

ΑΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ

Σχολή Διοίκησης Οικονομίας

Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής

**«Το οικονομικό έγκλημα στην περίοδο της οικονομικής
κρίσης. Πολιτικές και μέτρα αντιμετώπισης »**

ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Βασίλειος

A.M.14589

Πτυχιακή Εργασία

Επιβλέπων καθηγητής: ΚΑΡΑΜΑΝΗΣ Κωνσταντίνος

Πρέβεζα, Ιανουάριος 2017

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σύμφωνα με πλήθος επιστημονικών ερευνών που έχουν δει το φως της δημοσιότητας τα τελευταία χρόνια και ιδιαίτερα την περίοδο της οικονομικής κρίσης, την οποία βιώνει έντονα και η ελληνική κοινωνία, έχει γίνει αντιληπτό ότι το οικονομικό έγκλημα με οποιαδήποτε μορφή του, παρακωλύει την ανάπτυξη σε κάθε τομέα της οικονομίας. Πλέον της οικονομικής ανάπτυξης την οποία δυσχεραίνει, το οικονομικό έγκλημα, γνωστό και ως έγκλημα του «λευκού κολάρου» κατά την εγκληματολογική του ονομασία, μαστίζει πλήθος οργανισμών, επιχειρήσεων, νομικών και φυσικών προσώπων, επηρεάζοντας αρνητικά και την ανάπτυξη της κοινωνίας συνολικά.

Στην προσπάθεια για την απλή και κατανοητή προσέγγιση του θέματος, η παρούσα πτυχιακή εργασία χωρίζεται σε δύο θεματικές ενότητες.

Η πρώτη θεματική ενότητα αποτελείται από τρία κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο περιγράφεται η εννοιολογική και θεωρητική προσέγγιση της οικονομικής κρίσης. Συγκεκριμένα αναλύεται ο ορισμός του φαινομένου και οι επιπτώσεις που φέρει, τόσο σε παγκόσμιο όσο και σε εθνικό επίπεδο, στα όρια του Ελληνικού κράτους.

Στο Δεύτερο κεφάλαιο ακολούθως, γίνεται μια προσπάθεια να αποδοθεί σε γενικές γραμμές η έννοια και το πλαίσιο του οικονομικού εγκλήματος και ειδικότερα ο τρόπος με τον οποίο εντοπίζεται την περίοδο της οικονομικής κρίσης στην ελληνική επικράτεια. Ακόμη επιχειρείται να αποδοθούν τα αίτια δημιουργίας του αλλά και οι επιπτώσεις του όπου αυτό εντοπίζεται. Τέλος γίνεται και μία αναλυτική περιγραφή του προφίλ που φέρει ο σύγχρονος οικονομικός εγκληματίας.

Στο τρίτο και τελευταίο κεφάλαιο της πρώτης θεματικής ενότητας περιγράφονται όλες οι κύριες σύγχρονες μορφές με τις οποίες εμφανίζεται το οικονομικό έγκλημα τόσο στη διεθνή σκηνή όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, κατά την τελευταία περίοδο της οικονομικής ύφεσης και συγκεκριμένα κατά τη διετία 2014-2016 και αναλύονται με σαφήνεια όσες ταλανίζουν τη σύγχρονη ελληνική οικονομία.

Η δεύτερη θεματική ενότητα της πτυχιακής εργασίας περιλαμβάνει με τη σειρά της δύο κεφάλαια, το τέταρτο και το πέμπτο. Στο τέταρτο κεφάλαιο περιγράφεται το ισχύον ευρωπαϊκό νομοθετικό πλαίσιο, οι πολιτικές και τα μέτρα που ακολουθεί η ευρωπαϊκή ένωση για την αντιμετώπιση των διαφόρων μορφών των οικονομικών εγκλημάτων ενώ στο πέμπτο και τελευταίο κεφάλαιο αντίστοιχα αναλύονται με τη σειρά τους οι πολιτικές και τα μέτρα αντιμετώπισης του οικονομικού εγκλήματος στην Ελλάδα της οικονομικής κρίσης. Γίνεται μία αναλυτική αναφορά στα αρμόδια όργανα, τους μηχανισμούς δράσης και τις πρακτικές διακυβέρνησης, που προτείνονται βάση των υφισταμένων νομοθετικών πλαισίων, με πεδίο δράσης στον δημόσιο αλλά και ιδιωτικό

τομέα, για τον έλεγχο και περιορισμό των οικονομικών εγκλημάτων ενώ η πτυχιακή εργασία κλείνει με ένα προσωπικό γενικό συμπέρασμα γύρω από το θεματικό της αντικείμενο.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ:

«Το Οικονομικό Έγκλημα στην περίοδο της Οικονομικής Κρίσης».

1. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: “Εννοιολογική και Θεωρητική προσέγγιση της Οικονομικής Κρίσης και του Οικονομικού Εγκλήματος ”
  - 1.1. Ορισμός της Οικονομικής Κρίσης.....σελ.7
  - 1.2. Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις της Οικονομικής Κρίσης.....σελ.8
  - 1.3. Η Οικονομική Κρίση στην Ελληνική Πραγματικότητα.....σελ.9

2. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: “Εννοιολογική και Θεωρητική προσέγγιση του Οικονομικού Εγκλήματος ”
  - 2.1. Έννοια του Οικονομικού εγκλήματος.....σελ.11
  - 2.2. Τα αίτια εκδήλωσης και εξάπλωσης του Οικονομικού Εγκλήματος.....σελ.13
  - 2.3. Οι επιπτώσεις του Οικονομικού Εγκλήματος και τα Θύματα των Οικονομικών Εγκλημάτων
.....σελ.15
  - 2.4. Κοινά χαρακτηριστικά των Οικονομικών Εγκλημάτων.....σελ.18
  - 2.5. Το προφίλ του Σύγχρονου Οικονομικού Εγκληματία.....σελ.21

3. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ : “ Σύγχρονες Μορφές του Οικονομικού Εγκλήματος ”
  - 3.1. Εισαγωγή στις σύγχρονες μορφές του Οικονομικού Εγκλήματος.....σελ.25
  - 3.2. Οι μορφές του Οικονομικού Εγκλήματος σε αριθμούς τα χρόνια της οικονομικής κρίσης.....σελ.26
  - 3.3. Υπεξαίρεση Περιουσιακών Στοιχείων.....σελ.28
  - 3.4. Ηλεκτρονικό Έγκλημα.....σελ.31
  - 3.5. Διαφθορά και Δωροδοκία.....σελ.34
  - 3.6. Απάτες Δημοσίων Συμβάσεων σελ.41
  - 3.7. Λογιστικές Απάτες.....σελ.42
  - 3.8. Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος.....σελ.45

3.9. Λαθρεμπόριο / Παραβάσεις περί Πνευματικής Ιδιοκτησίας.....σελ.47	σελ.47
3.10 Φορολογικές Παραβάσεις.....σελ.51	σελ.51
3.11. Αθέμιτος Ανταγωνισμός σελ.52	σελ.52

2^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ:

«Πολιτικές και μέτρα αντιμετώπισης του Οικονομικού Εγκλήματος»

4. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ : “ Ευρωπαϊκές Πολιτικές και Μέτρα Αντιμετώπισης του Οικονομικού Εγκλήματος ”

4.1. Το κανονιστικό πλαίσιο της Ε.Ε. για το Οικονομικό Έγκλημα.....σελ.54	σελ.54
4.1.1. Οι συμβάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης.....σελ.56	σελ.56
4.1.2. Οι Εκθέσεις και οι Δέσμες μέτρων του Συμβουλίου Οικονομικών και Δημοσιονομικών Υποθέσεων (Ecofin).....σελ.57	σελ.57
4.1.3. Η 4 ^η οδηγία 2015/849 Ε.Κ.....σελ.58	σελ.58
4.1.4. Οι δράσεις φορολογικής διαφάνειας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.....σελ.60	σελ.60
4.2. Όργανα, Υπηρεσίες Φορείς και Συστήματα κατά του Οικονομικού Εγκλήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση	
4.2.1. Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο.....σελ.63	σελ.63
4.2.2. OLAF - Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης.....σελ.64	σελ.64
4.2.3. Eurojust – Ευρωπαϊκή Δικαιοσύνη.....σελ.66	σελ.66
4.2.4. Europol – Ευρωπαϊκή Αστυνομία.....σελ.68	σελ.68
4.2.5. Ο.Ο.Σ.Α – Ο.Ε.Κ.Δ.....σελ.69	σελ.69
4.2.6. Financial Intelligence Unit -- Μονάδα Καταπολέμησης Αδικημάτων Συγκάλυψης.....σελ.70	σελ.70
4.2.7. Anti-Fraud Information System – Customs Information System.....σελ.71	σελ.71
4.2.8. SIS II – Ευρωπαϊκή βάση δεδομένων και Εθνικά Γραφεία SIRENE.....σελ.72	σελ.72

5. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ: “ Πολιτικές και Μέτρα Αντιμετώπισης του Οικονομικού Εγκλήματος στην Ελλάδα.”

5.1. Το Νομοθετικό πλαίσιο και μεταρρυθμίσεις στην Ελλάδα κατά του Οικονομικού Εγκλήματος.....σελ.73	σελ.73
--	--------

5.1.1. Μεταρρυθμίσεις κατά της Φοροδιαφυγής και Παραοικονομίας.....σελ.75	σελ.75
5.1.2. Μεταρρυθμίσεις Οργανωτικών Δομών.....σελ.78	σελ.78
5.2. Αρχές και Υπηρεσίες κατά του Οικονομικού Εγκλήματος στην Ελλάδα.....σελ.80	σελ.80
5.2.1. Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας.....σελ.81	σελ.81
5.2.2. Επιτροπή επεξεργασίας στρατηγικής και πολιτικών για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.....σελ.81	σελ.81
5.2.3. Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων. σελ.82	σελ.82
5.2.4. Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος.....σελ.83	σελ.83
5.2.5. ΣΔΟΕ.....σελ.84	σελ.84
5.2.6. Ειδικά Συνεργεία Ελέγχου και Επανελέγχου.....σελ.85	σελ.85
5.2.7. Τελωνιακή Υπηρεσία.....σελ.86	σελ.86
5.2.8. Διεύθυνση Οικονομικής Αστυνομίας - Δ.Ο.Α.....σελ.88	σελ.88
5.2.9. Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων Ελληνικής Αστυνομίας.....σελ.91	σελ.91
5.2.10. TAXISNET.....σελ.93	σελ.93
5.2.11. ELENXIS.....σελ.94	σελ.94
5.2.12. ICISnet.....σελ.95	σελ.95
6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....σελ.96	σελ.96
7. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....σελ.98	σελ.98

ΠΡΩΤΗ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ:

«Το Οικονομικό έγκλημα στην περίοδο της Οικονομικής κρίσης»

1. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: “Εννοιολογική και θεωρητική προσέγγιση της Οικονομικής Κρίσης”

1.1. Ορισμός της Οικονομικής Κρίσης.

Οικονομική κρίση είναι το φαινόμενο κατά το οποίο μια οικονομία χαρακτηρίζεται από μια διαρκή και αισθητή μείωση της οικονομικής της δραστηριότητας. Όταν λέμε οικονομική δραστηριότητα αναφερόμαστε σε όλα τα μακροοικονομικά μεγέθη της οικονομίας, όπως η απασχόληση, το εθνικό προϊόν, οι τιμές, οι επενδύσεις κ.λ.π.¹ Ο βασικότερος δείκτης οικονομικής δραστηριότητας είναι οι επενδύσεις οι οποίες όταν αυξομειώνονται, συμπαρασύρουν μαζί τους και όλα τα υπόλοιπα οικονομικά μεγέθη.

Η Οικονομική κρίση μπορεί επίσης να ορισθεί ως μια διαταραχή στις χρηματοπιστωτικές αγορές στις οποίες οι λανθασμένες επιλογές και τα προβλήματα οικονομικού κινδύνου αυξάνονται με αποτέλεσμα να αδυνατούν να διοχετεύσουν τα κεφάλαιά τους σε παραγωγικές επενδύσεις και σε αποδοτικούς τομείς. Μια οικονομική κρίση μπορεί να οδηγήσει μια οικονομία μακριά από την ισορροπία και να στρέψει σε μια καθοδική πορεία τους δείκτες της οικονομικής ανάπτυξης. Οι οικονομικές κρίσεις μπορεί να έχουν διάφορες επιπτώσεις πέρα του τραπεζικού πανικού.²

Η οικονομική κρίση αποτελεί τη μία από τις δύο φάσεις των οικονομικών διακυμάνσεων και συγκεκριμένα τη φάση της καθόδου, όταν δηλαδή η οικονομική δραστηριότητα βρίσκεται σε μια συνεχή συρρίκνωση. Ως οικονομικές διακυμάνσεις ορίζονται οι διαδοχικές αυξομειώσεις της οικονομικής δραστηριότητας μέσα σε μια οικονομία. Λέγονται αλλιώς και κυκλικές διακυμάνσεις ή οικονομικοί κύκλοι. Οι Βρετανοί αποδίδουν το φαινόμενο με τον όρο «Business cycles», ακριβώς για να τονίσουν την ιδιαίτερη βαρύτητα των επενδύσεων στην εξέλιξη του οικονομικού κύκλου. Από

---

¹ ΚΟΥΦΑΡΗΣ Γ., 2010, «Η παγκόσμια οικονομική κρίση και οι χρηματιστηριακές αγορές», Περιοδικό “Χρήμα”, Ιανουάριος-Φεβρουάριος.

² Mishkin Frederic S., 2009, “Is Monetary Policy Effective During Financial Crises?”, NBER WORKING PAPER SERIES, Working Paper 14678, σελ.2.

πολύχρονες στατιστικές παρατηρήσεις διαπιστώθηκε ότι οι οικονομικοί κύκλοι διαρκούν περίπου από 7 έως 11 χρόνια.³

Πρακτικά και αποδοτικότερα ο όρος οικονομική κρίση μπορεί να αποδοθεί ως η έλλειψη ρευστότητας στις καθημερινές συναλλαγές, η αδυναμία πληρωμής οικονομικών υποχρεώσεων, η χαμηλή κατανάλωση και αγοραστική δύναμη, όπως επίσης και η δέσμευση πόρων, που σε διαφορετικές συνθήκες θα διοχετεύονταν για επενδύσεις ή αγορές.

Τα τελευταία χρόνια, γινόμαστε μάρτυρες σε μια μεγάλης έντασης οικονομική κρίση, παγκόσμιου βεληνεκούς, την οποία οι πλείστοι οικονομολόγοι εκτιμούν πως έχει πολλά κοινά στοιχεία με το οικονομικό κραχ του 1929.

1.2. Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις της Οικονομικής Κρίσης.

Η οικονομική κρίση προκαλεί δραματικές επιπτώσεις στην κοινωνική ζωή, δεδομένου ότι η μείωση ή και η απουσία εισοδήματος προκαλεί απώλειες στην ευημερία και ωθεί μεγάλα τμήματα του πληθυσμού στη φτώχεια. Το διεθνές εμπόριο, ο ρυθμός της οικονομικής ανάπτυξης και η απασχόληση αντανακλούν σε μεγάλο βαθμό την κατάσταση στην οποία βρίσκεται η διεθνής οικονομία.⁴

Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης διαφοροποιούνται όχι μόνο μεταξύ των χωρών, όπου οι χώρες χαμηλής και μέσης ανάπτυξης πλήττονται σε μεγαλύτερο βαθμό από τις αναπτυγμένες χώρες, αλλά και στο εσωτερικό των χωρών, έτσι ώστε οι χειρόνακτες εργάτες και τα άτομα με χαμηλή εκπαίδευση να υφίστανται τις πλέον δυσμενείς επιπτώσεις σε σχέση με τα άτομα υψηλής εκπαίδευσης της μεσαίας και ανώτερης τάξης.⁵

Η παρούσα κρίση κινεί σε μηδενικό ή και αρνητικό ρυθμό την ανάπτυξη στην παγκόσμια οικονομία, με εξαίρεση την Κίνα, την Ινδία και μερικές άλλες νέες βιομηχανικές χώρες. Η παγκόσμια οικονομία έχει συρρικνωθεί, σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα ενώ το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ) έχει μειωθεί στις χώρες του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ). Η οικονομική κρίση, σε παγκόσμια κλίμακα, θέτει σε καθεστώς ευπρόσβλητης εργασίας το

---

³ ΒΙΚΙΒΙΒΛΙΑ, «Η έννοια του όρου Οικονομική Κρίση»,

⁴ Marmot Mg, Bell R.,(2009) , «How the financial crisis affect health?», Department of Epidemiology and Public Health, London,σελ. 13-14

⁵ Stiglitz JE., (2006) , «Making globalization work». Norton WW & Co, New York

ήμισυ σχεδόν των εργατών, οι οποίοι βρίσκονται σε κίνδυνο απώλειας της εργασίας και συνεπώς σε κατάσταση εργασιακής ανασφάλειας. Από τα τέλη του 2008 η ανεργία άρχισε να αυξάνεται. Ο αριθμός των φτωχών εργαζομένων θα αυξηθεί παγκόσμια κατά 200 εκατομμύρια στο εγγύς μέλλον και θα ανέλθει στο επίπεδο των 700–800 εκατομμυρίων. Η κατάσταση αυτή, όπως περιγράφεται παραπάνω, απειλεί κυρίως τις χώρες χαμηλής και μέσης ανάπτυξης, καθώς και στο εσωτερικό των χωρών τα χαμηλά κοινωνικά στρώματα, ενώ αποδεικνύει τρία βασικά αλληλοσυνδεόμενα προβλήματα⁶:

- την αυξανόμενη τάση των ανισοτήτων στο εσωτερικό των χωρών,
- την ανισοτιμία στις συνθήκες κοινωνικής προστασίας και υγείας, και
- τα επείγοντα ζητήματα της κλιματικής αλλαγής και της οικολογικής υποβάθμισης.

1.3. Η Οικονομική Κρίση στην Ελληνική Πραγματικότητα.

Όταν ξέσπασε η οικονομική κρίση οι διεθνείς επενδυτές έπαψαν να δανείζουν στην Ελληνική κυβέρνηση τα χρήματα που χρειαζόταν. Οι υπουργοί Οικονομικών της Ευρωζώνης και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) τότε κλήθηκαν να ενώσουν τις δυνάμεις τους. Στις 2 Μαΐου 2010, χορηγήθηκαν 110 δισ. ευρώ στην ελληνική κυβέρνηση για να υλοποιήσει μεταρρυθμίσεις για την αποκατάσταση της οικονομίας. Τα χρήματα, από τα οποία τα 80 δισ. ευρώ προέρχονταν από τους εταίρους της Ελλάδας στην Ευρωζώνη, εκταμιεύθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε δόσεις από τον Μάιο 2010 μέχρι τον Ιούνιο 2013, αφού η Ελλάδα υλοποίησε με επιτυχία τις υποσχεθείσες μεταρρυθμίσεις.

Στις 14 Μαρτίου 2012, οι υπουργοί οικονομικών της Ευρωζώνης και το ΔΝΤ ενέκριναν ένα δεύτερο γύρο οικονομικής βοήθειας για την Ελλάδα, ύψους 164,5 δισ. ευρώ. Αυτή τη φορά, οι εταίροι της Ελλάδας στην Ευρωζώνη διέθεσαν 144,7 δισ. ευρώ μέσω της Ευρωπαϊκής Διευκόλυνσης Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, ενός ταμείου διάσωσης που άρχισε να λειτουργεί τον Αύγουστο 2010. Επιτεύχθηκε επίσης συμφωνία με τους χρηματοοικονομικούς επενδυτές, για μείωση του υψηλού χρέους της Ελλάδας, κατά σχεδόν 200 δισ. ευρώ. Τα χρήματα εκταμιεύτηκαν σε δόσεις και κατεβλήθησαν από τον Μάρτιο 2012 μέχρι τον Δεκέμβριο 2014, παράλληλα με την ολοκλήρωση καθοριστικών μεταρρυθμίσεων για την αναζωογόνηση της ελληνικής οικονομίας. Τον Νοέμβριο

---

⁶ ΒΙΚΙΒΙΒΛΙΑ, «Η έννοια του όρου Οικονομική Κρίση»,

2012, οι υπουργοί Οικονομικών της Ευρωζώνης και το ΔΝΤ συμφώνησαν να βοηθήσουν περαιτέρω την Ελλάδα μειώνοντας το κόστος των δανείων τους και παρέχοντας στη χώρα περισσότερο χρόνο για να τα αποπληρώσει.⁷

Τον Ιούνιο του 2015 και ενώ έχει προηγηθεί ένα εξάμηνο άκαρπων διαπραγματεύσεων της ελληνικής κυβέρνησης και των θεσμών οικονομικής στήριξης, η χώρα μας επιδιώκει μία εννιάμηνη παράταση της σύμβασης ενώ αρχίζουν να φουντώνουν τα σενάρια για έξοδο της Ελλάδα από το νόμισμα του ευρώ. Η πολιτική οικονομικής ασφυξίας που ακολούθησαν οι δανειστές και ο κίνδυνος πλήρους κατάρρευσης του τραπεζικού συστήματος, λόγω των τεράστιων εκροών καταθέσεων (7 δις ευρώ μόνο το πρώτο εικοσαήμερο του Ιουνίου και συνολικά 40 δις ευρώ από το φθινόπωρο του 2014) οδήγησαν αναγκαστικά στην επιβολή περιοριστικών μέτρων στην κίνηση κεφαλαίων (Capital Controls) καθώς και στο κλείσιμο των τραπεζών για μία εβδομάδα. Με τη διενέργεια δημοψηφίσματος τον Ιούλιο της ίδιας χρονιάς η χώρα επιστρέφει στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων με τους Θεσμούς όπου επιτυγχάνεται συμφωνία για τρίτο χρηματοδοτικό πρόγραμμα προς την Ελλάδα με δάνειο «γέφυρα», ύψους 7 δις ευρώ από τον ευρωπαϊκό μηχανισμό Χρηματοπιστωτικής σταθερότητας. Συνοπτικά η συμφωνία περιλάμβανε τα εξής:

- δάνειο 86 δις ευρώ μέσω του ευρωπαϊκού μηχανισμού σταθερότητας, με την εμπλοκή του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, το οποίο μπορεί να εκταμιεύσει επιπλέον 16 δις ευρώ από το τρέχον πρόγραμμά του,
- αναπτυξιακό πακέτο 35 δις ευρώ,
- αναδιάρθρωση χρέους με έγκριση πακέτου μέτρων για τη στήριξη βιωσιμότητας του ελληνικού χρέους, τα οποία θα εξομαλύνουν το μονοπάτι εξυπηρέτησης και θα μειώσουν σημαντικά το χρέος (τοκοχρεολύσια) και
- ίδρυση νέου ταμείου αξιοποίησης δημόσιας περιουσίας με πρόβλεψη για αξιοποίηση δημόσιας περιουσίας συνολικής αξίας 50 δις ευρώ.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις μακροοικονομικές προβλέψεις της για τα κράτη μέλη της ευρωζώνης, προβλέπει, για το έτος 2017 στην Ελλάδα, συγκριτικά με τα προηγούμενα έτη, ότι το ΑΕΠ θα έχει ανάπτυξη με θετικό πρόσημο σε ποσοστό 2,7%, ο πληθωρισμός θα αυξηθεί στην 1,1 ποσοστιαία μονάδα και η ανεργία θα μειωθεί κυμαινόμενη στο 22,2%. Σε ποσοστιαία σχέση με το ΑΕΠ της χώρας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προβλέπει ότι το ισοζύγιο του κρατικού προϋπολογισμού θα

---

⁷ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2014, " Παροχή βοήθειας σε χώρες που αντιμετωπίζουν δυσκολίες " :

κυμανθεί στο -1,0%, το ακαθάριστο δημόσιο χρέος στο 179,1% με βάση το ΑΕΠ, ενώ το ισοζύγιο τρεχόντων συναλλαγών στο 0,2%.⁸

European Economic Forecast Autumn 2016				
Forecasts for Greece	2015	2016	2017	2018
GDP growth (% , yoy)	-0,2	-0,3	2,7	3,1
Inflation (% , yoy)	-1,1	0,1	1,1	1,0
Unemployment (%)	24,9	23,5	22,2	20,3
Public budget balance (% of GDP)	-7,5	-2,5	-1,0	0,9
Gross public debt (% of GDP)	177,4	181,6	179,1	172,4
Current account balance (% of GDP)	0,0	0,0	0,2	0,3
Full forecasts for Greece			9 November 2016 European Commission Institutional Papers 38 2016	

(Γράφημα 1: Ευρωπαϊκές Οικονομικές Προβλέψεις, Άνοιξη 2016, Ευρωπαϊκή Επιτροπή)

2. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: “Έννοιολογική και θεωρητική προσέγγιση του Οικονομικού Εγκλήματος”

2.1. Έννοια του Οικονομικού Εγκλήματος.

Το Οικονομικό Έγκλημα ορίζεται ως εκείνη η μορφή εγκλήματος που αναφέρεται στην ιδιοκτησία και εμπεριέχει την παράνομη μεταβίβαση της ιδιοκτησίας της περιουσίας, από τη σφαίρα κατοχής ενός προσώπου σε άλλο, για προσωπική χρήση και ίδιον όφελος. Τα οικονομικά εγκλήματα έχουν να κάνουν με την απάτη (π.χ. απάτες τραπεζικών επιταγών, πιστωτικών καρτών, δανείων, συμβάσεων, ιατρικές απάτες, εταιρικές, ασφαλιστικές, τραπεζικές, απάτες πληρωμών, αγορών, περίθαλψης), την κλοπή, τη φοροδιαφυγή, τη φοροκλοπή, τη φοροαποφυγή, την εισφοροδιαφυγή, την εξαπάτηση, τη δωροδοκία, τη δωροληψία, την υπεξαίρεση, την κατάχρηση, την κατάχρηση εμπιστευτικών πληροφοριών (Insider trading), την κλοπή ταυτότητας και γενικά προσωπικών στοιχείων, το ξέπλυμα

⁸ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Μάιος 2016, Οι οικονομίες των Κρατών Μελών, Ευρωπαϊκές Προβλέψεις- Άνοιξη 2016.

χρήματος, την πλαστογραφία, την εικονικότητα και πλαστότητα, τη λαθρεμπορία, την παραποίηση, την παραχάραξη και την απομίμηση χρημάτων και καταναλωτικών αγαθών.

Τα οικονομικά εγκλήματα μπορεί να συμπεριλαμβάνουν και επιπρόσθετα ποινικά αδικήματα, όπως είναι το ηλεκτρονικό έγκλημα, η εξαπάτηση ηλικιωμένων, η διάρρηξη, η κλοπή με χρήση βίας ή η ένοπλη κλοπή και γενικά το βίαιο έγκλημα, όπως η ληστεία και ο φόνος. Τα οικονομικά εγκλήματα εκτελούνται από φυσικά πρόσωπα, μη φυσικά πρόσωπα (εταιρίες), αλλά και από οργανωμένες εγκληματικές ομάδες. Τα θύματά μπορεί να είναι άτομα, επιχειρήσεις, οργανισμοί, το κράτος, και η οικονομία στο σύνολό της.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Ε.Ε.) αναφέρει ότι με τον όρο «οργανωμένο οικονομικό έγκλημα» νοούνται όλες οι δραστηριότητες οργανωμένων εγκληματικών ομάδων οι οποίες κάνουν κατάχρηση χρηματοοικονομικών συστημάτων ή συστημάτων πληρωμών με σκοπό την αποκόμιση οικονομικού οφέλους.⁹

Αναφορικά με την έννοια της οικονομικής εγκληματικότητας, ο Έλληνας πανεπιστημιακός και συγγραφέας Νέστωρ Κουράκης, διατύπωσε ένα γενικό ορισμό σύμφωνα με τον οποίο το οικονομικό έγκλημα είναι το σύνολο της αθέμιτης εκείνης δραστηριότητας, η οποία τελείται μέσω των επιχειρήσεων ή/και η οποία έχει ως αποτέλεσμα την προσβολή (απειλή ή βλάβη) της καλής λειτουργίας της οικονομίας ή λειτουργικά σημαντικών κλάδων και θεσμών της.¹⁰

Στο βιβλίο του Sutherland που εκδόθηκε το 1949, ο ίδιος όρισε το οικονομικό έγκλημα ή έγκλημα του λευκού κολάρου ή επαγγελματικό έγκλημα ως «έγκλημα που διαπράττεται από ευυπόληπτο άτομο υψηλής κοινωνικής θέσης μέσα στο πλαίσιο εργασίας του».¹¹

Η έννοια του οικονομικού εγκλήματος έχει αρκετά μεγάλο εύρος. Άλλοτε σχετίζεται με την κρατική διαφθορά, άλλοτε με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες του κοινού ποινικού δικαίου και άλλοτε από με τις παράτυπες επιχειρηματικές δραστηριότητες. Κοινό στοιχείο ωστόσο κατά τον Sutherland, αποτελεί η μη ένταξη των οικονομικών εγκλημάτων στον κύκλο των παραδοσιακών εγκλημάτων, δεδομένου ότι αποφεύγεται η δίωξη των δραστών, λόγω της οικονομικής και κοινωνικής τους ισχύος και των πιέσεων που έχουν την ικανότητα να ασκούν τόσο στην κατεύθυνση των κατασταλτικών και ελεγκτικών μηχανισμών, όσο και σε αυτή των Δικαστικών Αρχών.¹²

---

⁹ Γιάννης Μάρκοβιτς, 2013, “Στα ίχνη του Οικονομικού Εγκληματία”, σελ. 18.

¹⁰ Κουράκης Ν, 2007, “Οικονομικά Εγκλήματα Ι”, μέρος ΙΙ.

¹¹ Williams, K.S., 2004, “Textbook on Criminology”, Oxford University Press.

¹² Sutherland, E.H., 1940, “White Collar Criminality”, American Sociological Review, Vol.5, σελ. 10.

2.2. Τα αίτια εκδήλωσης και εξάπλωσης του Οικονομικού Εγκλήματος.

Η επιδίωξη οικονομικού οφέλους αποτελεί επιδίωξη κάθε ατόμου που δραστηριοποιείται μέσα σε ένα οικονομικό περιβάλλον. Όσο τηρούνται οι κανόνες της αγοράς και της οικονομίας, η επίτευξη και η μεγιστοποίηση του κέρδους δεν αποτελούν τροχοπέδη για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη. Άρα εφόσον η αγορά λειτουργεί με τους δικούς της αυτορρυθμιζόμενους κανόνες, θεωρείται ότι δεν γίνεται κάτι παράνομο. Αυτό όμως δεν ισχύει σε κάθε περίπτωση. Το άτομο οδηγείται σε προσπορισμό παράνομου κέρδους όταν το ατομικό όφελος που θα του αποφέρει αυτή την πράξη είναι μεγαλύτερο από το αντίστοιχο κόστος της πράξης αυτής.¹³

Παράλληλα, η δομή, οι θεσμοί και η διάρθρωση του ίδιου του κράτους ευνοεί το φαινόμενο της διαφθοράς. Η έλλειψη κυβερνητικής διαφάνειας, η έλλειψη ελευθερίας του λόγου, η μακροχρόνια κατοχή και νομή της εξουσίας από τα ίδια ή το ίδιο το πολιτικό κόμμα με την ανακύκλωση των ίδιων προσώπων σε διάφορες επαγγελματικές θέσεις, η έλλειψη αξιολόγησης των δημοσίων υπαλλήλων σε συνδυασμό με νομικό καθεστώς ατιμωρησίας ή και συγκάλυψης που αφήνει ατιμώρητους τους παραβάτες είναι μερικά από τα στοιχεία που ενδυναμώνουν τη διαφθορά και αυξάνουν τα επίπεδα οικονομικών εγκλημάτων. Οι μειωμένοι μισθοί των υπαλλήλων, η απώλεια εργασίας αλλά και η μείωση των κερδών των επιχειρήσεων, ως αίτια μιας οικονομικής κρίσης, οδηγούν με τη σειρά τους σε αύξηση της έντασης ροπής προς τη διάπραξη του οικονομικού εγκλήματος.

Η κατάχρηση ενός δημόσιου αξιώματος μεταφράζεται ως η εξισορρόπηση του αναμενόμενου κόστους μιας διεφθαρμένης πράξης με το αναμενόμενο όφελος που θα έχει η πράξη αυτή. Κόστος θεωρείται ο κίνδυνος να ανακαλυφθεί η πράξη και να τιμωρηθεί ο υπαίτιος γι' αυτή. Η πιθανότητα να καταληφθεί ο δράστης για τη διάπραξη ενός οικονομικού εγκλήματος είναι συνδυασμός της αποτελεσματικότητας του νομικού συστήματος αλλά και του εσωτερικού ελέγχου της χώρας. Υπάρχουν νομικά συστήματα που ευνοούν τη συγκάλυψη των οικονομικών εγκλημάτων γιατί προσφέρουν βαθμό προστασίας στους δράστες. Επίσης όσο περισσότερο αυξημένο είναι το επίπεδο εκπαίδευσης των πολιτών ενός κράτους, η ανοχή στις περιπτώσεις των οικονομικών εγκλημάτων και διαφθοράς μειώνεται. Πολίτες με υψηλό επίπεδο μόρφωσης και επαγγελματικής κατάρτισης, μπορούν να διακρίνουν εάν η διάπραξη μίας οικονομικής ή εμπορικής πράξης είναι παράνομη ή όχι και να προβούν στην καταγγελία της. Φυσικά η εκπαίδευση πολλές φορές συνδέεται με την

---

¹³ Αντζουλάτος Α., Μπερντεσιόγλου Α, 2015, Πτυχιακή εργασία, «Η διάσταση του Οικονομικού Εγκλήματος στην Ελλάδα την τελευταία δεκαετία», Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων, ΤΕΙ Μεσολογγίου.

κουλτούρα των κοινωνικών ομάδων κάθε χώρας. Σε χώρες όπου η υιοθέτηση παράνομων πρακτικών αποτελεί κυρίαρχη κουλτούρα, είναι δύσκολο για την εκπαίδευση οποιασδήποτε βαθμίδας να αλλάξει τα δεδομένα, εντούτοις η εκπαίδευση είναι η μόνη λύση για τις κυβερνήσεις των χωρών αυτών για την καταπολέμηση των οικονομικών εγκλημάτων. Οι μονοπωλιακές λογικές επίσης συντηρούν πρακτικές οικονομικών εγκλημάτων λόγω των «στεγανών» που δημιουργούν. Η ελεύθερη διακίνηση προϊόντων αλλά και φυσικών προσώπων αυξάνει την έκθεση κάθε οικονομίας στο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον και βοηθά στην εισαγωγή πρακτικών υγιούς οικονομίας.¹⁴

Στην Ελλάδα της οικονομικής κρίσης η ύπαρξη των οικονομικών εγκλημάτων απαιτεί την ύπαρξη πολλών παραγόντων. Γενικά πρέπει να υπάρχουν παράγοντες που να δημιουργούν την ανάγκη του πληθυσμού για τη διάπραξη οικονομικών εγκλημάτων από τη μία και παράγοντες που να διαμορφώνουν το κατάλληλο έδαφος ώστε στελέχη του Δημοσίου να βρίσκουν το έδαφος και τα περιθώρια για να προβαίνουν σε πράξεις διαφθοράς. Η συμμετοχή σε πράξεις διαφθοράς προϋποθέτει χαλαρή ηθική εκ μέρους του δημοσίου λειτουργού αλλά και την έντονη επιθυμία του για γρήγορο και εύκολο πλουτισμό. Σημαντικό ρόλο παίζει και η μισθολογική βαθμίδα της θέσης της οποίας κατέχει. Πενιχρές ή μειωμένες απολαβές, ως αποτέλεσμα δημοσιονομικής πολιτικής υπό το καθεστώς οικονομικής κρίσης κάνουν ελκυστική την προοπτική γρήγορου κέρδους με έκνομο τρόπο. Η αποδοχή φαινόμενων διάπραξης οικονομικού εγκλήματος από το κοινωνικό σύνολο είναι σημαντικός παράγοντας για τη συντήρησή τους. Η αίσθηση της ατομικής και κοινωνικής ευθύνης από τους πολίτες μιας χώρας είναι πολύ σημαντική. Στη χώρα μας η κοινωνική απομόνωση φυσικών προσώπων που διαπράττουν παράνομο πλουτισμό εις βάρος συμπολιτών τους ή περισσότερο εις βάρος του Δημοσίου δεν υφίσταται πλην ελάχιστων εξαιρέσεων όπου τα πρόσωπα αυτά τιμωρήθηκαν ποινικά από τη δικαιοσύνη. Το πολιτικό σύστημα της Ελλάδος θα έπρεπε εκτός από να νομοθετεί να επιβάλλει παραδειγματικές ποινές σε περιπτώσεις αποκάλυψης οικονομικών σκανδάλων σε συνδυασμό με μία ανεπτυγμένη αίσθηση πολιτικής ευθύνης, στοιχεία τα οποία θα μπορούσαν να λειτουργήσουν ως «φρένο» στη διάπραξη οικονομικών εγκλημάτων.

Αν και η ελληνική κοινωνία από την εμφάνιση της οικονομικής κρίσης έως τις μέρες μας έχει αρχίσει να εμφανίζει απέχθεια στη διάπραξη των οικονομικών εγκλημάτων και διαφθοράς, εντούτοις τα φαινόμενα διαφθοράς και διάπραξης παράνομων οικονομικών ενεργειών είναι σε υψηλά επίπεδα. Επίσης προκαλεί εντύπωση η επιθυμία αρκετών πολιτικών κύκλων και η τάση στον

---

¹⁴ Treisman D., 2000, "The causes of corruption: a cross-national study" *Journal of Public Economics*, τεύχος 56, σελ. 399.

Δημόσιο και Ιδιωτικό τομέα να επαναφέρονται στις θέσεις τους φυσικά πρόσωπα καταδικασμένα για οικονομικά εγκλήματα. Η τάση αυτή δημιουργεί ένα κλίμα ατιμωρησίας και ανομίας λειτουργώντας ως παράδειγμα προς μίμηση παρά ως αποτρεπτικός παράγοντας.

Για να μπορέσει ένα οικονομικό έγκλημα να γίνει εφικτό είναι απαραίτητη η προϋπόθεση ορισμένων συνθηκών. Αρχικά το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που δύναται να το διαπράξει να έχει την ευχέρεια έγκρισης ή μη για την παροχή ενός αγαθού ή μιας Υπηρεσίας. Όταν αυτό συνδυάζεται με πλημμελή έλεγχο από τις αρμόδιες αρχές ή άλλο παράγοντα εσωτερικού ελέγχου, τότε υπάρχει κενό και δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για την διάπραξη οικονομικών εγκλημάτων.¹⁵

2.3. Οι επιπτώσεις του Οικονομικού Εγκλήματος και τα Θύματα των Οικονομικών Εγκλημάτων¹⁶.

Το έτος 2016 υπήρξε η χρονιά της εξέλιξης του οικονομικού εγκλήματος ενώ τα μέσα πρόληψης και αντιμετώπισής του έχασαν έδαφος. Το 36% (λίγο περισσότερο από το ένα τρίτο) των οργανισμών παγκοσμίως αναφέρουν ότι έχουν πέσει θύματα κάποιου οικονομικού εγκλήματος, κατά το χρονικό διάστημα από τις αρχές του έτους 2015 έως τα τέλη του 2016, όπως αναφέρθηκε από τις απαντήσεις που έδωσαν περίπου 6.000 συμμετέχοντες στην παγκόσμια έρευνα της PwC για το οικονομικό έγκλημα. Τα αποτελέσματα του έτους 2016, δείχνουν ότι η συχνότητα εμφάνισης του οικονομικού εγκλήματος μειώθηκε (αν και οριακά κατά 1%) για πρώτη φορά από τα έτη 2008-09, χρονιές έναρξης της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης.

Με μία πρώτη ματιά αυτή η μείωση μπορεί να αποτελεί και την απόδειξη για το αποτέλεσμα που επέφεραν τα αποτρεπτικά μέτρα που ανέλαβαν κατά τα τελευταία χρόνια, οι ίδιοι οι οργανισμοί και οι επιχειρήσεις. Αλλά αν εξετάσει κανείς πιο προσεκτικά τα δεδομένα, είναι πιθανό αυτή η μικρή μείωση ουσιαστικά να αντιπροσωπεύει μια συγκεκριμένη ανησυχητική απειλή: ότι το οικονομικό έγκλημα αλλάζει σημαντικά αλλά ο εντοπισμός και τα προγράμματα ελέγχου δεν συμβαδίζουν με

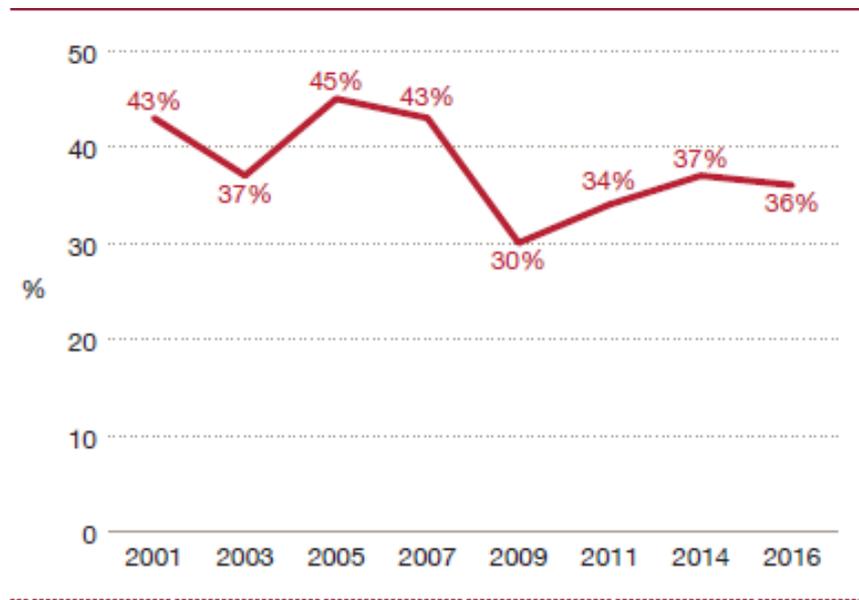
---

¹⁵ Κολλίντζας Τρ., 2013, Εφημερίδα Το ΒΗΜΑ, κωδικός άρθρου: D45098B012.

¹⁶ Global Economic Crime Survey 2016, "Adjusting the Lens of Economic Crime", PwC 2016*

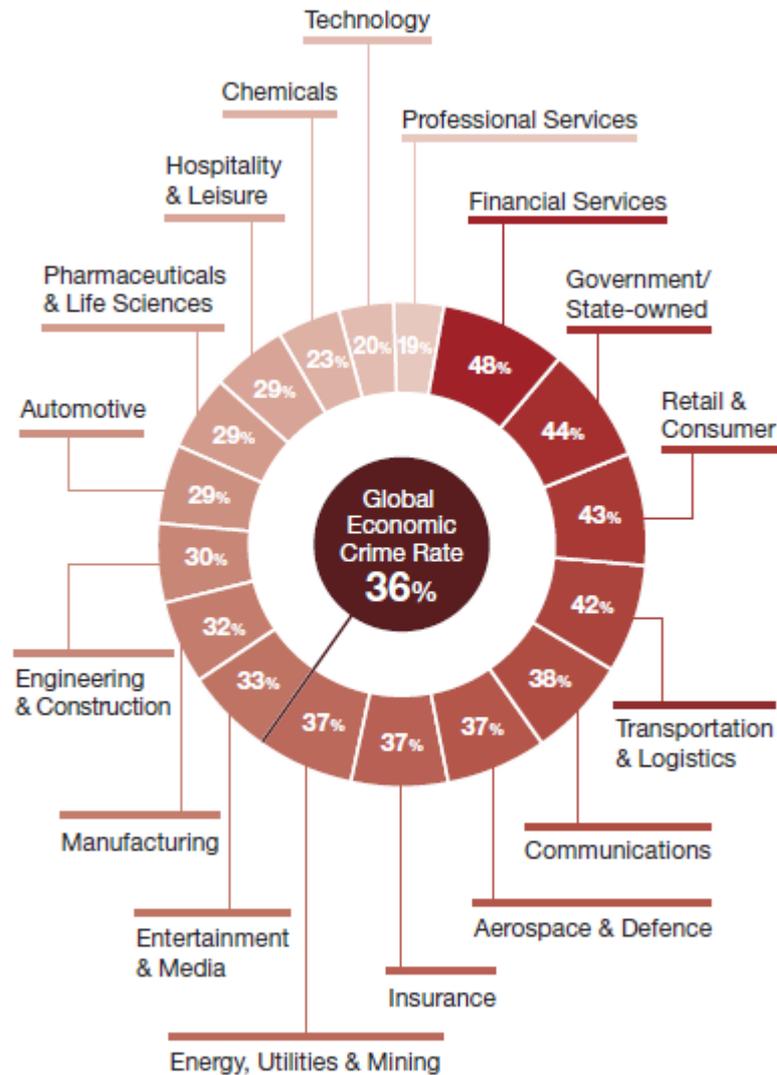
*Σημείωση: Η PricewaterhouseCoopers (PwC) αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες εταιρείες παροχής υπηρεσιών λογιστικής, τήρησης βιβλίων και ελέγχου και παροχής φορολογικών συμβούλων. Συγκροτήθηκε το 1998, έπειτα από τη συγχώνευση της Price Waterhouse και Coopers & Lybrand οι οποίες είχαν την έδρα τους στο Λονδίνο. Η εταιρεία αποτελεί μία εκ των μεγάλων τεσσάρων ελεγκτικών, μαζί με την KPMG, Ernst & Young και Deloitte Touche Tohmatsu, ενώ στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, αποτελεί την τρίτη μεγαλύτερη ιδιωτική επιχείρηση, και αναγνωρίζεται ως PricewaterhouseCoopers LLP.

τον ίδιο ρυθμό της παραπάνω αλλαγής καθιστώντας το με αυτόν τον τρόπο δυσκολότερα ανιχνεύσιμο.

(Γράφημα 2: Αναφερόμενος ρυθμός του Οικονομικού Εγκλήματος, πηγή : PwC, 2016 Survey)

Ενώ ο παγκόσμιος δείκτης οικονομικού εγκλήματος βρίσκεται στο 36%, ως προς το σύνολο των επιχειρήσεων και οργανισμών που έχουν πληγεί από αυτό, σύμφωνα με την έρευνα της PwC, επτά οικονομικοί κλάδοι βρίσκονται πάνω και εννέα κάτω από αυτόν. Όπως γίνεται κατανοητό και από το διάγραμμα που ακολουθεί διαφαίνεται πως ο τομέας που πλήττεται περισσότερο από το οικονομικό έγκλημα είναι οι χρηματοοικονομικές υπηρεσίες με ποσοστό 48%, όσο αυτές εξυπηρετούν τις οικονομικές ανάγκες όλων των άλλων οικονομικών κλάδων. Στη δεύτερη θέση βρίσκεται ο δημόσιος τομέας ο οποίος πλήττεται σε ποσοστό 44% και ακολουθούν με τη σειρά τους τα καταστήματα λιανικού εμπορίου με ποσοστό 43%, οι εταιρίες μεταφορών και logistics με 42%, οι επιχειρήσεις επικοινωνίας με 38%, οι βιομηχανίες αεροναυπηγικής και άμυνας με ποσοστό 37%, ο ασφαλιστικός κλάδος με 37%, και ο τομέας ενέργειας, υπηρεσιών κοινής ωφέλειας και εξόρυξης ορυκτού πλούτου με ποσοστό 37%. Κάτω από τον παγκόσμιο δείκτη του 36% βρίσκονται ο κλάδος ενημέρωσης και ψυχαγωγίας με ποσοστό 33%, βιομηχανίας με 32%, ο κατασκευαστικός κλάδος με 30%, οι αυτοκινητοβιομηχανίες με 29%, ο φαρμακευτικός και ιατρικός κλάδος με ποσοστό 29%, ο κλάδος εστίασης και αναψυχής με 29%, οι επιχειρήσεις παραγωγής χημικών με ποσοστό 23%, ο κλάδος τεχνολογίας με 20%, ενώ τέλος σε ποσοστό 19% πλήττονται από το οικονομικό έγκλημα τα επαγγέλματα παροχής υπηρεσιών.

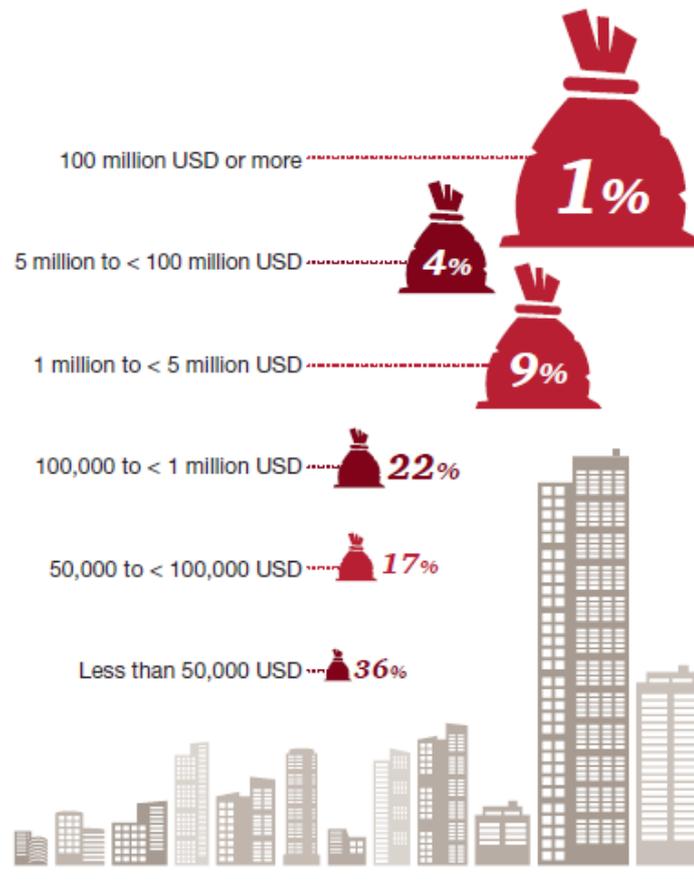

(Γράφημα 3: Τα ποσοστά των κλάδων όπως έχουν πληγεί από το οικονομικό έγκλημα: PwC, 2016 Survey)

Παρόλα αυτά, με την αγορά να εξελίσσεται μέσω ενοποιημένων επιχειρηματικών λύσεων, πολλοί κλάδοι πέρα από τον κλάδο των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, αναλαμβάνουν δραστηριότητες οι οποίες «παραδοσιακά» εξυπηρετούνταν αποκλειστικά από τις τράπεζες. Πολυάριθμες εταιρίες, οι οποίες δεν παρείχαν χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, όπως αυτές του κλάδου της αυτοκινητοβιομηχανίας, των επικοινωνιών και επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου, για να αναφερθούν απλά ορισμένες, είναι είτε σε υπό συνεργασία με εταιρίες χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, είτε κατέχουν οι ίδιες πλέον, άδειες «τραπεζικού τύπου».

Στη «γλώσσα» των χρημάτων, η οικονομική ζημιά που προκαλεί το οικονομικό έγκλημα σε παγκόσμιο επίπεδο είναι τεράστια. Περίπου το 36% των ερωτηθέντων που έλαβαν μέρος στην ίδια

έρευνα υπέστησαν οικονομική ζημιά της τάξεως κάτω από 50.000 δολάρια, το 17% μεταξύ 50.000 και 100.000 δολαρίων, ενώ στην τρίτη θέση ακολουθεί το 22% με οικονομική ζημιά μεταξύ 100.000 έως 1.000.000 δολαρίων. Το 9% των επιχειρήσεων και οργανισμών απάντησε ότι υπέστη οικονομική ζημιά της τάξεως μεταξύ 1.000.000 και 5.000.000 δολαρίων, το 4% μεταξύ 5.000.000 και 100.000.000 δολαρίων ενώ το 1% περίπου πάνω από 100 εκατομμύρια δολάρια.

(Γράφημα 4: Η ζημιά σε χρηματοοικονομικά μεγέθη, όπως οι επιχειρήσεις και οι οργανισμοί παγκοσμίως θεωρούν ότι υπέστησαν από το οικονομικό έγκλημα κατά την χρονική περίοδο 2015-2016: PwC, 2016 Survey)

2.4. Κοινά χαρακτηριστικά των Οικονομικών Εγκλημάτων.

Παρόλο που είναι αντικείμενο ενδιαφέροντος, ελέγχου, δίωξης και έρευνας σε παγκόσμιο επίπεδο, οι ιδιαιτερότητές του σε σχέση με το κοινό ποινικό έγκλημα το καθιστούν δύσκολα αντιμετώπισιμο. Το οικονομικό έγκλημα έχει πολλές εκφάνσεις, κινείται άυλα, μέσα από οικονομικές, χρηματιστηριακές, τραπεζικές και λοιπές συναλλαγές, ενδύεται με νομιμοφανή «μανδύα», μπορεί να εμπλέκει κρατικούς υπαλλήλους, διωκτικά όργανα, δικαστικούς, πολιτικούς,

με αποτέλεσμα να εμφανίζονται ελλείμματα στην πολιτική βούληση και δράση. Ιδιαίτερα σε περιόδους οικονομικής κρίσης, η οικονομική ύφεση εξελίσσει την πολυπλοκότητα της μορφής που μπορεί να λάβει το οικονομικό έγκλημα, καθιστώντας παράλληλα περισσότερο ευάλωτα τα πρόσωπα που συμμετέχουν σε αυτό. Γενικά όμως, φαίνεται ότι σε όλες τις περιόδους ενός οικονομικού κύκλου και τις διαφορετικές του εκφάνσεις, παρουσιάζει κοινά στοιχεία και χαρακτηριστικά τα οποία παρουσιάζονται ακολούθως:¹⁷

α) Τα οικονομικά εγκλήματα, επειδή εκτελούνται κύρια στην ιδιωτική σφαίρα, είναι σχετικά άορατα, καθώς οι δράστες είναι νόμιμα και αιτιολογημένα παρόντες στη σκηνή του εγκλήματος.

β) Τα οικονομικά εγκλήματα, επειδή εκτελούνται συνήθως κατά τη διάρκεια των νόμιμων επιχειρηματικών και επαγγελματικών δραστηριοτήτων, αποτελούν μια ουσιαστική και ολοκληρωτική κατάχρηση της εμπιστοσύνης των εμπλεκόμενων μερών (π.χ. εργαζομένων πελατών, συνεργατών, προμηθευτών).

γ) Οι οικονομικοί εγκληματίες μπορεί να είναι άτομα που έχουν γνώσεις, εξειδικεύσεις, πρόσβαση σε εσωτερικά δίκτυα πληροφοριών, γνώση και χρήση πληροφοριών και μέσων. Αυτό κάνει τα εγκλήματα περισσότερο περίπλοκα και την αποκάλυψή τους ακόμα πιο δύσκολη υπόθεση.

δ) Τα οικονομικά εγκλήματα συχνά βρίσκουν πρόσφορο έδαφος ανάπτυξης, όχι μόνο λόγω των ελλειμμάτων πληροφόρησης και ελέγχου, αλλά και της ανυπαρξίας ουσιαστικής λογοδοσίας ή της διασποράς της ευθύνης των αρμοδιοτήτων μέσα στις επιχειρήσεις και τους οργανισμούς.

ε) Στην πλειοψηφία των περιπτώσεων των οικονομικών εγκλημάτων αναφέρεται η έννοια της «θυματοποίησης» (victimization), προσωπική αντίληψη κατά την οποία το πρόσωπο που διαπράττει το έγκλημα είναι πεπεισμένο ότι για την κατάστασή του ή για την πράξη του δεν φταίει το ίδιο. Στην περίπτωση μη έκδοσης αποδείξεων κατά την πώληση αγαθών ή υπηρεσιών, ενώ αυτή έχει σημαντικό οικονομικό όφελος για τον παραβάτη και ενώ το κράτος έχει σημαντική ζημιά από την πράξη, ο πελάτης που δεν λαμβάνει απόδειξη (δηλαδή το νόμιμο φορολογικό στοιχείο πώλησης) δεν υφίσταται σχεδόν καμία ζημιά, μπορεί και να ωφελείται, καθώς η συγκεκριμένη ενέργεια μπορεί να συνοδεύεται με μια μικρή έκπτωση στην αγορά του προϊόντος. Ο ασθενής που δίνει «φακελάκι» στον γιατρό μπορεί να μην αντιλαμβάνεται ότι είναι θύμα αξιόποινης συμπεριφοράς και καλά υπολογισμένων και προσχεδιασμένων ενεργειών από την πλευρά του γιατρού. Το άτομο που πουλάει λαθραίο καπνό ή τσιγάρα συχνά αντιμετωπίζεται ως το θύμα, τόσο από την κοινωνία όσο και από τις ελεγκτικές και δικαστικές αρχές, καθώς ζει στην οικονομική ανέχεια, πιθανόν να είναι

---

¹⁷ Γιάννης Μάρκοβιτς, 2013, “Στα ίχνη του Οικονομικού Εγκληματία”, σελ. 19.

αλλοδαπός μετανάστης ή Ρομά και δεν έχει δυνατότητα πρόσβασης στη νόμιμη αγορά εργασίας. Από τη άλλη πλευρά οι διωκτικοί μηχανισμοί αντιμετωπίζονται απαξιωτικά έως και εχθρικά από τον μέσο πολίτη, όταν θα επιχειρήσουν επέμβαση για τη σύλληψη των παραβατών των παραπάνω περιπτώσεων. Τα ανωτέρω παραδείγματα καταδεικνύουν τη δυσκολία εύρεσης άμεσου και απτού θύματος από ένα οικονομικό έγκλημα, ενώ κάποιες φορές η κοινή γνώμη θεωρεί τον παραβάτη ως θύμα και όχι ως θύτη, το θύμα της κοινωνίας και των καταστάσεων.

στ) Η δικαστική αντιμετώπιση των οικονομικών εγκλημάτων είναι διφορούμενη, προβληματική και η απόδειξη της διάπραξης του εγκλήματος πολλές φορές είναι αμφίβολη και τίθεται υπό αμφισβήτηση. Στις περισσότερες περιπτώσεις οικονομικών εγκλημάτων αμφισβητείται ο δόλος, η πρόθεση, η υπολογιστική σκέψη, το προσχεδιασμένο της πράξης, η συνέργεια, η σύσταση εγκληματικής συμμορίας. Επίσης η σπανιότητα της αποκάλυψης των οικονομικών εγκλημάτων και πολλές φορές η αδυναμία εμφάνισης ακράδαντων αποδεικτικών στοιχείων, μαρτυρικών καταθέσεων, αποδοχών διάπραξης του εγκλήματος οδηγεί τόσο στην αθώωση κατηγορουμένων λόγω έλλειψης επαρκών αποδείξεων, όσο και στην ανυπαρξία προηγούμενου δεδικασμένου παρόμοιων υποθέσεων. Σε πολλές περιπτώσεις οι διωκτικές αρχές αναλύουν και μελετούν έγγραφα και στοιχεία, ενώ αδυνατούν να λάβουν μαρτυρικές καταθέσεις, διότι δεν υπάρχουν αυτόπτες μάρτυρες. Το αδίκημα μπορεί να είναι διαρκές και να υπάρχει αδυναμία χρονικού και γεωγραφικού προσδιορισμού του, όπως π.χ. οι εικονικές συναλλαγές, η απόκρυψη φορολογητέας ύλης, οι τραπεζικές απάτες, η κατάχρηση εμπιστευτικών πληροφοριών.

Τέλος είναι χαρακτηριστικό ότι τις περισσότερες φορές τόσο οι διωκτικές αρχές όσο και οι δικαστικές, αδυνατούν να εντοπίσουν που έχουν αναλωθεί ή “φυγαδευτεί” τα χρηματικά ποσά που παρανόμως έχουν αποκτηθεί στο πλαίσιο εκτέλεσης της παράνομης πράξης. Ως εκ τούτου, οι τελευταίες, προσπαθούν είτε μέσω της δέσμευσης τραπεζικών λογαριασμών των υπόπτων και εμπλεκόμενων, της κατάσχεσης περιουσιακών στοιχείων των καταδικασμένων για οικονομικά εγκλήματα, είτε μέσω του ελέγχου «πόθεν έσχες» των υπόπτων, να εντοπίσουν ή να ταυτοποιήσουν τα παρανόμως ιδιοποιημένα χρηματικά ποσά. Το τελευταίο είναι ιδιαίτερα δύσκολο, καθώς ο έλεγχος «πόθεν έσχες» μπορεί κυρίως να λειτουργήσει υποθετικά και ενδεικτικά για το πού μπορεί να έχουν αναλωθεί τα χρήματα. Για παράδειγμα ο παράνομος πλουτισμός μπορεί, εν μέρει και υπό προϋποθέσεις να φανεί με τον συγκεκριμένο έλεγχο. Στις περισσότερες περιπτώσεις όμως τα προϊόντα του οικονομικού εγκλήματος αναλώνονται άμεσα, διαχέονται στην κατανάλωση με τη

μορφή υπηρεσιών και δαπανών για τον ελεύθερο χρόνο και σε κάποιες περιπτώσεις φυγαδεύονται σε «οικονομικούς παραδείσους» μέσω “off shore” εταιριών για να χαθούν τα ίχνη τους.¹⁸

2.5. Το προφίλ του σύγχρονου Οικονομικού Εγκληματία.

Τα άτομα που εμπλέκονται σε οικονομικά εγκλήματα φαίνεται να εμφανίζουν συγκεκριμένες εντάσεις και πιέσεις στην καθημερινότητά τους. Πιέσεις που ερμηνεύουν, ωστόσο δεν δικαιολογούν την αξιόποινη συμπεριφορά. Αυτές έχουν να κάνουν με τον εγκλωβισμό τους στους οικονομικούς στόχους, την εμφάνιση και βίωση μίας σειράς οικονομικών προβλημάτων και δυσκολιών, την αδυναμία επίτευξης επαγγελματικών και αναπτυξιακών στόχων, τη μη επίτευξη των προσωπικών στόχων κύρους και καταξίωσης, καθώς και προβλημάτων που σχετίζονται με την εργασία και τον εργασιακό τους χώρο. Κατά πόσον αυτές οι πιέσεις και εντάσεις ενθαρρύνουν ή αποθαρρύνουν τη διάπραξη οικονομικών εγκλημάτων εξαρτάται από μία σειρά ζητήματα, όπως οι ικανότητες των ανθρώπων για την αντιμετώπιση των προβλημάτων τους, τα μέσα που διαθέτουν για να τα αντιμετωπίσουν, την κοινωνική υποστήριξη που έχουν, τις ευκαιρίες που έχουν ή τους δίνονται να διαπράξουν ένα αδίκημα αυτής της μορφής, τον κοινωνικό έλεγχο στον οποίο υπόκεινται, το πόσο αντιλαμβάνονται ή όχι τις ζημιές και τα οφέλη από τη διάπραξη του αδικήματος και τη σχέση τους με άλλα άτομα τα οποία επίσης έχουν παράνομη δραστηριότητα.¹⁹ Σχετική έρευνα έχει δείξει ότι η ύπαρξη οικονομικών εγκληματιών έχει άμεση σχέση με τα κίνητρα που υπάρχουν για την εμφάνιση της αξιόποινης συμπεριφοράς, κίνητρα που αναδεικνύουν μία «κουλτούρα οικονομικής εγκληματικότητας», η οποία είναι άμεσα συνυφασμένη με τα σύγχρονα οικονομικά συστήματα, τις ευκαιρίες αποκόμιση εύκολου κέρδους, την ύπαρξη τυπικών και αδύναμων μηχανισμών ελέγχου και ρυθμιστικών φορέων.²⁰

Όσον αφορά στο προφίλ των οικονομικών εγκληματιών, σε έρευνα που έγινε στην Ευρώπη σε στελέχη επιχειρήσεων που ενεπλάκησαν σε οικονομικά αδικήματα διαπιστώθηκε ότι το τυπικό προφίλ του είναι άνδρες, με χαμηλό συμπεριφοριστικό αυτοέλεγχο, υψηλό ηδονισμό (είναι η προσπάθεια επίτευξης μέγιστης προσωπικής ευχαρίστησης), υψηλό ναρκισσισμό, χαμηλή

¹⁸ Alvesalo A., 2003, “Economic crime investigators at work. Policing and Society: AN International Journal of Research an Policy, Κεφ.13, σελ. 115-138

¹⁹ Agnew R., Piquero LN, Cullen FT, 2009, General Strain Theory and White-Collar Crime σελ. 35

²⁰ Coleman J, 1987, Toward an integrated theory of white-collar crime, American Journal of Sociology, τευχ. 93, σελ. 63.

ακεραιότητα χαρακτήρα και υψηλή συνειδητότητα (είναι η ήρεμη επίγνωση των σωματικών λειτουργιών, των συναισθημάτων και του περιεχομένου σκέψεων). Επίσης τα άτομα αυτά εμφανίζουν μεγάλη ανάγκη κοινωνικής επιθυμίας και αποδοχής²¹. Σε άλλη έρευνα το προφίλ των κατηγορουμένων για εγκλήματα λευκού κολάρου έδειξε ότι είναι άντρες, λευκοί, μεσήλικες, εργαζόμενοι, με ανώτερη μόρφωση, χαμηλή συνειδητότητα, αρεστοί στους άλλους και με αυτοέλεγχο.²² Επίσης εμφανίζουν σε μεγαλύτερο βαθμό και με περισσότερη συχνότητα ποινική-παραβατική σκέψη, είναι εξωστρεφείς, υπολογιστικοί και ελέγχουν τις κοινωνικές συναναστροφές τους.²³

Σε έρευνα που διενεργήθηκε στη Σουηδία οι οικονομικοί εγκληματίες εμφανίζουν δύο βασικά χαρακτηριστικά στην προσωπικότητά τους, την αλαζονεία και την αρεστότητα. Υποστηρίζουν ότι, ενώ υπάρχει σχέση μεταξύ του κινήτρου για το οικονομικό έγκλημα και της ευκαιρίας για τη διάπραξή του, δε φαίνεται να υπάρχει αιτιολογική σχέση μεταξύ συγκεκριμένων χαρακτηριστικών της προσωπικότητας και της αξιόποινης συμπεριφοράς αναφορικά με τα οικονομικά εγκλήματα.²⁴ Σχετικά με τα άτομα που εμπλέκονται σε απάτες, ειδικά σε τραπεζικές και πιστωτικές απάτες, έρευνα έδειξε ότι το κυριότερο στοιχείο της προσωπικότητάς τους είναι ο χαμηλός αυτοέλεγχος. Ο χαμηλός αυτοέλεγχος βρέθηκε επίσης να ερμηνεύει παραβάσεις που έχουν να κάνουν με την υπεξαίρεση και την πλαστογραφία.²⁵ Με άλλα λόγια, οι έρευνες έδειξαν ότι οι απατεώνες, οι καταχραστές και οι πλαστογράφοι είναι άτομα με ασθενείς μηχανισμούς αυτορρύθμισης και αντίστασης, με τάση να ελέγχονται και να καθοδηγούνται και εν γένει με ροπή στην παρανομία. Αυτό σημαίνει ότι μπορούν να ληφθούν κατάλληλα προληπτικά ή αυστηρά μέτρα για παράδειγμα για την έκδοση επιταγών, τη χρήση πιστωτικών καρτών, τη συμπλήρωση και έκδοση φορολογικών παραστατικών, για να κάνουν όσο το δυνατόν τη ζωή των εν δυνάμει απατεώνων δύσκολη και να τους αποθαρρύνουν να διαπράξουν αδικήματα, όπως αυτά της απάτης, της υπεξαίρεσης και της πλαστογραφίας.²⁶

---

²¹ Blickle G, Schlegel A, Fassbender P, Klein U, 2006, Some personality correlates of Business white-collar crime. *Applied Psychology: An International Review*, σελ. 220

²² Ragatz L, Fremouw W, 2010, A Critical examination of research of the psychological profiles of white-collar criminals. *Journal of Forensic Psychology Practice*, σελ. 373.

²³ Ragatz L, Fremouw W, Baker E, 2012, The psychological profile of white-collar offenders: Demographics, criminal thinking, psychopathic traits and psychopathology. *Criminal Justice and Behaviour*, σελ. 978.

²⁴ Alalehto T, 2003, Economic Crime: Does the personality matter? σελ. 335.

²⁵ Holtfreter K, Beaver K, Reising M, Pratt T, 2010, Low self-Control and fraud offending, *Journal of Financial Crime*, τευχ. 17, σελ. 295

²⁶ Γιάννης Μάρκοβιτς, 2013, “Στα ίχνη του Οικονομικού Εγκληματία”, σελ. 172-173.

Οι οικονομικοί εγκληματίες είναι συνήθως παραβάτες που είναι υπότροποι και έχουν διαπράξει επανειλημμένα την παρανομία. Δεν βρίσκονται προ του Ανακριτή γιατί έτυχε να εμπλακούν σε μία απάτη αλλά διότι κάποια στιγμή η Διωκτική Υπηρεσία κατάφερε να αποκαλύψει το οικονομικό έγκλημα και να συλλάβει τον δράστη. Ως εκ τούτου οι διωκτικές αρχές δεν πρέπει να τους θεωρούν ως αφελείς υπόπτους, αλλά ως έμπειρους και έτοιμους να αντιμετωπίσουν την ανάκριση, να προσπαθήσουν να καλύψουν την εμπλοκή τους και να αρνηθούν ή να απορρίψουν τις καταγγελίες. Έρευνα έδειξε ότι οι έμπειροι ύποπτοι δεν αποκαλύπτουν πληροφορίες που θα τους ενοχοποιήσουν, όταν βρίσκονται αντιμέτωποι με μία κατάθεση «ελεύθερης ανάκλησης» (Free Recall), δηλαδή όταν ο ύποπτος καλείται χωρίς μεγάλη πίεση να παράσχει όσο το δυνατόν περισσότερη πληροφόρηση στον ανακριτικό υπάλληλο. Επίσης η επιθυμία του υπόπτου να βοηθήσει την έρευνα είναι περιορισμένη και αυτοελεγχόμενη, ακόμα και όταν αυτός αντιμετωπίζεται από τον υπάλληλο ως εν δυνάμει κατηγορούμενος.²⁷

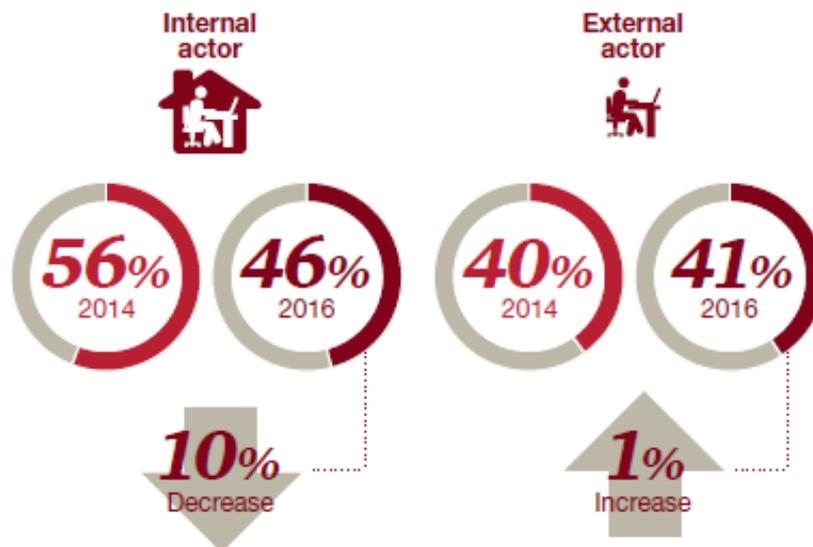
Αυτό σημαίνει ότι, ως επί το πλείστον οι οικονομικοί εγκληματίες πρέπει να αντιμετωπίζονται με τη δέουσα προσοχή και αυστηρότητα και οι ανακριτικοί υπάλληλοι να μην τους θεωρούν αφελείς και αδύναμους χαρακτήρες που εύκολα μπορούν να χειραγωγούνται και να ελέγχονται. Είναι επίσης σημαντικό να υπάρχει γνώση από τις ανακριτικές αρχές των «αναπτυξιακών παραγόντων» (Developmental factors) που επηρεάζουν το προφίλ και τα ψυχολογικά χαρακτηριστικά του οικονομικού εγκληματία.²⁸

Τέλος η έρευνα της PwC διαχωρίζει τους οικονομικούς εγκληματίες σε εσωτερικούς και εξωτερικούς. Ως εσωτερικοί εγκληματίες θεωρούνται όλοι όσοι διαπράττουν οικονομικά ενώ έχουν πρόσβαση στα οικονομικά στοιχεία, ενώ ως εξωτερικοί εγκληματίες όλοι οι υπόλοιποι. Για τη διετία 2014-2016 η ψαλίδα μεταξύ εσωτερικών και εξωτερικών εγκληματιών έκλεισε. Η εμφάνιση εσωτερικών εγκληματιών για το έτος 2016 παρουσίασε μείωση συγκριτικά με το έτος 2014 και συγκεκριμένα από 56% σε 46% ενώ αντίστοιχα αυτή των εξωτερικών οικονομικών εγκληματιών παρουσίασε αύξηση από 40% σε 41%.

---

²⁷ Granhag P, Clemens F, Stromwall L, 2009, The usual and unusual suspects: Level of suspicion and counter-interrogation tactics. *Journal of Investigate Psychology an Offender Profiling*, τευχ. 6, σελ. 129.

²⁸ Γιάννης Μάρκοβιτς, 2013, “Στα ίχνη του Οικονομικού Εγκληματία”, σελ. 173.

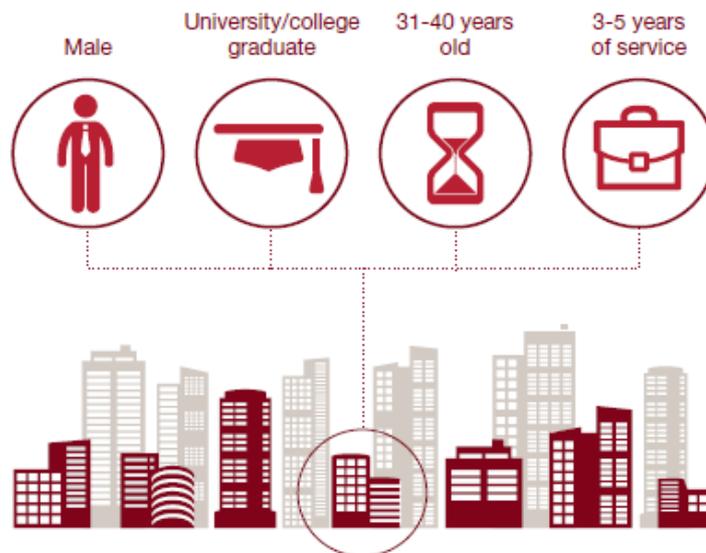
(Γράφημα 5: Τάσεις εμφάνισης εσωτερικών και εξωτερικών οικονομικών εγκλημάτων: PwC, 2016 Survey)

Η ίδια έρευνα συνεχίζει αναφέροντας πως περισσότεροι από τους μισούς εσωτερικούς οικονομικούς εγκληματίες προέρχονται από τη μεσαία ή ανώτερη υπαλληλική ή εργατική βαθμίδα, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι όσοι προέρχονται από τη χαμηλότερη δεν έχουν διαπράξει ένα σημαντικό ποσοστό οικονομικών εγκλημάτων σε ορισμένες χώρες. Για παράδειγμα στις χώρες της Ασίας και της Αυστραλίας, τα οικονομικά εγκλήματα που διαπράττονται από εσωτερικούς οικονομικούς εγκληματίες, προκαλούν πολύ μεγαλύτερη οικονομική ζημία από τα υπόλοιπα και σημειώνεται πως είναι και τα δυσκολότερα να εντοπιστούν. Παραμένοντας στην εδαφική διάκριση, οι εσωτερικοί οικονομικοί εγκληματίες, παραμένουν οι κύριοι δράστες των οικονομικών εγκλημάτων στις χώρες της Αφρικής, 7% ψηλότερα από τον παγκόσμιο μέσο όρο, στις χώρες της Ασίας και της Αυστραλίας στο 9% ψηλότερα καθώς και στις χώρες της Λατινικής Αμερικής επίσης 9% ψηλότερα από τους υπόλοιπους οικονομικούς εγκληματίες.

Αντίθετα οι εξωτερικοί οικονομικοί εγκληματίες είναι υπεύθυνοι για τα περισσότερα οικονομικά εγκλήματα στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, με ποσοστό 44%, στις χώρες της Δυτικής Ευρώπης, με ποσοστό 49% καθώς και στις πολιτείες της Βόρειας Αμερικής με ποσοστό 56%, συγκριτικά με τον παγκόσμιο μέσο όρο του 41%.

Η ίδια έρευνα καταλήγει πως κατά πλειοψηφία ο οικονομικός εγκληματίας είναι άνδρας, έχει πανεπιστημιακή ή κολεγιακή μόρφωση, είναι μεταξύ τριάντα ενός και σαράντα ετών και έχει επαγγελματική εμπειρία τρία με πέντε χρόνια.²⁹

²⁹ Global Economic Crime Survey 2016, "Adjusting the Lens of Economic Crime", PwC 2016, σελ. 12.

(Γράφημα 6: Τα χαρακτηριστικά του οικονομικού εγκληματία PwC, 2016 Survey)

3. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ: “Σύγχρονες μορφές του Οικονομικού εγκλήματος”

3.1. Εισαγωγή στις σύγχρονες μορφές του οικονομικού εγκλήματος.

Σήμερα η οικονομική κρίση που βιώνουν οι κοινωνίες και οι συνέπειες που αυτή επιφέρει, όπως οι συνεχείς απολύσεις εργαζομένων/υπαλλήλων, οι ευέλικτες μορφές μερικής απασχόλησης, η αύξηση της ανεργίας, οι μειώσεις μισθών και οικονομικών ενισχύσεων οποιασδήποτε μορφής, η οικονομική ανέχεια και εξάντληση που βιώνουν καθημερινά οι πολίτες των κοινωνιών που έχουν πληγεί από την οικονομική κρίση, αναγκάζουν ή σε καλύτερη περίπτωση τους παροτρύνουν προκειμένου να τελέσουν ένα οικονομικό έγκλημα.

Πέραν όμως της οικονομικής κρίσης και των συνεπειών της υπάρχουν και παράγοντες ξένοι από αυτή, όπως η ραγδαία τεχνολογική εξέλιξη και η ανάπτυξη του διαδικτύου, με νέες ευκαιρίες οικονομικής εγκληματικότητας να αναπτύσσονται καθημερινά, οπότε μία απόπειρα καταγραφής αυτών των ενεργειών δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι εξαντλεί το αντικείμενο. Επιπλέον η αδυναμία ανίχνευσής του, η μη καταγραφή του στις επίσημες στατιστικές λόγω μη αναφοράς του από τα θύματα, εξαιτίας φόβου ή για την αποφυγή δημιουργίας κακής φήμης, δυσκολεύει τον προσδιορισμό του πραγματικού όγκου του προβλήματος και των μορφών που μπορεί να παρουσιαστεί. Η συζήτηση που γίνεται στους νομικούς κύκλους για το εάν το οικονομικό πρόβλημα

μπορεί να θεωρηθεί μόνο η συγκεκριμένη προβλεπόμενη ποινικά κολάσιμη πράξη που προσβάλλει έννομα συμφέροντα τρίτων ή μπορεί να θεωρηθεί ως τέτοια κάθε βλαπτική ενέργεια που προσβάλλει την εμπιστοσύνη στους οικονομικούς και κοινωνικούς θεσμούς αλλά δεν προβλέπεται ρητά από την νομοθεσία, εξελίσσεται διαρκώς. Στη δεύτερη περίπτωση μάλιστα μπορούμε να συμπεριλάβουμε τη νομιμοποίηση των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, που παρά το γεγονός ότι δεν προκαλεί άμεση περιουσιακή βλάβη, αποτελεί παράγωγο ενέργεια της κύριας εγκληματικής πράξης που προκαλεί τις άμεσα περιουσιακές βλάβες. Κατά την προσπάθεια οριοθέτησης του οικονομικού εγκλήματος, έννοιες όπως απάτη, διαφθορά, δωροδοκία, οργανωμένο οικονομικό έγκλημα, εισάγονται ως όροι που σχετίζονται με το οικονομικό έγκλημα. Παρόλα αυτά ο κατάλογος των μορφών που μπορεί να εμφανιστεί το οικονομικό έγκλημα δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι εξαντλείται με αυτές τις έννοιες.

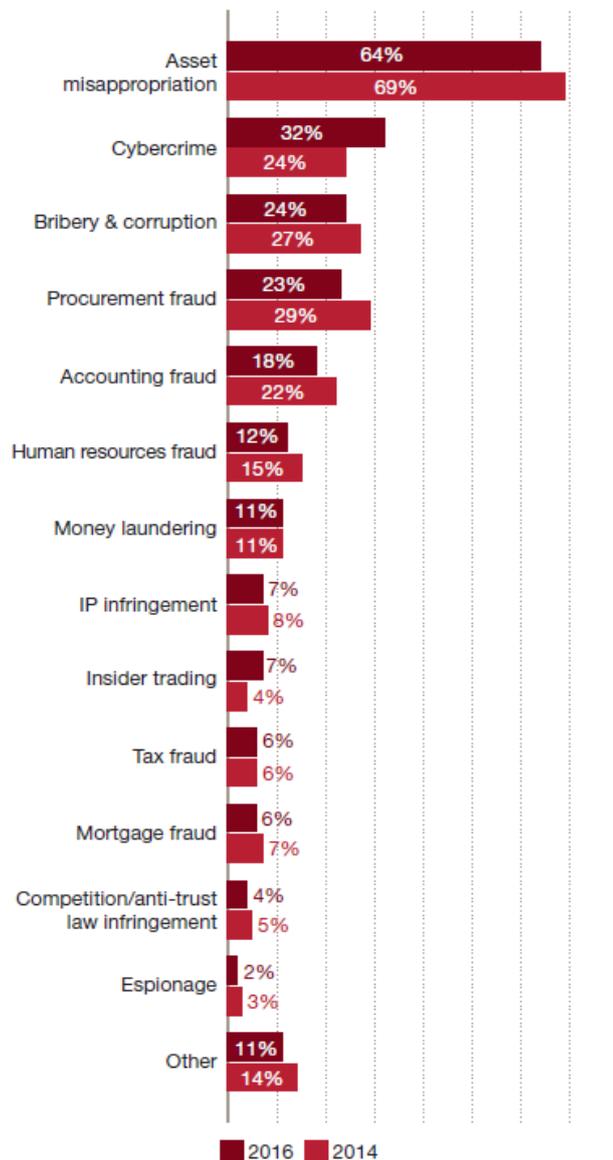
3.2. Οι μορφές του οικονομικού εγκλήματος σε αριθμούς τα χρόνια της οικονομικής κρίσης.

Κατά την τελευταία διετία 2014-2016, η υπεξαίρεση περιουσιακών στοιχείων, η διαφθορά και δωροδοκία και οι λογιστικές απάτες, τα πιο δημοφιλή οικονομικά εγκλήματα, παρουσίασαν μια ανεπαίσθητη μείωση, σε αντίθεση με μία μορφή οικονομικού εγκλήματος που από την πρώτη του εμφάνιση γνωρίζει συνεχώς ταχεία αύξηση. Το ηλεκτρονικό έγκλημα αποτελεί πλέον παγκοσμίως, τη δεύτερη πιο διαδεδομένη μορφή οικονομικού εγκλήματος.

Η υπεξαίρεση περιουσιακών στοιχείων, ιστορικά θεωρείται ως το πιο εύκολα ανιχνεύσιμο οικονομικό έγκλημα και η συχνότητα της εμφάνισής του μπορεί πολύ εύκολα να προβλεφθεί. Ωστόσο, από το έτος 2011 ως και σήμερα, παρατηρείται μία μειωτική τάση διάπραξης του συγκεκριμένου εγκλήματος. Αυτό βέβαια μπορεί να αποτελεί συνέπεια των τακτικών και «σφιχτών» ελέγχων που διενεργούν οι οικονομικοί οργανισμοί και θεσμοί. Οι τελευταίοι παρατηρείται επίσης ότι αποδεικνύονται πια πιο αποτελεσματικοί απ' ότι στο παρελθόν στην αντιμετώπιση του «παραδοσιακού» οικονομικού εγκλήματος, ενώ παραμένουν σχετικά αδρανείς μπροστά στις νέες, εξελιγμένες μορφές του.

Σύμφωνα με την παγκόσμια έρευνα της PwC για το έτος 2016, η υπεξαίρεση περιουσιακών στοιχείων αποτελεί την πλέον διαδεδομένη μορφή οικονομικού εγκλήματος, με ποσοστό εμφάνισης 64%, ακολουθεί το ηλεκτρονικό έγκλημα με ποσοστό 32%, ενώ η πρώτη τριάδα κλείνει με τη

δωροδοκία και διαφθορά να κατέχουν το 24% του πιο διαδεδομένου οικονομικού εγκλήματος. Ακολουθούν οι απάτες δημοσίων συμβάσεων με ποσοστό 23%, οι λογιστικές απάτες με 18%, οι απάτες ανθρώπινων πόρων / HR με 12%, το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος με 11%, το παρεμπόριο / παραβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας με 7%, η εσωτερική πληροφόρηση με 7%, οι φορολογικές παραβάσεις με 6%, οι δανειακές απάτες με 4%, ο αθέμιτος ανταγωνισμός με 4%, η βιομηχανική κατασκοπεία με 2% και τέλος οι λοιπές περιπτώσεις οικονομικών εγκλημάτων επίσης με 11%.³⁰

(Γράφημα 7: Οι μορφές του Οικονομικού Εγκλήματος σε αριθμούς, για τα έτη 2014-16, PwC, 2016 Survey).

Στη συνέχεια του τρίτου κεφαλαίου και σύμφωνα με την παραπάνω στατιστική έρευνα θα επιχειρηθεί μια ανάλυση στις κυριότερες μορφές του οικονομικού εγκλήματος που μαστίζουν την

³⁰ Global Economic Crime Survey 2016, “Adjusting the Lens of Economic Crime”, PwC 2016, σελ. 9.

ελληνική σύγχρονη οικονομία και παραλείπεται η ανάλυση οικονομικών εγκλημάτων που αφορούν πολυδιάστατες οικονομίες, διαφορετικές της ελληνικής, καθώς για παράδειγμα οι εταιρείες που απασχολούν έως 9 άτομα προσωπικό αντιπροσωπεύουν στην Ελλάδα το 96% του συνολικού αριθμού των επιχειρήσεων και απασχολούν το 55% του προσωπικού, όταν στην Ευρώπη ο μέσος όρος διαμορφώνεται κάτω από το 30%.³¹

3.3. Υπεξαίρεση Περιουσιακών Στοιχείων.

Η υπεξαίρεση περιουσιακών στοιχείων αποτελεί τη δημοφιλέστερη και ευρέως διαδεδομένη μορφή οικονομικού εγκλήματος κατά την τελευταία εξαετία (2010-2016), χρονιές εξάπλωσης της οικονομικής κρίσης. Αυτό μπορεί να έχει ως εξήγηση το γεγονός ότι η οικονομική ανέχεια και ανάγκη που βιώνουν όσοι έχουν πληγεί από την οικονομική κρίση, τους οδηγεί σε περιπτώσεις υπεξαίρεσης περιουσιακών στοιχείων με λιγότερους ενδοιασμούς απ' ότι ενδεχομένως να βίωναν σε χρονιές πριν την οικονομική κρίση.

Με νομικούς όρους ως υπεξαίρεση ορίζεται κατά το άρθρο 375 του Ποινικού Κώδικα, η ιδιοποίηση ξένου (ολικά ή εν μέρει) κινητού πράγματος που περιήλθε στην κατοχή του δράστη με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς όμως να το έχει αφαιρέσει ο δράστης από την κατοχή του ιδιοκτήτη.

Με όρους οικονομίας παρόλα αυτά και μέσα σε ένα ευρύτερο εθνικό αλλά και διεθνές πλαίσιο και κάτω από το πρίσμα του οικονομικού εγκλήματος, με την έννοια «υπεξαίρεση περιουσιακών στοιχείων» νοούνται οι περιπτώσεις όπου αντικείμενα υπεξαίρεσης αποτελούν οι πόροι οποιασδήποτε μορφής των οικονομικών οργανισμών, επιχειρήσεων και εταιριών και όχι αυτές που λαμβάνουν χώρα σε ατομικό επίπεδο, ως εγκλήματα του κοινού ποινικού δικαίου. Οι δράστες που προβαίνουν σε υπεξαίρεσεις περιουσιακών στοιχείων, μπορεί να είναι: εργαζόμενοι του οικονομικού οργανισμού, πελάτες ή προμηθευτές του ή τελικά άσχετοι με αυτόν.

Οι υπεξαίρεσεις περιουσιακών στοιχείων, ως μορφές οικονομικών εγκλημάτων, χωρίζονται σε δύο βασικές κατηγορίες: στην υπεξαίρεση χρηματικών ποσών και στην υπεξαίρεση μη χρηματικών στοιχείων. Η πρώτη κατηγορία υπεξαίρεσεων, στην εποχή μας με όλες τις δικλείδες ασφαλείας που εφαρμόζονται, δεν έχει σημαντικό αντίκτυπο στους οργανισμούς ή τις επιχειρήσεις, ενώ η δεύτερη κατηγορία αφορά περισσότερο τον όρο οικονομικό έγκλημα και τους δείκτες του και χρονικά μπορεί

---

³¹ Αρθρογραφία, 20/11/16, «750 ευρώ μαύρα δαπανά κάθε Έλληνας», Εφ. Καθημερινή

να λάβει χώρα κάτω από διαφορετικές περιστάσεις όπως: α) πριν τα οικονομικά στοιχεία καταγραφούν στα βιβλία των οικονομικών οργανισμών, β) ενώ τα οικονομικά στοιχεία βρίσκονται στην κατοχή του οργανισμού ή γ) κατά τη χρονική διάρκεια απόκτησης των στοιχείων. Στην τελευταία περίπτωση ο οργανισμός χρεώνεται για κάτι ενώ δεν θα έπρεπε ή χρεώνεται πολύ περισσότερο από την πραγματική τιμή των αγαθών ή υπηρεσιών που αγοράζει, ενώ η συγκεκριμένη περίπτωση αποτελεί την πλέον κοινή μορφή οικονομικού εγκλήματος και η οποία ζημιώνει περισσότερο από οποιαδήποτε άλλη τα θύματά της.

Σύμφωνα με την έρευνα της ένωσης πιστοποιημένων ερευνητών απάτης του 2008, για την εργασιακή απάτη και κατάχρηση (Association of Certified Fraud Examiners, *“Report to the Nation on Occupational Fraud and Abuse”*) η υπεξαίρεση περιουσιακών στοιχείων ξεκινά αρχικά με χαμηλούς ρυθμούς και αποφέρει στους δράστες λίγα «έσοδα», ενώ συνεχίζει ακολουθώντας προοδευτική αύξηση. Και ενώ κάποιες ενέργειες, όπως οι έλεγχοι από εσωτερικούς ή εξωτερικούς ελεγκτές, μπορεί να απειλούν τις προσπάθειες των δραστών να αποκρύψουν την εγκληματική τους δραστηριότητα ή να την παύσουν για ένα χρονικό διάστημα, μόλις περάσει αυτή η “απειλή”, οι δράστες θα συνεχίσουν την υπεξαίρεση των περιουσιακών στοιχείων μέχρι να αποκαλυφθεί η απάτη. Η ίδια έρευνα συνεχίζει αναφέροντας ότι ενώ το ύψος, σε χρηματικούς όρους, της ζημιάς που προκαλείται από την υπεξαίρεση αυξάνεται προοδευτικά κατά τη χρονική της διάρκεια, έτσι και το ύψος της ζημιάς που προκαλεί ο υπεξαιρέτης κατά τους τελευταίους μήνες ή μέρες της υπεξαίρεσης, τείνει να ξεπερνά τον μέσο όρο της συνολικής οικονομικής “λείας” που υπεξαιρέθηκε στα αρχικά ή ενδιάμεσα στάδια.

Η κλασική αμερικανική θεωρία για τον όρο της οικονομικής απάτης παρέχει μία εξαιρετική βάση για την κατανόηση των κινήτρων της υπεξαίρεσης περιουσιακών στοιχείων. Σύμφωνα με αυτή τη θεωρία, για να λάβει χώρα ένα τέτοιο έγκλημα, ο υπεξαιρέτης πρέπει: α) να βιώνει μία οικονομική πίεση την οποία αντιλαμβάνεται πλήρως, β) να έχει την ευκαιρία να διαπράξει την υπεξαίρεση και γ) να έχει βρει ήδη έναν λόγο με τον οποίο δικαιολογεί την πράξη τους ως αποδεκτή. Οι περισσότερες πιέσεις που μπορεί να δεχθεί ο δράστης μίας υπεξαίρεσης προκύπτουν από την ανάγκη για χρηματικούς πόρους που βιώνει και οι οποίες την περίοδο της οικονομικής κρίσης παρουσιάζονται εντονότερες. Σαφώς υπάρχουν και άλλοι μη οικονομικοί παράγοντες, όπως η ανάγκη να παρουσιάσει μια εικονική εργασιακή απόδοση, ή η απογοήτευση και ο θυμός που του προκαλεί η συγκεκριμένη εργασία, ή ακόμη και η ανάγκη που θα νιώσει να νικήσει το “σύστημα”, παράγοντες βέβαιοι που δεν είναι της ίδιας βαρύτητας αλλά επίσης πολλαπλασιάζονται σε περιόδους οικονομικής ύφεσης.

Οι υπεύθυνοι διεξαγωγής της έρευνας για την εργασιακή απάτη και κατάχρηση, (*“Report to the Nation on Occupational Fraud and Abuse”*), κατόπιν αξιοποίησης των στατιστικών δεδομένων της έρευνας, αναφέρουν ότι περίπου στα δύο τρίτα (2/3) των περιπτώσεων υπεξαίρεσης περιουσιακών στοιχείων, ο δράστης έδρασε κατά μόνας. Ωστόσο όταν το συγκεκριμένο οικονομικό έγκλημα διαπράττεται κατόπιν συνεργασίας δύο ή περισσότερων ατόμων, η μέση ζημία που υφίσταται ο οικονομικός οργανισμός είναι τέσσερις φορές μεγαλύτερη απ’ ότι όταν υπάρχει ένας και μόνο δράστης.

Ενώ πολλά βήματα έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια για την καλύτερη κατανόηση της συγκεκριμένης μορφής οικονομικού εγκλήματος, ακόμη αγνοούνται βασικά στοιχεία αναφορικά με την υπεξαίρεση περιουσιακών στοιχείων, όπως: α) οι λόγοι της επικράτησης του ως κυρίαρχο οικονομικό έγκλημα, β) οι πραγματικές επιπτώσεις του στους οργανισμούς ανά την υφήλιο, γ) η αποτελεσματικότητα των ελέγχων και των προληπτικών τεχνικών εντοπισμού του καθώς και δ) ο αντίκτυπος που έχει σε οποιονδήποτε άλλο τομέα πέραν του οικονομικού.

Σύμφωνα με τους Αμερικανούς ερευνητές, αυτό που επείγει να πραγματοποιηθεί στην εποχή της οικονομικής κρίσης είναι εντατικότερη εμπειρική έρευνα, η οποία θα βοηθήσει στο μέλλον για τον περιορισμό της συγκεκριμένης μορφής οικονομικού εγκλήματος. Τα στατιστικά στοιχεία μέχρι σήμερα προέρχονται από τρεις βασικές πηγές: α) τους οικονομικούς οργανισμούς που έχουν πέσει θύματα υπεξαίρεσης, β) τις ασφαλιστικές εταιρίες και γ) τις ελεγκτικές και διωκτικές υπηρεσίες. Επίσης έχει παρατηρηθεί ότι όλοι οι φορείς παραδίδουν στις στατιστικές έρευνες οικονομικών εγκλημάτων ψευδή στοιχεία, ποσοτικά μικρότερα κατά βάση, με αποτέλεσμα τα πραγματικά νούμερα της υπεξαίρεσης περιουσιακών στοιχείων να κυμαίνονται σε πολύ υψηλότερα επίπεδα.³² Συγκεκριμένα αρκετοί οικονομικοί οργανισμοί αποκρύπτουν ότι έχουν πέσει θύματα υπεξαίρεσης περιουσιακών στοιχείων για να μην πληγεί ή δημόσια εικόνα τους με ότι αυτό μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα για τη μετέπειτα λειτουργία τους. Οι ασφαλιστικές εταιρίες αποκρύπτουν περιπτώσεις λόγω πελατειακού απορρήτου ενώ οι ελεγκτικοί μηχανισμοί και οι διωκτικές αρχές παρουσιάζουν στατιστικώς μικρότερα νούμερα υπεξαίρεσεων, από αυτά που διαπιστώνουν ή που τους καταγγέλλονται για να λόγους πολιτικής ή άλλης σκοπιμότητας.³³

Εν κατακλείδι, η υπεξαίρεση περιουσιακών στοιχείων, ακόμη και με τα πλασματικά στοιχεία που δίνουν νούμερα αρκετά μικρότερα, αποτελεί μία πολύ ζημιογόνα μορφή οικονομικού εγκλήματος

---

³² Bussmann, Kai-D and Markus M. Werle, 2006, *Addressing Crime in Companies – First Findings from a Global Survey of Economic Crime*, *The British Journal of Criminology*, Έκδοση 46, Τεύχος 6, σελ.:1128

³³ Global Economic Crime Survey 2016, “Adjusting the Lens of Economic Crime”, PwC 2016, σελ.17-18,

για όλους τους οικονομικούς οργανισμούς, καθώς οι τελευταίοι αντιμετωπίζουν “επίθεση” εκ των έσω και για το λόγο αυτό είναι περισσότερο οικονομικά ευάλωτοι. Δυστυχώς ακόμη και στα χρόνια της οικονομικής κρίσης όπου για την επιβίωσή τους οι επιχειρήσεις, οι εταιρίες, και όλοι οι οικονομικοί οργανισμοί θα έπρεπε να θωρακιστούν δημοσιοποιώντας το συγκεκριμένο έγκλημα, πολλοί λίγοι το κάνουν, με αποτέλεσμα να δημιουργείται ένας φαύλος κύκλος δημιουργίας εσωτερικών υπεξαίρετών περιουσιακών στοιχείων των επιχειρήσεων.

3.4. Ηλεκτρονικό έγκλημα.

Η πληροφορική τεχνολογία κατέστησε δυνατή τη διάπραξη ενός ευρέως φάσματος εγκληματικών πράξεων, οι οποίες απαιτούν εξειδίκευση και αυξημένη κατάρτιση. Ως ηλεκτρονικό έγκλημα, λοιπόν, θεωρούνται οι αξιόποινες εγκληματικές πράξεις που τελούνται με τη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών και συστημάτων επεξεργασίας δεδομένων και τιμωρούνται με συγκεκριμένες ποινές. Ανάλογα με τον τρόπο τέλεσης διαχωρίζονται σε εγκλήματα τελούμενα με τη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών (computer crime) και σε κυβερνοεγκλήματα (cyber crime), εάν διαπράχθηκαν μέσω του Διαδικτύου.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα έρευνας που διεξήγαγε η McConnell International σε 52 χώρες, με τίτλο «cyber crime and... punishment?» κατατάσσει τα αδικήματα που διαπράττονται στον κυβερνοχώρο στις παρακάτω κατηγορίες³⁴:

- παρεμπόδιση ψηφιακών δεδομένων,
- τροποποίηση και κλοπή δεδομένων,
- εισβολή και σαμποτάζ σε δίκτυο,
- μη εξουσιοδοτημένη πρόσβαση,
- διασπορά ιών,
- υπόθαλψη αδικημάτων,
- πλαστογραφία και
- απάτη.

Ειδικότερα, η ψηφιακή τεχνολογία εξελίσσεται και μεταβάλλεται συνεχώς, επηρεάζοντας άμεσα τον οικονομικό κόσμο, καθιστώντας τους οικονομικούς οργανισμούς και επιχειρήσεις έκθετους σε νέες ευκαιρίες αλλά και απειλές. Η εξέλιξη αυτή της τεχνολογίας συνεπικουρούμενη από τις ανάγκες

---

³⁴ Ιστοσελίδα Ελληνικής Αστυνομίας, 2016, Ηλεκτρονικό Έγκλημα

που δημιουργεί η οικονομική κρίση, έχουν οδηγήσει το ηλεκτρονικό έγκλημα στη δεύτερη θέση των περισσότερο διαδεδομένων οικονομικών εγκλημάτων της εποχής μας.

Η πραγματικότητα για τα έτη της οικονομικής κρίσης είναι ότι όπως κάθε πλευρά του εμπορίου, έτσι και οικονομικό έγκλημα έχει γίνει κατά κάποιο τρόπο περισσότερο «ψηφιακό». Σε ένα τόσο αλληλοεξαρτημένο οικονομικό οικοσύστημα, όπως αυτό της εποχής μας, οποιαδήποτε ρωγμή αυτού του δικτύου από οποιονδήποτε, συμπεριλαμβανομένων και των εξωτερικών «πλευρών», όπως των παρόχων υπηρεσιών διαδικτύου ή επιχειρηματικών συνεργατών των κυβερνητικών αρχών, μπορούν να θέσουν σε κίνδυνο το ηλεκτρονικό περιβάλλον του εκάστοτε οικονομικού οργανισμού με ποικίλους τρόπους. Επιπλέον, το οικονομικό ρίσκο πλέον περιλαμβάνει πολλά περισσότερα, πέρα από τους παραδοσιακούς υπολογιστές. Τον τελευταίο καιρό έχει παρατηρηθεί επίσης και μία οξεία αύξηση των «κυβερνοεπιθέσεων» στις λεγόμενες έξυπνες συσκευές, όπως τα αυτοκινούμενα νέας τεχνολογίας και οι οικιακές συσκευές.

Η εποχή όπου ανήλικοι “hackers”, υπέκλεπταν μόνο στοιχεία πιστωτικών καρτών έχει περάσει ανεπιστρεπτί. Από τότε μέχρι σήμερα έχουν γίνει σημαντικά βήματα στον τρόπο εντοπισμού της ταυτότητας ή της τοποθεσίας του ηλεκτρονικού εγκληματία από τις αρμόδιες αρχές ή τις ίδιες τις εταιρίες. Παρόλα αυτά η διαμάχη μεταξύ των δύο αντίπαλων πλευρών είναι περισσότερο έντονη από ποτέ. Όπως φαίνεται για τους οικονομικούς οργανισμούς και επιχειρήσεις είναι μία μάχη που δεν πρόκειται να κερδίσουν ποτέ. Κατά την τελευταία δεκαετία, το ηλεκτρονικό οικονομικό έγκλημα έχει εξελιχθεί σε τέτοιο επίπεδο όπου μπορεί να χωριστεί σε δύο διακριτές κατηγορίες: σε αυτή της ηλεκτρονικής κλοπής-απάτης και σε αυτή της ηλεκτρονικής κλοπής πνευματικής ιδιοκτησίας και βιομηχανικής κατασκοπίας μέσω διαδικτύου.

- *Ηλεκτρονική Απάτη:* Οι μορφές της ηλεκτρονικής απάτης όπως η κλοπή προσωπικών οικονομικών δεδομένων από ατομικούς ή εταιρικούς λογαριασμούς τραπεζών ή των στοιχείων των πιστωτικών-χρεωστικών καρτών, παρότι είναι ευρέως πιο γνωστά στο κοινό και συνολικά έχουν ως «λεία» τεράστια χρηματικά ποσά, δεν αποτελούν την πραγματική απειλή για τα σύγχρονα οικονομικά συστήματα.
- *Ηλεκτρονική κλοπή πνευματικής ιδιοκτησίας και βιομηχανική κατασκοπία:* Το πλέον ζημιογόνο οικονομικό έγκλημα που αντιμετωπίζουν οι οικονομικοί οργανισμοί και επιχειρήσεις, είναι αυτό της ηλεκτρονικής βιομηχανικής κατασκοπίας, όπως η κλοπή πνευματικής ιδιοκτησίας, εμπορικών μυστικών, επιχειρησιακών στρατηγικών και άλλων παρόμοιων δεδομένων. Είναι γεγονός ότι τέτοιας μορφής οικονομικά εγκλήματα μπορούν να

κάνουν ζημιά πολλών δισεκατομμυρίων ευρώ και να καταστρέψουν εξ ολοκλήρου μια γραμμή παραγωγής, μία ολόκληρη εταιρία ή ένα μεγαλύτερο οικονομικό σύστημα. Αυτή η μορφή του οικονομικού εγκλήματος πέραν από πλέον ζημιογόνα θεωρείται και η δυσκολότερη στον εντοπισμό της.

Δράστες των οικονομικών ηλεκτρονικών εγκλημάτων, πέρα από φυσικά πρόσωπα με σκοπό το ατομικό οικονομικό όφελος αποτελούν και οικονομικοί οργανισμοί, οι επιχειρήσεις, οι εταιρίες αλλά και τα κράτη-έθνη. Πολλά εξελιγμένα έθνη εικάζεται ότι είναι πίσω από αρκετές περιπτώσεις βιομηχανικής κατασκοπείας ευρείας κλίμακας. Παρά το γεγονός ότι αυτουργοί των τελευταίων περιπτώσεων είναι εξελιγμένα κράτη-έθνη, αυτές δεν θα πρέπει να θεωρούνται ως τρομοκρατικές ενέργειες με σκοπό την καταστροφή ζωτικών οικονομικών υποδομών αλλά ως οικονομικά εγκλήματα. Υπάρχει μία οικονομική λογική πίσω από την κλοπή πνευματικής ιδιοκτησίας ενός άλλου οικονομικού οργανισμού ή εταιρίας και αυτή είναι ότι αποτελεί φτηνότερη και πιο γρήγορη αντιμετώπιση του ανταγωνισμού.³⁵

Στο σημείο αυτό μπορεί να παρατηρηθεί όμως και το σύγχρονο «ηλεκτρονικό» παράδοξο: Οι οικονομικοί οργανισμοί τις μέρες μας έχουν τη δυνατότητα να καλύψουν περισσότερο έδαφος και ταχύτερα σε οποιανδήποτε τομέα ανάπτυξης σε σχέση με το παρελθόν. Με τη βοήθεια των σημερινών ηλεκτρονικών συνδέσεων υψηλών ταχυτήτων, τα σύγχρονα ηλεκτρονικά εργαλεία και οι πλατφόρμες, οι οικονομικοί οργανισμοί οποιουδήποτε μεγέθους, μπορούν να συνδεθούν σε πραγματικό χρόνο (real time) με τους πελάτες, τους προμηθευτές ή τους συνεργάτες τους. Κι όμως, το ηλεκτρονικό έγκλημα εξελίσσεται κι αυτό με τη σειρά του, αποτελώντας ένα παντοδύναμο παράγοντα που μπορεί να αντισταθμίσει αυτή την εξελικτική δυνατότητα των οργανισμών και επιχειρήσεων.

Στην εποχή της οικονομικής κρίσης όλες οι επιχειρήσεις βρίσκονται σε κίνδυνο να πέσουν θύματα ηλεκτρονικού οικονομικού εγκλήματος. Σύμφωνα με την παγκόσμια έρευνα της PwC για τα θέματα επιχειρηματικής ασφάλειας, ο τομέας όπου παρατηρήθηκε η μεγαλύτερη αύξηση ηλεκτρονικού εγκλήματος για το έτος 2015, ήταν το λιανικό εμπόριο, ενώ η παροχή χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, ένα από τα μεγαλύτερα «θύματα» του ηλεκτρονικού εγκλήματος, διατηρεί επίσης υψηλή θέση επίθεσης κατά τα τελευταία τρία έτη (2014-2016).³⁶

---

³⁵ Global Economic Crime Survey 2016, “Adjusting the Lens of Economic Crime”, PwC 2016, σελ. 19,

³⁶ PwC, “The Global State of Information Security® Survey”, 2016,

3.5. Διαφθορά και Δωροδοκία.

Αποτελεί κοινή πεποίθηση διεθνώς ότι η ελληνική οικονομία αντιμετωπίζει σήμερα τη χειρότερη κρίση στην ιστορία της και η αιτία για την κατάσταση αυτή εδράζεται κυρίως στην εκτεταμένη διαφθορά σε μια σειρά τομέων της. Διαφθορά στο πολιτικό σύστημα και οικονομική ολιγαρχία, εκτεταμένη μικροδιαφθορά σε κάθε γωνιά του ευρύτερου δημόσιου τομέα, μαζικός λαθρεπιβατισμός και εκτεταμένη ανομία, έλλειψη εμπιστοσύνης και αναξιοκρατία, ατυπία και παραοικονομία που εδράζεται στη διαφθορά. Το αποτέλεσμα της κατάστασης αυτής, δηλαδή του στρεβλού θεσμικού πλαισίου που λειτουργούν οι αγορές, είναι ο καθένας να νομίζει ότι μεγιστοποιεί με τη δραστηριότητά του το όφελός του, αλλά καθώς όλοι δρουν στη βάση της λογικής αυτής, στο τέλος όλοι μαζί ζημιώνονται.

Η διαφθορά υπάρχει παντού ακριβώς γιατί υπάρχουν ανάλογα κίνητρα και σχετικό «διακύβευμα», γιατί υπάρχει και «κυκλοφορεί» πρόσοδος-χρήμα για διανομή, την ίδια ώρα που η παραγωγή προστιθέμενης αξίας, δηλαδή του εισοδήματος και του κέρδους, αντιμετωπίζει όχι μόνο υπερβολικά γραφειοκρατικά εμπόδια, αλλά και όταν επιτευχθεί δεν προστατεύεται από τις επιδρομές των προσοδοθήρων. Σε ένα τέτοιο περιβάλλον το ζήτημα δεν είναι να συλληφθούν αυτοί που ιδιοποιούνται εισόδημα (πρόσοδο) παράνομα, ανταποκρινόμενοι ορθολογικά στα κίνητρα που με τόση σαφήνεια και ένταση παρέχει το σύστημα, αλλά να καταργηθεί το ίδιο το «εισόδημα-πρόσοδο» και να το αντικατασταθεί με ευκαιρίες για τη δημιουργία εισοδήματος μέσω παραγωγικών δραστηριοτήτων.

Όταν η ελληνική οικονομία βρισκόταν στο απόγειο της ανάπτυξης, τις χρονιές πριν το έτος 2009, οι τεράστιες στρεβλώσεις στις αγορές, οι μεγάλες θεσμικές ανεπάρκειες, οι ανυπολόγιστες απώλειες αποδοτικότητας εξαιτίας της διαφθοράς και της δράσης των προσοδοθηρικών ομάδων ήταν και τότε υπαρκτές αλλά λόγω της ύπαρξης προσόδων, κέρδους και ρευστού χρήματος στην αγορά κανείς δεν έδινε τη δέουσα προσοχή. Η ελληνική οικονομία αποτελούνταν καθ' όλη την περίοδο της ταχύρρυθμης μεγέθυνσης (1995-2008), αλλά και σε σημαντικό βαθμό αποτελείται ακόμη μέχρι και σήμερα, από κλειστά στεγανά στα οποία κυριαρχεί στην πράξη ο «προσωπικός κανόνας» (personal rule) και όχι ο κανόνας του νόμου (rule of law) ή οι όροι της αγοράς (π.χ. κλειστά επαγγέλματα). Μέσα στα στεγανά αυτά κυκλοφορεί εισόδημα, που προέρχεται είτε από τις κρατικές επιχορηγήσεις και ρυθμίσεις, είτε από τους ίδιους τους χρήστες-καταναλωτές που πληρώνουν υψηλότερες τιμές για τα αγαθά και τις υπηρεσίες των κλειστών στεγανών, και που για να αποκτήσει κανείς την

πρόσοδο αυτή πρέπει να ξοδέψει χρόνο και χρήμα. Το εισόδημα αυτό που δημιουργείται από την «κλειστότητα» των επιμέρους αγορών της οικονομίας, γεννά ταυτόχρονα τους κατακτητές του, οι οποίοι ζουν και δρουν με σκοπό τη λαφυραγώγηση του εισοδήματος. Ο ορθολογικός ιδιώτης, ενδιαφέρεται σε ένα τέτοιο περιβάλλον να κατανείμει τον χρόνο του όχι προς παραγωγικές δραστηριότητες, αλλά προς δραστηριότητες που θα του επιτρέψουν να αποκτήσει όσο το δυνατόν περισσότερο εισόδημα-πρόσοδο, αφού λειτουργεί και αυτός μέσα στα οικονομικά στεγανά. Ένα παράδειγμα: Η υπηρεσία που παρέχει ένας κύκλος κλειστού επαγγέλματος είναι υπερτιμημένη. Η υψηλότερη τιμή που επιβάλλεται με την ισχύ της μονοπωλιακής θέσης που εγγυάται η κρατική ρύθμιση, δημιουργεί αμέσως ένα επιπλέον ποσό που «διανέμεται» ανάμεσα στα μέλη της επαγγελματικής αυτής ομάδας. Για τη διατήρηση της κατάστασης ή του προνομίου αυτού τα μέλη της ομάδας ξοδεύουν χρόνο για «επιρροή» και χρήμα προς κάθε κατεύθυνση, και ειδικά προς τη νομοθετική και εκτελεστική εξουσία που εγγυάται με πολιτικά και άλλα ανταλλάγματα τη διατήρηση του μονοπωλίου αυτού, ενώ οι καταναλωτές βλέπουν το διαθέσιμο εισόδημα και την ευημερία τους να μειώνεται, όπως ακριβώς προβλέπει η οικονομική ανάλυση κάθε μονοπωλίου για το πλεόνασμα του καταναλωτή. Όλη η ελληνική οικονομία δομείται από τέτοια αντι-αποδοτικά και στρεβλά κίνητρα που μειώνουν τους ρυθμούς ανάπτυξης και εντείνουν το αίσθημα της αδικίας και της διαφθοράς. Σύμφωνα με το παραπάνω παράδειγμα είναι πολύ δύσκολο να επιβιώσει κανείς σε τέτοιες συνθήκες, εάν δεν «προσαρμοστεί». Στον βαθμό που συμβαίνει αυτό, όλοι λίγο-πολύ αναγκάζονται εκ των πραγμάτων να προσαρμόζουν τη συμπεριφορά τους στους «προσωπικούς νόμους» της κλειστής και τεμαχισμένης σε στεγανά ελληνικής οικονομίας που κυριαρχείται από τον, γενικευμένο και συστημικό, πόλεμο διανομής της προσόδου που προκύπτει. Στο πλαίσιο αυτό υπάρχουν και αναπόφευκτα οι συγκρούσεις μεταξύ ατόμων και ομάδων για τη διανομή της «πίτας», αυτό που ονομάζουμε συνήθως «πόλεμος συμφερόντων» και που παρατηρούμε σε μεγάλη ένταση τελευταία. Η επιτυχής επιδίωξη τιμωρίας όσων, πολλών, παρανομούν σε αυτό το περιβάλλον κινήτρων θα κατέληγε στην καταδίκη και τιμωρία ενός υπερβολικά μεγάλου μέρους της κοινωνίας, καθιστώντας αυτή την ενέργεια αδιέξοδη, ακόμα και αν μπορούσε να εκτελεστεί μια τέτοια πρωτοβουλία εντοπισμού όλων των παρανομούντων με τους αναποτελεσματικούς και διαβρωμένους θεσμούς που έχει στη διάθεσή της μια κοινωνία εθνικής ανομίας, όπως η ελληνική. Αντίθετα, η μετατόπιση της δομής κινήτρων που αντιμετωπίζουν όλοι, εντολείς και εντολοδόχοι, θα περιόριζε καταρχήν τα κίνητρα για παραβατική συμπεριφορά για την πλειοψηφία των μελών της κοινωνίας και θα επέτρεπε πλέον την αποτελεσματική τιμωρία όσων, σχετικά πολύ πιο λίγων, παραβαίνουν πλέον τον νόμο, έχοντας για σύμμαχο και τους πιο αποτελεσματικούς θεσμούς

εντοπισμού και επιβολής που μπορεί να οικοδομηθούν απουσία των ισχυρών ερεισμάτων που αποτρέπουν σήμερα την οικοδόμησή τους³⁷.

Τα τελευταία χρόνια η συζήτηση για τη διαφθορά έχει διευκολυνθεί από τη δημιουργία βάσεων δεδομένων που ποσοτικοποιούν αυτή την αφηρημένη έννοια σε συγκρίσιμους δείκτες. Δύο δείκτες καταγραφής των αντιλήψεων που έχουν ιδιαίτερα μεγάλη αποδοχή είναι ο δείκτης αντίληψης διαφθοράς της *Transparency International* (TI) και ο δείκτης ποιότητας διακυβέρνησης της *World Bank*. Το γεγονός ότι αυτοί οι δείκτες βασίζονται κυρίως σε απαντήσεις σε ερωτηματολόγια, και άρα μετρούν υποκειμενικές εκτιμήσεις των ερωτηθέντων και όχι ποσοτικές παραμέτρους, έχει πάντως εγείρει κατά καιρούς ερωτήματα για την αξιοπιστία των δεικτών αυτών, αναφορικά κυρίως με³⁸:

- τη συγκρισιμότητα των απαντήσεων που λαμβάνονται από διαφορετικές χώρες,
- την επιλογή των παραληπτών των ερωτηματολογίων, και
- τον τρόπο συμπλήρωσης αυτών.

Οι επιφυλάξεις αυτές έχουν γίνει αντικείμενο εκτεταμένης έρευνας στη διεθνή επιστημονική αρθρογραφία, η οποία σε μεγάλο βαθμό συνοψίζεται στα σχετικά πρόσφατα βιβλία της Rose-Ackerman (2009).³⁹ Η σχετική αρθρογραφία συμπεραίνει ότι, παρόλο που αυτές οι μέθοδοι έχουν πράγματι περιορισμούς και μειονεκτήματα τα οποία σχετίζονται με τις επιφυλάξεις αυτές, οι δείκτες αντίληψης είναι σε θέση να κατηγοριοποιήσουν με αρκετά μεγάλο βαθμό αξιοπιστίας τις χώρες, σύμφωνα με τη γενική κατάσταση που επικρατεί σε αυτές. Αυτό δεν σημαίνει ότι οι δείκτες αυτοί είναι κατάλληλα εργαλεία για την αξιολόγηση διαφορών ανάμεσα σε χώρες που λαμβάνουν σχετικά παρόμοιες τιμές. Ούτε πρέπει να δίνεται υπερβολική έμφαση στις επιδόσεις μιας χώρας σε κάποιον επιμέρους δείκτη που χρησιμοποιείται για τη σύνθεση του γενικού δείκτη. Αντίθετα, σημαίνει ότι, όταν μια χώρα εμφανώς καταλαμβάνει μια θέση ανάμεσα στις χώρες που έχουν μέτριες ή δυσμενείς επιδόσεις σε θέματα διαφθοράς και διακυβέρνησης, μπορεί να εξαχθεί με αρκετά μεγάλο βαθμό αξιοπιστίας το συμπέρασμα ότι αυτή η χώρα δεν συγκρίνεται με τις χώρες που λαμβάνουν εξαιρετικές τιμές στα θέματα αυτά. Επιπλέον προκύπτει ότι, σε σχέση με τη μέτρηση συγκεκριμένων ποσοτικών δεδομένων έχουν κι ένα ισχυρό πλεονέκτημα, καθώς είναι σε θέση να καταγράψουν καταστάσεις οι οποίες προκύπτουν από τη σύνθεση πολλών επιμέρους παραγόντων, κάτι το οποίο δεν είναι σε θέση να πραγματοποιήσουν επιλεγμένα ποσοτικά δεδομένα. Έχοντας υπόψη τα

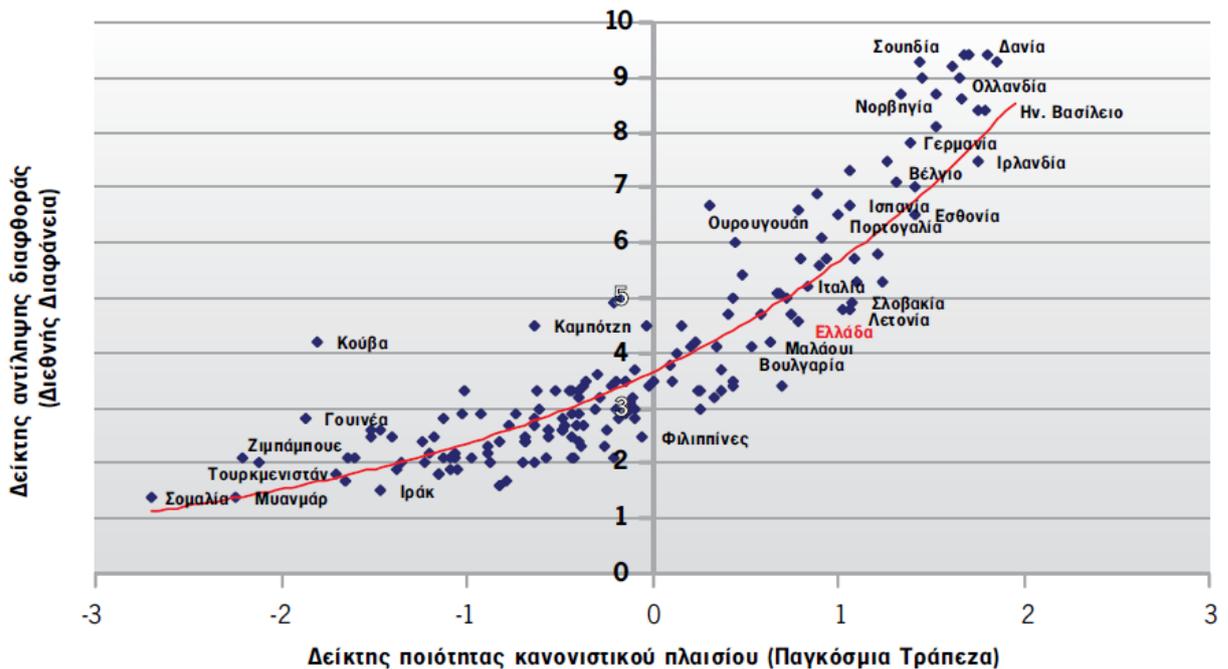
---

³⁷ Πελαγίδης Θ., «Πολιτικές καταπολέμησης της διαφθοράς», 2013, Κείμενα σημειώσεων Πανεπιστημίου Πειραιώς.

³⁸ Transparency International, (2007), *Global Corruption Report*, TI

³⁹ Rose-Ackerman, S. (Ed.), (2006), *International Handbook On The Economics Of Corruption*, New Haven, Yale UP.

παραπάνω, δεν προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι οι δύο παραπάνω δείκτες κατατάσσουν τις χώρες του δείγματός τους με παρόμοιο τρόπο, παρόλο που προκύπτουν από διαφορετικά ερωτηματολόγια και διαφέρουν ως προς τη μεθοδολογία κατάρτισής τους. Όπως δεν προκαλεί και έκπληξη το γεγονός ότι και οι δύο επιβεβαιώνουν τη γενικευμένη διαίσθηση ότι η διαφθορά αποτελεί πραγματικότητα, σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό, στις περισσότερες χώρες.⁴⁰

(Γράφημα 8: Η αξιοπιστία των δεικτών που καταγράφουν την αντίληψη για τη σχέση διαφθοράς και ποιότητας κανονιστικού πλαισίου, Πηγή: Επεξεργασία ΣΕΒ στοιχείων Διεθνούς Διαφάνειας και Παγκόσμιας Τράπεζας)

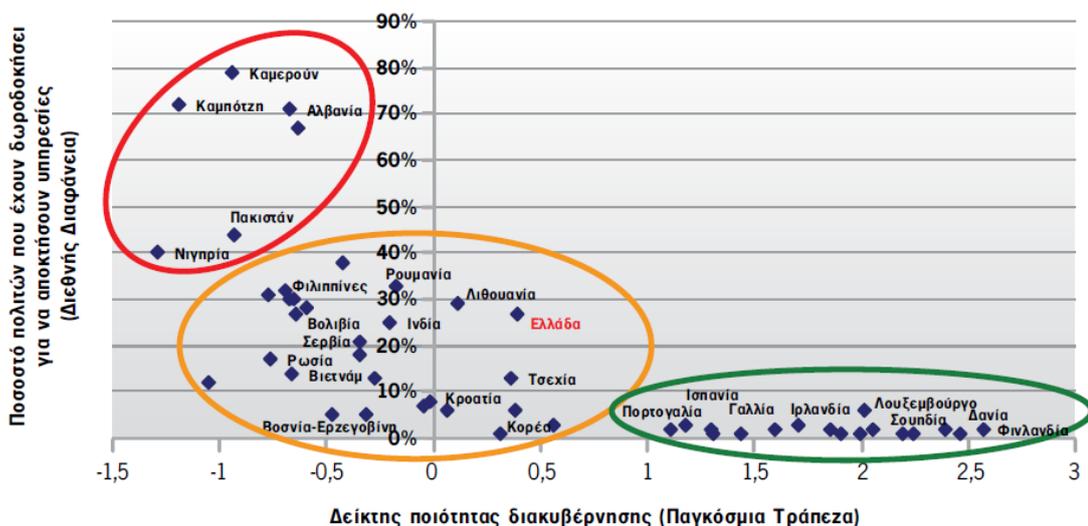
Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει η καταγραφή, πριν ακόμη η οικονομική κρίση κάνει την εμφάνισή της στην ελληνική οικονομία, από την “*International Transparency*” - Διεθνής Διαφάνεια - (2007) ότι στην Ελλάδα το 27% των ερωτηθέντων απάντησε ότι τον τελευταίο χρόνο έχει καταφύγει στη δωροδοκία. Το στοιχείο αυτό φαίνεται να επιβεβαιώνεται με στοιχεία πλέον που επιβεβαιώνουν την αίσθηση που υπάρχει στην ελληνική κοινωνία εν έτη 2016-17, ότι δηλαδή επικρατεί μια ιδιαίτερα προβληματική κατάσταση εθνικής ανομίας στη χώρα. Αντιπαραθέτοντας αυτό το μεμονωμένο στοιχείο της *International Transparency* με τον σύνθετο δείκτη ποιότητας διακυβέρνησης της World Bank, παρατηρούμε ότι, για τις χώρες για τις οποίες η *International Transparency* δίνει στοιχεία για

⁴⁰ Πελαγίδης Θ., «Πολιτικές καταπολέμησης της διαφθοράς», 2013, Κείμενα σημειώσεων Πανεπιστημίου Πειραιώς.

τη συχνότητα εμπλοκής σε δωροδοκία των ερωτηθέντων προκύπτουν τρεις γενικές κατηγορίες χωρών:

- εκείνες που έχουν καλές επιδόσεις στον δείκτη ποιότητας διακυβέρνησης της WB και χαμηλό ποσοστό εμπλοκής σε δωροδοκίες,
- μια μεσαία κατηγορία η οποία περιλαμβάνει ξεκάθαρα και την Ελλάδα, και
- μια κατηγορία που έχει συνολικά τις χειρότερες επιδόσεις

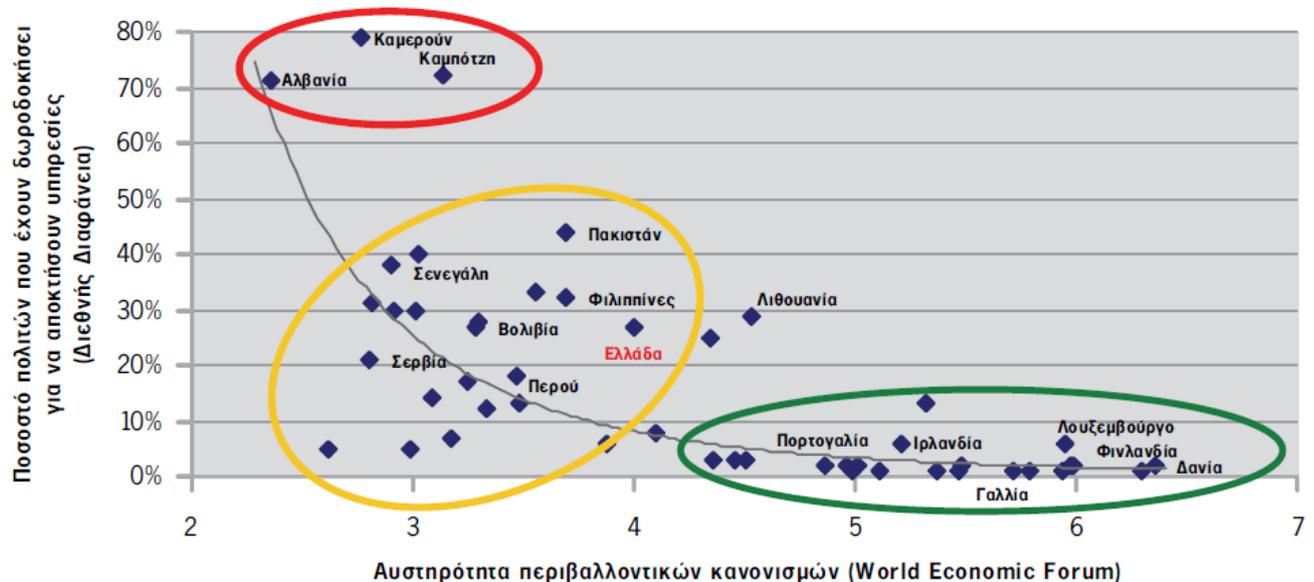
Η αντιπαράθεση αυτών των δύο στοιχείων δείχνει την Ελλάδα να ανήκει στις χώρες οι οποίες καταρχήν φαίνεται να έχουν σοβαρά προβλήματα διαφθοράς, και όχι στην κατηγορία των χωρών που δεν φαίνεται να έχουν σημαντικό πρόβλημα διαφθοράς. Οι μεταρρυθμίσεις που έως σήμερα, (ημέρες συγγραφής της παρούσας πτυχιακής εργασίας, χειμερινό εξάμηνο 2016-17), έχουν επιβληθεί στην Ελλάδα από τους πιστωτές της, αναμένεται να κάνουν τη διαφθορά να υποχωρήσει, αν και η παράνομη, άτυπη οικονομία, η μήτρα της διαφθοράς δεν φαίνεται να έχει περιοριστεί σημαντικά τουλάχιστον. Από την άλλη πλευρά, η Ελλάδα τουλάχιστον δεν φαίνεται να ανήκει στην κατηγορία των χωρών με τις χειρότερες επιδόσεις στο θέμα αυτό. Βέβαια, η ομάδα αναφοράς για την Ελλάδα θα έπρεπε να είναι η ομάδα με τις καλύτερες επιδόσεις σε θέματα ποιότητας διακυβέρνησης και διαφθοράς και η οποία περιλαμβάνει όλες σχεδόν τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ΟΟΣΑ , και όχι την ομάδα των χωρών με τις μέτριες επιδόσεις στα θέματα αυτά και στην οποία η Ελλάδα φαίνεται να ανήκει με τόσο ξεκάθαρο τρόπο.

(Γράφημα 9: Σχέση διαφθοράς και ποιότητας διακυβέρνησης, Πηγή: Επεξεργασία ΣΕΒ στοιχείων Διεθνούς Διαφάνειας και Παγκόσμιας Τράπεζας).

Η σωρευμένη γνώση οργανισμών, όπως ο ΟΟΣΑ, η Παγκόσμια Τράπεζα, αλλά και γενικότερα όλα όσα προκύπτουν από την ερευνητική κοινότητα, δείχνουν πλέον με αδιάσειστα στοιχεία ότι τέτοια μέτρα οδηγούν όχι μόνο σε μείωση της διαφθοράς, αλλά και στη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, την αύξηση της παραγωγικότητας και, εφόσον συνοδεύονται με την εδραίωση του κράτους δικαίου, σε αύξηση των ξένων άμεσων επενδύσεων. Όλοι τομείς στους οποίους, ειδικά η χώρα μας, φαίνεται να υστερεί σημαντικά και με έναν τρόπο που επιβεβαιώνει τις παρατηρήσεις και γενικότερα τα αποτελέσματα των σχετικών ερευνών που έχουν γίνει.

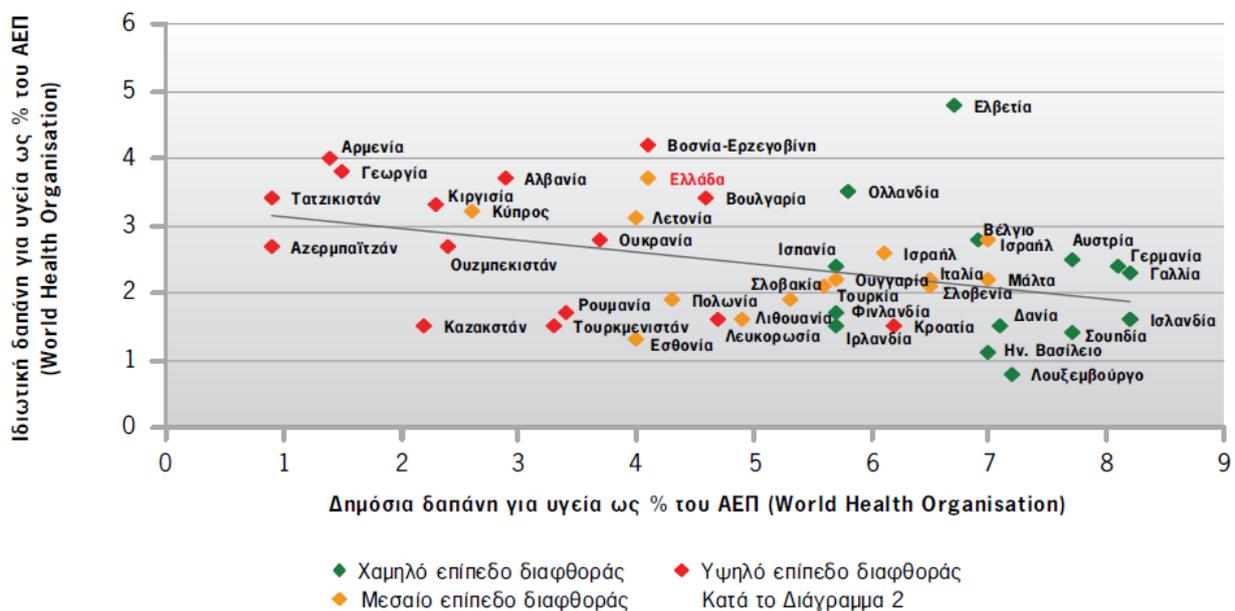
Η λήψη μέτρων που οδηγούν στη μείωση της διαφθοράς αφορά άμεσα το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο και μεταξύ άλλων, των δημόσιων αγαθών που παρέχονται στους πολίτες. Σύμφωνα με πρόσφατες έρευνες, φαίνεται ιδιαίτερα πιθανό ότι υπάρχει μια αρνητική συσχέτιση ανάμεσα στη διαφθορά και την ποιότητα των υπηρεσιών που παρέχει ο δημόσιος τομέας, ανεξαρτήτως του μεγέθους του, σε τομείς όπως η υγεία, η εκπαίδευση και η περιβαλλοντολογική προστασία. Τα συμπεράσματα αυτά φαίνεται να υποστηρίζουν και τα στοιχεία των ερευνών της “*International Transparency*” - Διεθνούς Διαφάνειας (TI) και του *World Economic Forum*, καθώς στις χώρες με τη μικρότερη συχνότητα δωροδοκιών φαίνεται να επικρατούν και οι αυστηρότεροι περιβαλλοντολογικοί κανονισμοί.

(Γράφημα 10: Σχέση διαφθοράς και αυστηρότητας περιβαλλοντικών κανονισμών, Πηγή: Επεξεργασία ΣΕΒ στοιχείων Διεθνούς Διαφάνειας και World Economic Forum).

Επίσης, χρησιμοποιώντας στοιχεία του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (WHO) και της “TI” παρατηρούμε ότι, σε όλες τις χώρες με χαμηλή συχνότητα καταφυγής στη δωροδοκία, οι κρατικές

δαπάνες υγείας είναι πολύ υψηλότερες σε σχέση με τις άλλες χώρες, οι οποίες έχουν μεσαία ή υψηλή συχνότητα καταφυγής στη δωροδοκία, ενώ φαίνεται ότι στις χώρες στις οποίες η δωροδοκία είναι σπάνια, είναι κάπως χαμηλότερες και οι ιδιωτικές δαπάνες υγείας, σε σύγκριση πάντα με τις χώρες στις οποίες η δωροδοκία είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη. Η παρατήρηση αυτή αποκτά σημασία στον βαθμό που στις χώρες στις οποίες η δωροδοκία είναι πιο διαδεδομένη, οι ασθενείς αναγκάζονται να αντισταθμίσουν με ιδιωτικές δαπάνες τις ανεπάρκειες των δημόσιων συστημάτων υγείας. Και στις δύο αυτές περιπτώσεις αυστηρότητας των περιβαλλοντολογικών κανονισμών και δαπανών για την υγεία, τα στοιχεία που έχουμε στη διάθεσή μας δείχνουν να συμφωνούν με τα συμπεράσματα της σχετικής βιβλιογραφίας και με σαφήνεια κατατάσσουν την Ελλάδα σε μια θέση που απέχει αρκετά από την ομάδα των χωρών αναφοράς χαμηλής διαφθοράς.

3.6. Απάτες Δημοσίων Συμβάσεων.

Ως απάτη δημοσίων συμβάσεων ορίζεται η ανέντιμη λήψη πλεονεκτήματος, η αποφυγή κάποιας υποχρέωσης, η πρόκληση οικονομικής ζημιάς στη δημόσια περιουσία ή διαφόρων άλλων αγαθών, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας σύναψης δημόσιων συμβάσεων από δημόσιους λειτουργούς, κατασκευαστές ή οποιοδήποτε άλλο φυσικό ή νομικό πρόσωπο που εμπλέκεται στη διαδικασία.⁴² Ένα παράδειγμα αυτής της μορφής του οικονομικού εγκλήματος είναι η δωροδοκία όπου ένα ανέντιμο πρόσωπο από την πλευρά των πλειοδοτών χρηματίζει ένα ανέντιμο πρόσωπο από την πλευρά των οργανωτών της πλειοδοσίας να επιλέξει την προσφορά του συγκεκριμένου πλειοδότη, η οποία συχνά είναι «φουσκωμένη».

Άλλοι τύποι απάτης που συμπεριλαμβάνονται στο οικονομικό έγκλημα της απάτης δημοσίων συμβάσεων είναι οι παρακάτω⁴³:

- Συμπαιγνία μεταξύ των πλειοδοτών ώστε να μειώσουν την τιμή προσφοράς του διαγωνισμού
- Παροχή «εσωτερικής» πληροφόρησης στους πλειοδότες για τις λεπτομέρειες του διαγωνισμού
- Υποβολή ψευδών ή πλασματικά υπερτιμολογημένων τιμολογίων για αγαθά ή υπηρεσίες που δεν παραδόθηκαν ή προσφέρθηκαν ποτέ ή για εργασίες που δεν έγιναν. Η εμφάνιση προμηθευτών ή εταιριών «φαντασμάτων» που σχηματίζονται για να λάβουν μέρος στις συγκεκριμένες δοσοληψίες είναι πολύ συχνή σε αυτή την περίπτωση.
- Εκ προθέσεως αντικατάσταση και παροχή κατώτερης ποιότητας υλικών και υπηρεσιών, από αυτή που προβλέπονταν και συμφωνήθηκε στον διαγωνισμό και εν αγνοία του πελάτη (Δημόσιο).
- Απ' ευθείας ανάθεση του διαγωνισμού χωρίς την προβλεπόμενη και κατάλληλη αιτιολόγηση.
- Απαίτηση περισσότερων προεπιλεγμένων και εξειδικευμένων προτύπων, προδιαγραφών, προσόντων ή διπλωμάτων για τη συμμετοχή στον διαγωνισμό έτσι ώστε εκ προθέσεως να

---

⁴² Dr. Irfan hmad, "Combating Procurement Frauds, Finding Tendering Frauds First", 2005, Tender Service in Lahore Pakistan.

⁴³ Ηλεκτρονική σελίδα, projectauditors.com, "procurement frauds", 3/4/2014

αποκλειστούν άλλοι ανάδοχοι έργων που ενδεχομένως να πληρούν τα απαραίτητα κριτήρια.

- Διάσπαση των δημοσίων συμβάσεων υψηλού κόστους σε μικρότερες, έτσι ώστε να αποφευχθεί ο ενδελεχής και αυστηρός έλεγχος που επιβάλλεται στα κριτήρια και τις προϋποθέσεις για την ανάθεση των έργων και τον διορισμό εργολαβιών.

3.7. Λογιστικές Απάτες.

Κατά καιρούς έχουν αποδοθεί πολλοί ορισμοί της λογιστικής απάτης από διάφορους οικονομολόγους, λογιστές, ερευνητές και αναλυτές. Στην παρούσα εργασία, θα δανειστούμε τον ευρέως αποδεκτό ορισμό της λογιστικής απάτης, όπως αυτός αποδίδεται σύμφωνα με το Διεθνές Ελεγκτικό Πρότυπο (240) :⁴⁴

«Ως λογιστική απάτη ορίζεται μία εκούσια, εσκεμμένη πράξη ενός ή περισσότερων ατόμων της επιχείρησης που συνεπάγεται ψευδή παρουσίαση οικονομικών καταστάσεων». Στο ίδιο πρότυπο, το σφάλμα ορίζεται σαν ένα μη ηθελημένο λάθος στις οικονομικές καταστάσεις (αβλεψίες, παρερμηνείες και καταχρηστική εφαρμογή λογιστικών κανόνων).

Ο όρος λογιστική απάτη δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να συγχέεται με το λογιστικό σφάλμα και αυτό γιατί όπως ξεκάθαρα ορίζεται από τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (v.47), το στοιχείο εκείνο που διαφοροποιεί τους δύο αυτούς όρους είναι η ύπαρξη ή μη της πρόθεσης για την παρουσίαση παραποιημένων λογιστικών καταστάσεων. Επομένως ως «λογιστική απάτη» ορίζεται η εκ προθέσεως δόλια κατάχρηση περιουσιακών στοιχείων μιας επιχείρησης, η οποία κατάχρηση συνοδεύεται από την παραποίηση των οικονομικών στοιχείων της ίδιας επιχείρησης προς όφελος πάντα του ατόμου ή της οικονομικής οντότητας που διαπράττει το συγκεκριμένο οικονομικό έγκλημα. Ακόμη σύμφωνα με το Διεθνές Ελεγκτικό Πρότυπο (v.240), η λογιστική απάτη διακρίνεται σε δύο μεγάλες κατηγορίες οι οποίες είναι: α) η απάτη προς όφελος της επιχείρησης και β) η απάτη εις βάρος της επιχείρησης.

---

⁴⁴ Γαγάνης Χρ., Ζαπουνίδης Κ., 2007, «Αναγνώριση παραποιημένων λογιστικών καταστάσεων: Μεθοδολογικό πλαίσιο και εφαρμογές, Κλειδάριθμος.

Η απάτη προς όφελος της επιχείρησης προκύπτει ως αποτέλεσμα εκμετάλλευσης ενός άδικου ή ανήθικου πλεονεκτήματος, που μπορεί να εξαπατάει ένα τρίτο πρόσωπο. Τέτοιες απάτες μπορεί να είναι⁴⁵:

1. Η πώληση ή εκχώρηση φανταστικών και παραπλανητικών απεικονισμένων στοιχείων του ενεργητικού.
2. Οι απαγορευμένες οικονομικές δραστηριότητες, όπως αυτές που παραβιάζουν κυβερνητικούς νόμους, κανόνες, κανονισμούς ή συμβόλαια.
3. Η εκούσια εσφαλμένη παρουσίαση ή αποτίμηση συναλλαγών, στοιχείων του ενεργητικού, των υποχρεώσεων ή του εισοδήματος.
4. Η φορολογική απάτη.
5. Οι αντικανονικές και παράνομες πληρωμές κυβερνητικών αξιωματούχων, δωροδοκίες πάσης φύσεως, αμοιβές για συμμετοχή σε παράνομες ενέργειες.
6. Η εκούσια αποτυχία να καταγραφούν ή να αποκαλυφθούν σημαντικές πληροφορίες που θα βελτίωναν τη χρηματοοικονομική εικόνα της επιχείρησης στους τρίτους.

Η απάτη εις βάρος της επιχείρησης μπορεί να πραγματοποιηθεί είτε από εσωτερικούς είτε από εξωτερικούς δράστες. Τέτοιου είδους απάτες είναι:

1. Η κλοπή περιουσιακών στοιχείων, εκτροπή και ιδιοποίηση διαθεσίμων.
2. Η δωροδοκία υπαλλήλων από πελάτες.
3. Οι παραποιήσεις αποθεμάτων και χαρακτηρισμός υγιούς αποθέματος ως άχρηστου ή ελαττωματικού.
4. Η απάτη από προμηθευτές και εργολάβους, τιμολόγηση χωρίς παράδοση ή διπλή τιμολόγηση.
5. Η δωροδοκία υπαλλήλων από προμηθευτές.
6. Οι παραποιήσεις τιμολογίων προμηθευτών.

Η λογιστική απάτη μέσω της παραποίησης των λογιστικών καταστάσεων παρουσιάζει ακόμη τρία σημαντικά χαρακτηριστικά τα οποία είναι γνωστά και ως το: «Τρίγωνο της Λογιστικής Απάτης»⁴⁶.

---

⁴⁵ Ξανθοπούλου Β., 2014, Πτυχιακή εργασία: «Παραδείγματα λογιστικής και άλλης απάτης εις βάρος εταιριών ή οργανισμών που θα μπορούσαν να προληφθούν από τον εσωτερικό έλεγχο», Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής, ΑΤΕΙ Καλαμάτας.

⁴⁶ Ιστοσελίδα: simatoros.wordpress.com, 2010, «Δημιουργική Λογιστική- η μεγαλύτερη απάτη μετά τον Δούρειο Ίππο»

Σύμφωνα με αυτό, τρεις είναι οι λόγοι που μπορούν να οδηγήσουν στη διάπραξη της λογιστικής απάτης. Ο πρώτος λόγος είναι η «πίεση» και αφορά στα κίνητρα ή τις πιέσεις (εμφάνιση κερδοφορίας) που δέχεται ο δράστης για να προβεί σε αυτό το οικονομικό έγκλημα. Ο δεύτερος λόγος αφορά τις «ευκαιρίες» που παρέχουν οι διάφορες καταστάσεις με τις οποίες έρχεται καθημερινά αντιμέτωπος ο οικονομικός οργανισμός ο οποίος παραβατεί και ο τρίτος λόγος αφορά την «εκλογίκευση», την ψυχολογία και συμπεριφορά του δράστη δηλαδή. Ως προς τον τελευταίο λόγο που συμπληρώνει το «Τρίγωνο της Λογιστικής Απάτης», πρόκειται για συγκεκριμένη συμπεριφορά ή σύνολο ηθικών αξιών που επιτρέπουν σε ένα ή περισσότερα άτομα να διαπράξουν σκόπιμα μια ανειλικρινή πράξη.

Κυρίως η διοίκηση είναι εκείνη που κατευθύνει τη διάπραξη της λογιστικής απάτης και αυτό επιτυγχάνεται με διαφορετικούς δόλιους τρόπους:

- ο πρώτος τρόπος έχει σχέση με τη σκόπιμη παραβίαση του λογιστικού προτύπου, όπου η διοίκηση του οικονομικού οργανισμού θέτει σε εφαρμογή τους δικούς της κανόνες στην προσπάθειά της να αλλάξει τα οικονομικά της στοιχεία και να παρουσιάσει την εικόνα που η ίδια θέλει, χωρίς να υπολογίζει τα θεσπισμένα λογιστικά πρότυπα,
- ο δεύτερος τρόπος αφορά τη δημιουργική παρέμβαση της διοίκησης, η οποία εφαρμόζεται λόγω των κενών που υπάρχουν στα λογιστικά πρότυπα και
- ο τρίτος τρόπος, ο οποίος σχετίζεται με τον δεύτερο και αφορά στα περιθώρια υποκειμενικής ερμηνείας των λογιστικών προτύπων και την άσκηση της κρίσης που αποκτά η διοίκηση από τον τρόπο διατύπωσης των ίδιων των προτύπων.⁴⁷

Όλες οι λογιστικές απάτες μεγάλου βεληνεκούς που έχουν ανακαλυφθεί έως σήμερα έχουν προκαλέσει σοβαρές αμφιβολίες ως προς την ακεραιότητα των διοικητικών στελεχών, την αποτελεσματικότητα των εσωτερικών ελέγχων και την ποιότητα του εξωτερικού ελέγχου. Τα κίνητρα παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων, όπως ο τραπεζικός δανεισμός, η φοροδιαφυγή, τα «bonus» των στελεχών, αποτέλεσαν αντικείμενο διερεύνησης ώστε να κατανοηθεί ο μηχανισμός του συστήματος της συγκεκριμένης μορφής οικονομικού εγκλήματος και να διαπιστωθούν οι αναγκαίες αλλαγές και βελτιώσεις για πιο αντικειμενική πληροφόρηση. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο τα Διεθνή Λογιστικά και Ελεγκτικά Πρότυπα και τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης

---

⁴⁷ ΚΩΤΟΥΛΑ Ε. ,2014, Διπλωματική Εργασία: «Λογιστική απάτη, παραποίηση οικονομικών καταστάσεων και ο ρόλος του εγκληματολογικού λογιστή στην αντιμετώπισή της», Μεταπτυχιακό πρόγραμμα «Εφαρμοσμένη λογιστική και ελεγκτική» , Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

επιδιώκουν να εξασφαλίσουν, μέσω των λογιστικών κανόνων και προτύπων περισσότερο ποιοτικές, συγκρίσιμες διαφανείς και αντικειμενικές οικονομικές καταστάσεις.⁴⁸

3.8. Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος.

Ξεχωριστή θέση καταλαμβάνει το «ξέπλυμα βρώμικου χρήματος» ως μορφή οικονομικού εγκλήματος. Το ξέπλυμα χρήματος ή αλλιώς νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, είναι η προσπάθεια των εγκληματιών να συγκαλύψουν την πηγή προϊόντων παράνομης δραστηριότητας «περνώντας» τα στην υγιή οικονομία. Είναι δηλαδή η διαδικασία «μεταμπίεσης» κερδών που αποκτήθηκαν από παράνομη δραστηριότητα σε κέρδη, δήθεν αποκτηθέντα από νόμιμη δραστηριότητα, με σκοπό να καταστεί δυνατή ή περαιτέρω επένδυση τους. Με τον όρο «ξέπλυμα βρώμικου χρήματος» νοούνται μία ή περισσότερες ενέργειες μέσω τραπεζικού συστήματος ή άλλων διαύλων με τις οποίες επιδιώκεται η συγκαλύψη της παράνομης προέλευσης χρημάτων ή άλλων κεφαλαίων. Τα κεφάλαια στο ξέπλυμα χρήματος έχουν εγκληματική προέλευση (π.χ. από εμπόριο ναρκωτικών, όπλων κλπ), έτσι το ζητούμενο για τις διωκτικές αρχές είναι η προέλευση των κεφαλαίων.

Ο όρος ξέπλυμα (laundering) προέρχεται από την πρακτική των Αμερικάνων κακοποιών που διακινούσαν παράνομα αλκοόλ, κατά την περίοδο της ποτοαπαγόρευσης στις ΗΠΑ (1920-1930), ώστε να νομιμοποιούν το βρώμικο χρήμα τους αγοράζοντας και λειτουργώντας συνοικιακά πλυντήρια.

Η πρώτη αναφορά στον όρο «ξέπλυμα χρήματος» γίνεται στο περίφημο σκάνδαλο Watergate. Η επιτροπή του τότε Αμερικανού Προέδρου Richard Nixon για την επανεκλογή Προέδρου είχε διοχετεύσει όλα τα έσοδα της προεκλογικής καμπάνιας του στο Μεξικό και τα «επαναπάτρισε» μέσω μίας εταιρίας στο Miami, Florida. Σήμερα υπάρχουν πολλές περιπτώσεις εγκλημάτων οι οποίες δημιουργούν με τη πραγμάτωσή τους τεράστια κέρδη, όπως:

- διεθνές εμπόριο ναρκωτικών
- πώληση όπλων
- λαθρεμπόριο
- εκμετάλλευση λαθρομεταναστών

---

⁴⁸ Rezaee Z., 1999, "The ethics of Creative Accounting", Economics Working Paper 349, Department of economics and business, University Pompeu Fraba, Barcelona.

- λειτουργία κυκλώματος πορνείας
- εκμετάλλευση εσωτερικών εμπιστευτικών υποθέσεων
- απάτες με ηλεκτρονικούς υπολογιστές

Φορείς μαύρου χρήματος μπορεί να είναι τόσο φυσικά πρόσωπα όσο και νομικά πρόσωπα (ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου), ή ακόμα και κυβερνήσεις χωρών. Το βρώμικο χρήμα είναι το κεφάλαιο που κερδίζεται, μεταβιβάζεται ή χρησιμοποιείται παράνομα και μπορεί να είναι προϊόν τριών δραστηριοτήτων:

α) προϊόν διαφθοράς, το οποίο προέρχεται από παράνομες συναλλαγές μέσω δωροδοκίας ή/και κλοπής

β) εμπορικών παρανομιών, που σχετίζεται σχεδόν πάντα με τη φοροδιαφυγή και

γ) οργανωμένου εγκλήματος, το οποίο προέρχεται από την πώληση/διάθεση ναρκωτικών, όπλων και γενικότερα από το οργανωμένο έγκλημα.

Ως βασικοί δίαυλοι για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες χρησιμοποιούνται κατά κανόνα τα πιστωτικά ιδρύματα, οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις, οι κεφαλαιαγορές, η κτηματαγορά, οι εμπορικές επιχειρήσεις και τα καζίνα.

Για την αντικειμενική υπόσταση του εγκλήματος απαιτείται η αγορά, η απόκρυψη, η λήψη ως εμπράγματης ασφάλειας, η αποδοχή της κατοχής, κλπ, οποιασδήποτε περιουσίας που αποκτήθηκε με εγκληματική δραστηριότητα. Για την υποκειμενική στοιχειοθέτηση του εγκλήματος απαιτείται δόλος της μετατροπής ή της μεταβίβασης περιουσίας, με σκοπό την απόκρυψη ή συγκάλυψη της παράνομης προέλευσης, η απόκρυψη ή συγκάλυψη της αλήθειας με οποιοδήποτε τρόπο, όσον αφορά την προέλευση, διάθεση, διακίνηση εν γνώσει του γεγονότος ότι η περιουσία αυτή προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες ή από πράξεις συμμετοχής σε τέτοιες δραστηριότητες. Τέλος για την παραπομπή του υπαιτίου νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες δεν αρκεί να εικάζεται ή να πιθανολογείται απλώς το βασικό έγκλημα, αλλά πρέπει να προσδιορίζονται επαρκώς η ταυτότητα αυτού, ο χρόνος τέλεσής του και οι δράστες του και να προκύπτουν, από πειστικά στοιχεία και κατά αντικειμενική εκτίμηση, επαρκείς ενδείξεις ενοχής του κατηγορουμένου.

Σύμφωνα με το άρθρο 2 Ν. 3168/2008 οι πράξεις που αποτελούν νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές ενέργειες είναι οι ακόλουθες:

α) Η μετατροπή ή η μεταβίβαση περιουσίας εν γνώσει του γεγονότος ότι προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιες δραστηριότητες, με σκοπό την

απόκρυψη ή τη συγκάλυψη της παράνομης προέλευσής της ή την παροχή συνδρομής σε οποιονδήποτε εμπλέκεται στις δραστηριότητες αυτές, προκειμένου να αποφύγει τις έννομες συνέπειες των πράξεών του.

β) Η απόκρυψη ή η συγκάλυψη της αλήθειας με οποιοδήποτε μέσο ή τρόπο, όσον αφορά στη φύση, προέλευση, διάθεση, διακίνηση ή χρήση περιουσίας ή στον τόπο όπου αυτή αποκτήθηκε ή ευρίσκεται ή την κυριότητα επί περιουσίας ή σχετικών με αυτή δικαιωμάτων, εν γνώσει του γεγονότος ότι η περιουσία αυτή προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιες δραστηριότητες.

γ) Η απόκτηση, κατοχή, διαχείριση ή χρήση περιουσίας, εν γνώσει κατά το χρόνο της κτήσης ή της διαχείρισης, του γεγονότος ότι η περιουσία προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιες δραστηριότητες.

δ) Η χρησιμοποίηση του χρηματοπιστωτικού τομέα με την τοποθέτηση σε αυτόν ή τη διακίνηση μέσω αυτού εσόδων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες, με σκοπό να προσδοθεί νομιμοφάνεια στα εν λόγω έσοδα και

ε) η σύσταση οργάνωσης ή ομάδας δύο τουλάχιστον ατόμων για τη διάπραξη μιας ή περισσότερων από τις πράξεις που αναφέρονται στα παραπάνω στοιχεία α' έως δ' και η συμμετοχή σε τέτοια οργάνωση ή ομάδα.

Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες υπάρχει και όταν οι δραστηριότητες από τις οποίες προέρχεται η προς νομιμοποίηση περιουσία έλαβαν χώρα στο έδαφος άλλου κράτους, εφόσον αυτές θα ήταν βασικό αδίκημα αν διαπράττονταν στην Ελλάδα και θεωρούνται αξιόποινες σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους αυτού⁴⁹

3.9. Λαθρεμπόριο / Παραβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας.

Το λαθρεμπόριο συνδέεται άμεσα με το πρόβλημα της παραοικονομίας. Είναι η «εμπορική πλευρά» της παραοικονομίας που υφίσταται στο οικονομικό μας σύστημα. Συνολικά υπολογίζεται ότι το 30% της συνολικής αξίας του εμπορίου που πραγματοποιείται σε ένα χρόνο είναι παράνομο, πράγμα που σημαίνει ότι το ένα στα τρία ευρώ των καταναλωτών κατευθύνονται προς την

---

⁴⁹ Αστ. Υποδ/ντής Δ. Λάβαρος, Δ/νση Οικονομικής Αστυνομίας, 30-09-2013, υλικό σεμιναρίου στα πλαίσια εκπαίδευσης προσωπικού της ΕΛ.ΑΣ. σε θέματα οικονομικού εγκλήματος.

παράνομη αγορά. Το λαθρεμπόριο πρέπει να εξετάζεται όχι ως ένα απομονωμένο φαινόμενο που αρχίζει και τελειώνει με την παραβίαση της συναλλακτικής και φορολογικής νομοθεσίας αλλά ως ένα σύνθετο κοινωνικοοικονομικό φαινόμενο ενσωματωμένο από χρόνια, στη λειτουργία του συστήματος. Είναι ένα μείζον οικονομικό και κοινωνικό πρόβλημα που ωθεί σε ραγδαία απαξίωση του προϊόντος, και πλήττει ιδιαίτερα τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, οδηγώντας σε μία αθέμιτη επίθεση προς την ελληνική επιχειρηματική δραστηριότητα και ωθώντας στο κλείσιμο πολλές ελληνικές επιχειρήσεις. Με δεδομένο ότι το παραεμπόριο δε καταβάλλει, ούτε φόρους (φόρο εισοδήματος και ΦΠΑ), ούτε τέλη, ούτε δασμούς, ούτε ενοίκια κ.τ.λ., είναι προφανές ότι ανταγωνίζεται αθέμιτα το υγιές εμπόριο, περιορίζει τα κρατικά έσοδα και αποτελεί σοβαρή απειλή για την υγεία και ασφάλεια του καταναλωτή.⁵⁰

Περιπτώσεις λαθρεμπορίας είναι:

- Η εισαγωγή ή εξαγωγή απαγορευμένων ή μη αγαθών χωρίς τελωνειακό έλεγχο.
- Η διάθεση αγαθών που έχουν εισαχθεί με ατέλεια για ειδική χρήση, σε άλλες χρήσεις δίχως άδεια.
- Η αντικατάσταση εισαγομένων εμπορευμάτων με ατέλεια με άλλα εμπορεύματα.
- Κάθε έλλειψη εμπορευμάτων που έχουν τεθεί σε αποθήκες αποταμίευσης με σκοπό την αποστέρηση δικαιωμάτων του Δημοσίου.
- Η ύπαρξη εμπορευμάτων επί πλοίου που κατέπλευσε από το εξωτερικό σε λιμένα ή όρμο μη επιτρεπτό για εκτέλεση εμπορικής πράξης. Ομοίως για αεροπλάνα και αερολιμένες.
- Η ύπαρξη των εμπορευμάτων που δεν υφίστανται στο δηλωτικό του μέσου μεταφοράς.
- Η έλλειψη εμπορευμάτων που φέρονται να φορτώθηκαν μέσο μεταφοράς εσωτερικού ή εξωτερικού, κατά την ώρα αναχώρησης.
- Η κατοχή διαφόρων εμπορευμάτων που προβλέπουν διάφορες επιμέρους νομοθεσίες.
- Η αγορά, πώληση και κατοχή εμπορευμάτων που εισήχθησαν ή εισχώρησαν στην αγορά κατά τρόπο που συνιστούν το αδίκημα της λαθρεμπορίας.
- Οποιαδήποτε παράβαση της τελωνειακής νομοθεσίας που εκ του νόμου σαφώς ορίζεται ως τέτοια.

Στις σύγχρονες οικονομίες όπως η Ελληνική οι περιπτώσεις λαθρεμπορίου εντοπίζονται σε κοινά εμπορεύματα, σε ενεργειακά προϊόντα όπως το πετρέλαιο, η βενζίνη και άλλα χημικά

---

⁵⁰ Α.Παπαλεωνίδας, 2012, πτυχιακή εργασία, « Το παρεμπόριο και η παραοικονομία στα πλαίσια της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης», ΤΕΙ Καβάλας, Τμήμα Λογιστικής.

προϊόντα, σε λαθρεμπόριο αιθυλικής αλκοόλης και οινοπνευματωδών, σε παράνομη διακίνηση ναρκωτικών και εξαρτησιογόνων ουσιών καθώς και φαρμάκων και σε λαθρεμπορία ειδών άγριας χλωρίδας και πανίδας.

Ξεχωριστή περίπτωση αποτελούν οι παραβάσεις πνευματικής ιδιοκτησίας οι οποίες όμως εμπίπτουν ως έννοια στον γενικότερο ορισμό του λαθρεμπορίου. Η πειρατεία των αγαθών, που ενσωματώνουν δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, αποτελεί ένα σύγχρονο φαινόμενο τόσο σε παγκόσμια κλίμακα όσο και στα στενά πλαίσια της ελληνικής οικονομίας. Το συγκεκριμένο οικονομικό έγκλημα αποκτά ανησυχητικές διαστάσεις και ταλανίζει όλες τις ανεπτυγμένες χώρες. Καθημερινά εξελίσσεται, ξεπερνά τις νομοθετικές ρυθμίσεις ανακαλύπτοντας νέες μεθόδους για την παραγωγή και διακίνηση εμπορευμάτων, τα οποία μοιάζουν όλο και περισσότερο με γνήσια.

Στον όρο διανοητική ιδιοκτησία (INTELLECTUAL PROPERTY) σύμφωνα με το άρθρο 8 του ν.2557/1997 περιλαμβάνονται η πνευματική ιδιοκτησία, η βιομηχανική ιδιοκτησία καθώς και άλλα συναφή δικαιώματα. Πνευματική ιδιοκτησία ονομάζεται το δικαίωμα που αποκτά ο δημιουργός με τη δημιουργία κάθε πρωτότυπου πνευματικού έργου, λόγου, τέχνης ή επιστήμης και εκφράζεται σε οποιαδήποτε μορφή, δηλαδή το δικαίωμα που του δίνει τη δυνατότητα στον δημιουργό να ελέγχει τη χρήση του. Η βιομηχανική ιδιοκτησία περιλαμβάνει τα εμπορικά σήματα, τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, τα βιομηχανικά σχέδια κ.α.

Αναλυτικά τα εμπορεύματα που παραβιάζουν τα δικαιώματα της διανοητικής ιδιοκτησίας μπορούν να καταταχθούν σε τρεις κατηγορίες:

- προϊόντα παραποίησης ή απομίμησης,
- πειρατικά προϊόντα ,
- τα εμπορεύματα τα οποία παραβιάζουν, το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας ή άλλες διατάξεις.

Από τη συνεργασία του ΣΔΟΕ με τη EUROPOL (φάκελος COPY) προκύπτει ότι το οργανωμένο έγκλημα παρέχει υποστήριξη στους διακινητές των εμπορευμάτων παραποίησης ή απομίμησης και πειρατικών προϊόντων. Τα παραποιημένα ή πειρατικά προϊόντα παράγονται σε χώρες της Ασίας και κυρίως από Κινεζικές εταιρείες και προσκομίζονται κατά κανόνα στη νότια Ιταλία, όπου και εκτελωνίζονται νόμιμα. Στη συνέχεια επικολλώνται ετικέτες όπου αναγράφονται γνωστές μάρκες και τελικά πωλούνται ως γνήσια προϊόντα σε μεγάλο αριθμό πελατών σε όλη την Ευρώπη και στη χώρα μας σε μικρές κυρίως υπαίθριες αγορές, με τη μέθοδο πώλησης πόρτα - πόρτα, αλλά και με άλλες μεθόδους. Τα προϊόντα και οι ετικέτες ακολουθούν δύο κανάλια διανομής. Οι ετικέτες επικολλώνται στα κινέζικα προϊόντα την τελευταία στιγμή μόλις πριν τη συμφωνία. Μέχρι το σημείο αυτό τα εν

λόγω προϊόντα δεν παραβιάζουν τις διατάξεις των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας. Το παράνομα οργανωμένο κύκλωμα κατά τον τρόπο αυτό διαφεύγει τον οποιονδήποτε κίνδυνο διενέργειας τελωνειακών ελέγχων στα σύνορα της Ε.Ε. ή τον έλεγχο των διωκτικών αρχών στο τελωνειακό έδαφος της Ε.Ε. σχετικά με τα αδικήματα προσβολής των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας.⁵¹

Ο παγκόσμιος οργανισμός τελωνείων (WCO), μετά από ενδελεχή έρευνα ανακοίνωσε ότι το 5% του παγκόσμιου εμπορίου αποτελείται από πειρατικά προϊόντα. Ο ΟΟΣΑ τοποθετεί τις υπολογιζόμενες απώλειες στο παγκόσμιο εμπόριο λόγω της πειρατείας πάνω από το 5%. Η ΕΕ αντίστοιχα διαπιστώνει ότι ένα ποσοστό της τάξεως του 5-7% του παγκόσμιου εμπορίου βασίζεται στην πειρατεία, ποσοστό που ισοδυναμεί με απώλεια εσόδων έως και 300 εκατομμύρια ευρώ. Τα ίδια ανησυχητικά νούμερα παρουσιάζονται και στον τομέα της απώλειας θέσεων εργασίας λόγω του φαινομένου της πειρατείας που υπολογίζονται στις 120.000 θέσεις το χρόνο για τις ΗΠΑ και 100.000 θέσεις εργασίας για την ΕΕ.⁵² Οι συνέπειες της εξάπλωσης της πειρατείας/ παραποίησης και απομίμησης ενδεικτικά είναι:

- Απώλεια εσόδων του δημοσίου λόγω μειωμένων εισπράξεων ΦΠΑ και τελωνειακών δασμών.
- Απώλεια θέσεων εργασίας.
- Συρρίκνωση της πολιτιστικής βιομηχανίας.
- Μείωση επενδύσεων ξένων κεφαλαίων.
- Απειλή για την προστασία της ασφάλεια και της υγείας του καταναλωτή.
- Διακύβευση του κύρους της χώρας που πλήττεται από το συγκεκριμένο οικονομικό έγκλημα.
- Καταστρατήγηση μέτρων επιβολής των σχετικών νόμων και εφαρμογής διεθνών υποχρεώσεων.
- Επιβράδυνση της καινοτομίας.

---

⁵¹ Α. Κατσιδονιώτης, Τελωνειακός ΠΕ/Α, Προϊστάμενος Δ/σης Ειδικών Υποθέσεων, υλικό από ενημερωτική ημερίδα του ΣΔΟΕ στον Ο.Β.Ι., 27/05/2010, «Τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, μέσα και εργαλεία για την επιβολή τους»

⁵² Θεοδωράκης Ι, 2011, διπλωματική εργασία: «Οικονομικό έγκλημα: Ενωσιολογικές προσεγγίσεις, θεσμοί και βέλτιστες πρακτικές διακυβέρνησης σε ένα παγκόσμιο περιβάλλον, σελ. 63-71.

3.10. Φορολογικές παραβάσεις.

Ως φορολογικές παραβάσεις νοούνται οι πράξεις κατά τις οποίες πραγματοποιείται απόκρυψη ή σκόπιμη αλλοίωση φορολογητέας ύλης ή άλλων στοιχείων, προς τον σκοπό αποφυγής του φορολογικού ελέγχου ή μείωσης των προβλεπόμενων από τις ισχύουσες κάθε φορά διατάξεις φόρων και εισφορών. Φορολογική παράβαση συνιστά και η μη έκδοση των προβλεπόμενων αποδείξεων, δελτίων και παραστατικών κατά την πώληση και διακίνηση προϊόντων ή την προσφορά υπηρεσιών κατά περίπτωση.

Σύμφωνα με τον Αστυν. Υποδιευθυντή κ. Κωνσταντίνο ΜΑΡΚΟ του Τμήματος Φορολογικής Αστυνόμευσης της Διεύθυνσης Οικονομικής Αστυνομίας της ΕΛ.ΑΣ., τα κυριότερα φορολογικά αδικήματα που τελούνται στην ελληνική επικράτεια κατά την περίοδο της οικονομική κρίσης εντοπίζονται στις εξής τρεις μορφές:

1. αδικήματα φοροδιαφυγής για την παράλειψη υποβολής ή την υποβολή ανακριβούς δήλωσης στη φορολογία εισοδήματος,
2. αδικήματα φοροδιαφυγής για μη απόδοση ή ανακριβή απόδοση Φ.Π.Α. και παρακρατούμενων φόρων, τελών ή εισφορών και
3. αδικήματα φοροδιαφυγής για πλαστά, εικονικά ή νοθευμένα φορολογικά στοιχεία, καθώς και για μη εφαρμογή διατάξεων του Κ.Β.Σ.

Στην πρώτη περίπτωση το φορολογικό αδίκημα διαπράττεται όταν οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο αποκρύπτει καθαρά εισοδήματα από οποιαδήποτε πηγή είτε με παράληψη υποβολής δήλωσης, είτε με υποβολή ανακριβούς δήλωσης, είτε με καταχώρηση στα βιβλία εικονικών ολικά ή μερικά δαπανών για μη εμφάνιση ή μειωμένη εμφάνιση καθαρών εισοδημάτων.

Στην δεύτερη περίπτωση το οικονομικό έγκλημα της φορολογικής απάτης διαπράττεται όταν οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο δεν αποδίδει, ή αποδίδει ανακριβώς ή συμψηφίζει φόρους, τέλη ή εισφορές. Επίσης όταν παραπλανά την φορολογική αρχή με την παράσταση ψευδών γεγονότων ως αληθινών ή με την αθέμιτη παρασιώπηση ή απόκρυψη αληθινών γεγονότων και λαμβάνει επιστροφή φόρων , τελών ή εισφορών. Τέλος στην ίδια περίπτωση φορολογικών αδικημάτων ανήκουν οι παραβάσεις που τελούνται με σκοπό την παρακράτηση φόρων, τελών ή εισφορών.

Στην τρίτη κατηγορία ανήκουν τα φορολογικά παραπτώματα τα οποία τελεί οποιοσδήποτε εκδίδει ή αποδέχεται πλαστά ή εικονικά φορολογικά στοιχεία, νοθεύει τέτοια στοιχεία, ανεξάρτητα από το εάν διαφεύγει ή μη την πληρωμή φόρου και οποιοσδήποτε εκδίδει ή αποδέχεται εικονικά φορολογικά στοιχεία για ανύπαρκτη συναλλαγή στο σύνολό της ή για μέρος αυτής. Επίσης όποιος δεν εκδίδει ή εκδίδει ανακριβώς τα προβλεπόμενα από τον Κ.Φ.Α.Σ. στοιχεία κατά την πώληση ή διακίνηση αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών ή δεν καταχωρεί στα πρόσθετα βιβλία το Κ.Φ.Α.Σ. τις συναλλαγές για τις οποίες δεν έχουν εκδοθεί τα οικεία στοιχεία εσόδων.⁵³

3.11. Αθέμιτος Ανταγωνισμός⁵⁴.

Στην ελεύθερη οικονομία ανταγωνιστικοί οικονομικοί οργανισμοί θεωρούνται όλες οι εταιρίες ή επιχειρήσεις που βρίσκονται στην ίδια σχετική αγορά. Η σχετική αγορά ρυθμίζεται από τον καταναλωτή και επιπρόσθετα ορίζεται σε σχέση με το προϊόν ή τις υπηρεσίες, τον τρόπο και τον χρόνο που διατίθενται σε αυτή. Δύο ή περισσότερα προϊόντα ή υπηρεσίες ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά, όταν καλύπτουν τις ίδιες ανάγκες των αγοραστών και συνεπώς είναι ανταλλάξιμα μεταξύ τους.

Ο ανταγωνισμός μεταξύ των οικονομικών οργανισμών που διαθέτουν ένα προϊόν στην αγορά είναι επιθυμητή κατάσταση. Παρόλα αυτά ορισμένοι οικονομικοί οργανισμοί προβαίνουν στην δημιουργία "lobbies", κλειστών δηλαδή ομάδων που ασκούν πίεση στην αγορά ή τις οικονομίες με σκοπό την αποκόμιση οικονομικών ωφελειών. Πολλές επιχειρήσεις όμως στις σύγχρονες οικονομίες και κάτω από την ασφυκτική πίεση που έχει δημιουργήσει η πτώση του κύκλου εργασιών τους λόγω της οικονομικής κρίσης, αποφασίζουν να περιορίσουν τον ανταγωνισμό με συμφωνίες ή μονομερείς πρακτικές. Αναλυτικότερα προβαίνουν σε απαγορευμένες από το νόμο, συμφωνίες μεταξύ τους, (εναρμονισμένες πρακτικές), επιδιώκοντας με αυτόν τον τρόπο να θέσουν τον μηχανισμό του ανταγωνισμού εκτός λειτουργίας. Για παράδειγμα μπορεί να συμφωνήσουν μεταξύ τους ώστε να διαθέτουν στην αγορά τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες τους στις ίδιες τιμές ή να κατανέμουν το μερίδιο αγοράς μεταξύ τους. Οι συγκεκριμένες συμφωνίες (πρακτικές) εμφανίζονται με δύο μορφές. Η

---

⁵³ Αστυν. Υποδιευθυντής Κ. Μάρκος, Τμ. Φορ. Αστυνόμησης της Δ.Ο.Α., υλικό από σεμινάριο ενημέρωσης προσωπικού Ελ. Αστυνομίας, 2011.

⁵⁴ Το κεφάλαιο 3.14 προέρχεται από προσωπικές σημειώσεις που συγκεντρώθηκαν κατά τις διαλέξεις της κας ΠΑΠΠΑ Παρασκευής, στα πλαίσια διδασκαλίας του μαθήματος «Εμπορικό Δίκαιο», κατά το χειμερινό εξάμηνο 2013-14, του Τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής Πρέβεζας/ΤΕΙ Ηπείρου.

πρώτη μορφή είναι οι οριζόντιες συμφωνίες. Οριζόντια συμφωνία είναι λόγου χάριν μία συμφωνία μεταξύ δύο κατασκευαστριών εταιριών αυτοκινήτων ενώ κάθετη η συμφωνία επισυνάπτεται μεταξύ μίας βιομηχανίας κατασκευής αυτοκινήτων και του διανομέα αυτής. Οι οριζόντιες συμφωνίες έχουν συνήθως ως στόχο ή αποτέλεσμα να συντονίσουν οι ανταγωνιστικοί οικονομικοί οργανισμοί τη δράση τους στην αγορά εις βάρος του καταναλωτή και είναι περισσότερο «ύποπτες» από τις κάθετες. Παρόλα αυτά οι οριζόντιες ή κάθετες συμφωνίες δεν διώκονται από τον νόμο εάν δεν προξενούν οικονομική βλάβη στον καταναλωτή.

Στον αθέμιτο ανταγωνισμό, ως μορφή οικονομικού εγκλήματος, πέραν των οριζόντιων ή κάθετων συμφωνιών μεταξύ των ανταγωνιστικών επιχειρήσεων περιλαμβάνεται και η κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης που κατέχει μία εταιρία στην αγορά. Μια επιχείρηση που βρίσκεται σε θέση ισχύος σε μια συγκεκριμένη αγορά μπορεί να βλάψει τον ανταγωνισμό. Το να βρίσκεται μια επιχείρηση σε θέση ισχύος δεν βλάπτει από μόνο του τον ανταγωνισμό, αλλά αν εκμεταλλεύεται το γεγονός αυτό για να εξαλείψει τον ανταγωνισμό, τότε πρόκειται για κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης. Αυτό συμβαίνει όταν, για παράδειγμα, μια επιχείρηση:

- χρεώνει παράλογα υψηλές τιμές,
- αποσπά πελάτες από μικρούς ανταγωνιστές της εφαρμόζοντας τεχνητά χαμηλές τιμές τις οποίες δεν μπορούν αυτοί να ανταγωνιστούν,
- δημιουργεί εμπόδια στους ανταγωνιστές της στη συγκεκριμένη ή σε άλλη σχετική αγορά, αναγκάζοντας τους καταναλωτές να αγοράζουν προϊόν που συνδέεται τεχνητά με άλλο δημοφιλέστερο, μεγάλης ζήτησης προϊόν,
- αρνείται να προμηθεύει ορισμένους πελάτες ή προσφέρει ειδικές εκπτώσεις σε πελάτες που αγοράζουν όλες ή τις περισσότερες προμήθειές τους από τη συγκεκριμένη επιχείρηση,
- εξαρτά την πώληση συγκεκριμένου προϊόντος από την πώληση ενός άλλου προϊόντος

Τέλος μία συγχώνευση ή συγκέντρωση επιχειρήσεων δύναται επίσης να έχει αρνητικές συνέπειες στη λειτουργία του ανταγωνισμού, στις περιπτώσεις που δημιουργεί ή ενισχύει έναν κυρίαρχο οικονομικό οργανισμό, εντείνοντας δηλαδή μία δεσπόζουσα θέση και στρεβλώνοντας τους όρους του υγιούς ανταγωνισμού.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ:

«Πολιτικές & μέτρα αντιμετώπισης του Οικονομικού Εγκλήματος»

4. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: “Ευρωπαϊκές Πολιτικές και Μέτρα Αντιμετώπισης του Οικονομικού Εγκλήματος”.

4.1. Το κανονιστικό πλαίσιο της Ε.Ε. για το Οικονομικό Έγκλημα.

Η δικαιοσύνη και οι εσωτερικές υποθέσεις αποτέλεσαν έναν από τους τρεις βασικούς πυλώνες πάνω στους οποίους δομήθηκαν οι Ευρωπαϊκές Κοινότητες με βάση τις συνθήκες και αποτέλεσαν βασική προϋπόθεση προς την πολιτική ενοποίηση. Με τη συνθήκη της Λισαβόνας (1/12/2009) ο πυλώνας αυτός αφορά το χώρο της «ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης». Κατά την Ε.Ε. οι εγκληματικές ενέργειες πρέπει να αντιμετωπίζονται κατά τον ίδιο τρόπο σε ολόκληρη την Ένωση. Για τον λόγο αυτό θεμελιώνεται η δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις εντός της Ένωσης υπό το πρίσμα της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών αποφάσεων και διαταγών και περιλαμβάνει την προσέγγιση των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών σε ορισμένους τομείς. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία μέσω οδηγιών, μπορούν να θεσπίζουν ελάχιστους κανόνες που αφορούν:

- α) το αμοιβαίως παραδεκτό των αποδείξεων μεταξύ των κρατών μελών,
- β) τα δικαιώματα των προσώπων στην ποινική διαδικασία,
- γ) τα δικαιώματα των θυμάτων της εγκληματικότητας και
- δ) άλλα ειδικότερα στοιχεία της ποινικής διαδικασίας, τα οποία θα έχουν προηγουμένως προσδιοριστεί από το Συμβούλιο με απόφαση ληφθείσα ομόφωνα, μετά από την έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Για το Συμβούλιο στους τομείς της ιδιαίτερως σοβαρής εγκληματικότητας με διασυνοριακή διάσταση συμπεριλαμβάνονται μεταξύ άλλων: το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, η διαφθορά, η παραχάραξη μέσων πληρωμής, και η εγκληματικότητα τον χώρο της πληροφορικής.

Η Ε.Ε. αναπτύσσει διεθνή συνεργασία, στην οποία συμμετέχουν όλες οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένων των αστυνομικών και τελωνειακών αρχών και άλλων αρχών

επιβολής του νόμου ειδικευμένων στον τομέα της πρόληψης ή της εξακρίβωσης αξιόποινων πράξεων ή της διερεύνησής τους. Με το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις εναρμονισμένες διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των Κρατών, όταν η δικαστική Αρχή ενός κράτους μέλους εκδίδει απόφαση με την οποία ζητείται η παράδοση του προσώπου για τέλεση οικονομικών εγκλημάτων στην επικράτειά του, η απόφαση αυτή αναγνωρίζεται από τις δικαστικές αρχές των άλλων κρατών μελών, μετά από κάποιους ελάχιστους ελέγχους.

Με μία σειρά από αποφάσεις, η αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης εφαρμόζεται και επί των χρηματικών ποινών ή επί ποινών και μέτρων στερητικών της ελευθερίας των δραστών οικονομικών εγκλημάτων. Τα κράτη μέλη της Ε.Ε. αναγνωρίζουν και εκτελούν στο έδαφός τους απόφαση δέσμευσης περιουσιακών ή αποδεικτικών στοιχείων που εκδίδεται από δικαστική αρχή άλλου κράτους μέλους στα πλαίσια της ποινικής διαδικασίας.

- Με την απόφαση-πλαίσιο [2003/568] η Ε.Ε. κατέστησε τόσο τη δωροδοκία όσο και τη δωροληψία στον ιδιωτικό τομέα ποινικό αδίκημα σε όλα τα κράτη μέλη, έτσι ώστε να θεωρούνται και τα νομικά πρόσωπα υπεύθυνα για τα αδικήματα αυτά και να προβλέπονται κοινά αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές ποινές.
- Με την απόφαση [2008/852] δημιουργήθηκε ένα δίκτυο σημείων επαφής κατά της διαφθοράς, για να βελτιωθεί η συνεργασία μεταξύ των αρχών και υπηρεσιών πρόληψης και καταπολέμησης της διαφθοράς των κρατών μελών.
- Η απάτη σχετικά με όλες τις μορφές πληρωμών, δηλαδή όσες λαμβάνουν χώρα με υπολογιστές ή με ειδικά προσαρμοσμένους μηχανισμούς, πλην των μετρητών, αναγνωρίζεται εντός την Ένωσης ως ποινικό αδίκημα και τιμωρείται με αποτελεσματικές κυρώσεις [2001/413].
- Μία απόφαση πλαίσιο στοχεύει στο να προσεγγίσει το ποινικό δίκαιο των κρατών μελών για τις επιθέσεις ενάντια στα πληροφοριακά συστήματα και να εξασφαλίσει ότι τέτοιες επιθέσεις είναι τιμωρητέες σε όλη την Ένωση [2005/222].
- Με την απόφαση [2007/845] κάθε κράτος μέλος συγκροτεί ή ορίζει μία εθνική υπηρεσία ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων, η οποία αναλαμβάνει να διευκολύνει την ανίχνευση και τον εντοπισμό προϊόντων και άλλων περιουσιακών στοιχείων που έχουν σχέση με ένα οικονομικό έγκλημα που διαπράττεται στο όριο της ευρωπαϊκής ζώνης.
- Με το ειδικό πρόγραμμα: «Πρόληψη και καταπολέμηση εγκληματικότητας» και την απόφαση [2007/125], έγινε μία κοινή ευρωπαϊκή προσπάθεια ανύψωσης του επιπέδου ασφαλείας των

πολιτών με την πρόληψη και καταπολέμησης της εγκληματικότητας , της απάτης και της διαφθοράς.⁵⁵

4.1.1 Οι συμβάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Το Συμβούλιο της Ευρώπης μεταξύ άλλων αρμοδιοτήτων και αποστολών έχει και ως σκοπό να προστατεύει τα οικονομικά δικαιώματα και τον πλουραλισμό της οικονομίας. Επίσης προωθεί την ενημέρωση, ενθαρρύνει την ανάπτυξη της ευρωπαϊκής οικονομίας και βρίσκει λύσεις σε οικονομικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η ευρωπαϊκή κοινωνία, βοηθώντας στην εδραίωση της οικονομικής σταθερότητας και υποστηρίζοντας την οικονομική αναμόρφωση.

Στη Σύμβαση του Στρασβούργου με τίτλο «Σύμβαση για το ξέπλυμα, την έρευνα, την κατάσχεση και δήμευση των προϊόντων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες», η οποία υπογράφηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης (11/1990), άρχισαν να αναλύονται έννοιες όπως «προϊόν» και «περιουσία». Η ίδια σύμβαση θεωρεί ως «προϊόν» κάθε οικονομικό πλεονέκτημα που προέρχεται από ποινικά αδικήματα και ως «περιουσία» κάθε είδους περιουσιακό στοιχείο, ενσώματο ή ασώματο, κινητό ή ακίνητο καθώς και νομικές πράξεις ή έγγραφα που πιστοποιούν έναν τίτλο ή δικαίωμα επί του περιουσιακού στοιχείου. Από τη σύμβαση αυτή υιοθετήθηκαν όλα τα κοινώς αποδεκτά σημεία που μέχρι τότε διαμορφώνουν το αδίκημα του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, το οποίο από εκείνη τη χρονική στιγμή και έπειτα άρχισε να οροθετείται. Για την ευθυγράμμιση με τις αναθεωρημένες συστάσεις της Ομάδας Χρηματοοικονομικής Δράσης (Financial Action Task Force), εκπονήθηκε η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης του 2005 όπου στην καταπολέμηση του ξεπλύματος εντάχθηκε και η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και εισήχθη νέος διευρυμένος κατάλογος οικονομικών εγκλημάτων.⁵⁶

Ακόμη το Συμβούλιο της Ευρώπης με τη συνθήκη της Βουδαπέστης (23/11/2001) κάνει τα πρώτα βήματα για την πάταξη του ηλεκτρονικού εγκλήματος και των οικονομικών εγκλημάτων που διαπράττονται ηλεκτρονικά. Η συνθήκη της Βουδαπέστης περιλαμβάνει τα πρώτα συμπεράσματα του σχετικού συνεδρίου με ορισμούς και ρυθμίσεις για όλες τις μορφές των ψηφιακών εγκλημάτων. Οι κύριοι στόχοι της όπως αναφέρονται στο προοίμιο είναι να ακολουθήσει μία κοινή

---

⁵⁵ Θεοδωράκης Ι, 2011, διπλωματική εργασία: «Οικονομικό έγκλημα: Ενωσιολογικές προσεγγίσεις, θεσμοί και βέλτιστες πρακτικές διακυβέρνησης σε ένα παγκόσμιο περιβάλλον, σελ. 91-96.

⁵⁶ Συμβούλιο της Ευρώπης, 25/06/2004, «Κοινή Θέσης του Συμβουλίου όσον αφορά τις διαπραγματεύσεις στο Συμβούλιο της Ευρώπης σχετικά με τη σύμβαση του 1990 για το ξέπλυμα».

αντεγκληματική πολιτική που θα στοχεύει στην προστασία της κοινωνίας και της οικονομίας έναντι του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο, με την υιοθέτηση κατάλληλης νομοθεσίας και την προώθηση της διεθνούς συνεργασίας.⁵⁷

4.1.2 Οι εκθέσεις και οι δέσμες μέτρων του Συμβουλίου Οικονομικών και Δημοσιονομικών Υποθέσεων (Ecofin).

Το Συμβούλιο των Οικονομικών και Δημοσιονομικών Υποθέσεων (Ecofin) είναι αρμόδιο για την πολιτική της Ε.Ε. σε τρεις βασικούς τομείς: οικονομική πολιτική, θέματα φορολογίας και ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Το Συμβούλιο απαρτίζεται από τους Υπουργούς Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών όλων των κρατών μελών ενώ στις συνόδους του συμμετέχουν επίσης οι αρμόδιοι Ευρωπαϊκοί Επίτροποι. Υπάρχουν επίσης ειδικές σύνοδοι του Ecofin, στις οποίες συμμετέχουν οι αρμόδιοι για τους εθνικούς προϋπολογισμούς υπουργοί και ο Ευρωπαϊκός Επίτροπος που φέρει την ευθύνη του δημοσιονομικού προγραμματισμού και του προϋπολογισμού, για να εκπονήσουν τον ετήσιο προϋπολογισμό της ΕΕ. Το Ecofin συνέρχεται κατά κανόνα μία φορά το μήνα και είναι αρμόδιο για την οικονομική πολιτική, τα φορολογικά ζητήματα, τις χρηματοπιστωτικές αγορές και τις κινήσεις κεφαλαίων, καθώς και τις οικονομικές σχέσεις με τις χώρες εκτός της ΕΕ. Μεταξύ άλλων συντονίζει τις οικονομικές πολιτικές των κρατών μελών, προωθεί τη σύγκλιση των οικονομικών τους επιδόσεων και παρακολουθεί τις δημοσιονομικές τους πολιτικές.

Κατά τη διάρκεια της Σλοβακικής Προεδρίας του Συμβουλίου της ΕΕ (1 Ιουνίου — 31 Δεκεμβρίου 2016), το Συμβούλιο Ecofin σημείωσε πρόοδο στη συζήτηση σχετικά με τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ). Στον τομέα της φορολογίας, οι βασικές προτεραιότητες του Ecofin περιλαμβάνουν την καταπολέμηση της φορολογικής απάτης και της φοροδιαφυγής και τη δέσμη για την καταπολέμηση της φοροαποφυγής. Η δέσμη κατά της φοροαποφυγής είναι σειρά νομοθετικών και μη πρωτοβουλιών της Ε.Ε., που έχει σκοπό να ενισχύσει τους κανόνες κατά της εταιρικής φοροαποφυγής και να καταστήσει δικαιότερη, απλούστερη και αποτελεσματικότερη την εταιρική φορολόγηση στην Ε.Ε. Βασίζεται στις συστάσεις που εξέδωσε ο ΟΟΣΑ (Οργανισμός για την Οικονομική Συνεργασία και την Ανάπτυξη) το 2015 για να

---

⁵⁷ Συμβούλιο της Ευρώπης, 2001, Συνθήκη Βουδαπέστης, “Convention on Cyber crime”: http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/documents/libe/dv/7_conv_budapest_/7_conv_budapest_en.pdf

αντιμετωπιστεί η διάβρωση της φορολογικής βάσης και η μετατόπιση των κερδών (Base erosion and profit shifting - BEPS). Σκοπός της δέσμης είναι η:

- πρόληψη του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού,
- αύξηση της διαφάνειας και
- δημιουργία δικαιότερου περιβάλλοντος για τις επιχειρήσεις στην Ε.Ε.⁵⁸

Τα κράτη μέλη της Ε.Ε. υφίστανται σημαντικές απώλειες εσόδων λόγω του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού από ορισμένες πολυεθνικές εταιρείες. Μεταξύ άλλων, αυτό σημαίνει ότι οι λοιποί φορολογούμενοι έχουν να αναλάβουν μεγαλύτερη φορολογική επιβάρυνση. Η κατάσταση είναι ιδιαίτερα επείγουσα, δεδομένου ότι η Ε.Ε. βγαίνει από μία οικονομική κρίση, και επομένως υπάρχει σαφής ανάγκη να σταματήσουν αυτές οι πρακτικές και να διασφαλιστεί ότι η φορολογική επιβάρυνση μοιράζεται δίκαια. Επί πλέον, η πανενωσιακή λύση του προβλήματος θα είναι αποτελεσματικότερη από τη μεμονωμένη δράση που αναλαμβάνουν τα κράτη μέλη αφ' εαυτών. Αυτό οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι οι διαφορές των κανόνων ανάμεσα στα κράτη μέλη μπορεί να δημιουργήσουν περαιτέρω χώρο δράσης για τους ασκούντες επιθετικό φορολογικό σχεδιασμό ή να εξασθενήσουν την αποτελεσματικότητα των κανόνων σε άλλες χώρες. Τέλος, οι διαφορετικές λύσεις πιθανόν να ενισχύσουν την αβεβαιότητα, και να αυξήσουν τον διοικητικό φόρτο των επιχειρήσεων. Η δέσμη κατά της φοροαποφυγής αποτελεί πανενωσιακή πρωτοβουλία για την αντιμετώπιση των διαφόρων μορφών εταιρικής φοροαποφυγής στην ΕΕ.⁵⁹

4.1.3. Η 4^η Οδηγία 2015/849. Ε.Κ.

Ενώ έχει προηγηθεί η 1^η Οδηγία 91/308 της ΕΟΚ, η 2η οδηγία 2001/97 και η 3η οδηγία 2005/60 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου η έγκριση της 4^{ης} επικαιροποιημένης δέσμης μέτρων για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες τον Μάιο του 2015 αποτέλεσε σημαντικό βήμα για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του αγώνα της Ε.Ε. κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και για την καταπολέμηση της

---

⁵⁸ Συμβούλιο Οικονομικών και Δημοσιονομικών Υποθέσεων (Ecofin), ηλεκτρονική πηγή:
<http://www.consilium.europa.eu/el/council-eu/configurations/ecofin>

⁵⁹ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Δέσμη μέτρων κατά της φοροαποφυγής, ηλεκτρονική πηγή:
<http://www.consilium.europa.eu/el/policies/anti-tax-avoidance-package/>

χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Έθεσε υψηλά πρότυπα για την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, όπως είναι η υποχρέωση των κρατών μελών να θεσπίσουν εθνικά μητρώα σχετικά με τους πραγματικούς κύριους εταιρειών και ορισμένων εταιρειών καταπιστευματικής διαχείρισης.

Όπως ανακοινώθηκε στο σχέδιο δράσης για την ενίσχυση του αγώνα κατά της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, η Επιτροπή πρότεινε αλλαγές για την πρόληψη της χρήσης του χρηματοπιστωτικού συστήματος με σκοπό τη χρηματοδότηση τρομοκρατικών δραστηριοτήτων:

- Ενίσχυση των εξουσιών των μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών της Ε.Ε. και διευκόλυνση της συνεργασίας τους: το πεδίο των πληροφοριών στις οποίες έχουν πρόσβαση οι μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών διευρύνεται και οι εν λόγω μονάδες διαθέτουν πρόσβαση στις πληροφορίες των κεντρικών μητρώων τραπεζικών λογαριασμών και λογαριασμών πληρωμών και των κεντρικών συστημάτων ανάκτησης δεδομένων, τα οποία θα πρέπει να θεσπίσουν τα κράτη μέλη για την ταυτοποίηση των κατόχων τραπεζικών λογαριασμών και λογαριασμών πληρωμών.
- Αντιμετώπιση των κινδύνων χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, που συνδέονται με εικονικά νομίσματα: για να αποφευχθεί η κατάχρηση των εικονικών νομισμάτων για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, η Επιτροπή προτείνει να ενταχθούν οι πλατφόρμες ανταλλαγής εικονικών νομισμάτων και οι πάροχοι υπηρεσιών θεματοφυλακής ψηφιακών πορτοφολιών (wallet) στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Οι εν λόγω οντότητες θα είναι υποχρεωμένες να εφαρμόζουν ελέγχους δέουσας επιμέλειας έναντι των πελατών κατά την ανταλλαγή εικονικών με πραγματικά νομίσματα, και έτσι θα δοθεί τέλος στην ανωνυμία που συνδέεται με αυτές τις ανταλλαγές.
- Αντιμετώπιση των κινδύνων που συνδέονται με ανώνυμα προπληρωμένα μέσα (π.χ. προπληρωμένες κάρτες): η Επιτροπή προτείνει επίσης να ελαχιστοποιηθεί η χρήση των ανώνυμων πληρωμών με τη βοήθεια προπληρωμένων καρτών και γι' αυτό προτείνει να μειωθούν τα κατώτατα όρια για τα οποία απαιτείται εξακρίβωση της ταυτότητας των πελατών από τα 250 στα 150 ευρώ, καθώς και να διευρυνθούν οι απαιτήσεις για έλεγχο της ταυτότητάς τους. Λήφθηκε υπόψη η αναλογικότητα, με ιδιαίτερη έμφαση στη χρήση των εν λόγω καρτών από οικονομικά ευάλωτους πολίτες.
- Ενίσχυση των ελέγχων όσον αφορά τις τρίτες χώρες υψηλού κινδύνου: Σύμφωνα με την εντολή που έλαβε βάσει της τέταρτης οδηγίας κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες

δραστηριότητες η Επιτροπή προτείνει να εναρμονιστεί ο κατάλογος των ελέγχων που εφαρμόζονται στις χώρες με ανεπάρκειες όσον αφορά τα συστήματα που εφαρμόζουν για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, Οι τράπεζες θα υποχρεούνται να διενεργούν πρόσθετους ελέγχους («μέτρα δέουσας επιμέλειας») στις χρηματοπιστωτικές ροές από τις χώρες αυτές.

- Αυστηρότεροι κανόνες διαφάνειας για την πρόληψη της φοροαποφυγής και της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες⁶⁰

4.1.4. Οι δράσεις φορολογικής διαφάνειας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι το εκτελεστικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και προωθεί το γενικό της συμφέρον. Στα πλαίσια αυτά ενισχύει τους κανόνες διαφάνειας για την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, της φοροαποφυγής και της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Τον Μάιο του 2016 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοίνωσε σχέδιο δράσης για την αύξηση της φορολογικής διαφάνειας και την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής στο πλαίσιο της εκστρατείας της για την ενίσχυση της φορολογικής διαφάνειας και την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής στην Ευρωπαϊκή Ένωση, λαμβάνοντας υπόψη τα προβλήματα που αναδείχθηκαν εντός του έτους 2016 από διαρροές στα μέσα ενημέρωσης, γνωστές και ως έγγραφα του Παναμά. Οι εν λόγω αποκαλύψεις κατέδειξαν τρόπους με τους οποίους απόρρητες επιχειρήσεις και λογαριασμοί μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την συγκάλυψη εισοδημάτων και περιουσιακών στοιχείων που ανήκουν σε υπεράκτιες εταιρίες, με στόχο τη φοροαποφυγή και άλλους παράνομους σκοπούς. Με τους κανόνες της Ευρωπαϊκής επιτροπής και σε ενωσιακό επίπεδο έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος για την αντιμετώπιση των πρακτικών αυτών, όπως νέοι κανόνες που παρεμποδίζουν τεχνητές φορολογικές ρυθμίσεις και αφορούν υποχρεώσεις διαφάνειας για χρηματοοικονομικούς λογαριασμούς, δραστηριότητες πολυεθνικών εταιρειών και φορολογικές αποφάσεις τύπου «tax ruling». Σύμφωνα με τον θεσμό αυτό (Tax ruling), κάθε φορά που τίθεται θέμα ασάφειας μιας φορολογικής διάταξης ή αν ο φορολογούμενος θέλει να διευκρινιστεί πως εφαρμόζεται ο φορολογικός νόμος στην δική του περίπτωση, ή ακόμα και σε μια πολύπλοκη σύμβαση μπορεί,

---

⁶⁰ Δελτίο τύπου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ηλεκτρονική πηγή: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-2380_el.htm

καταβάλλοντας ένα αντίτιμο ή παράβολο (που συνήθως αντιστοιχεί στο κόστος απασχόλησης μιας επιτροπής εξειδικευμένων επιστημόνων) να λάβει μια δεσμευτική απάντηση από την φορολογική αρχή. Το σημαντικό σε αυτή τη περίπτωση είναι ότι η απάντηση αυτή δεσμεύει την φορολογική αρχή σε μελλοντικό φορολογικό έλεγχο, λειτουργώντας σαν ασπίδα προστασίας. Ωστόσο, αναγνωρίστηκε ότι εξακολουθούν να υπάρχουν κενά στον φορολογικό τομέα που πρέπει να αντιμετωπισθούν για την πρόληψη της φοροδιαφυγής και των παράνομων χρηματοδοτικών ροών. Παράλληλα με την πρόταση για την τροποποίηση της οδηγίας κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, η Επιτροπή παρουσίασε ανακοίνωση τις προτεραιότητες για τις εργασίες της προς μια δικαιότερη, πιο διαφανή και αποτελεσματικότερη φορολόγηση.

Οι βασικές δράσεις περιλαμβάνουν:

- Παροχή των απαραίτητων πληροφοριών στις φορολογικές αρχές: Προκειμένου να εντοπίσουν τους φοροφυγάδες, οι φορολογικές αρχές πρέπει να γνωρίζουν τον τελικό δικαιούχο πίσω από κάθε επιχείρηση, κεφάλαιο και εταιρεία καταπιστευματικής διαχείρισης (trust). Ωστόσο, οι πληροφορίες αυτές δεν είναι πάντα διαθέσιμες στις φορολογικές αρχές των κρατών μελών σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Επιτροπή πρότεινε ότι οι φορολογικές αρχές θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε εθνικές πληροφορίες κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, ιδίως ως προς τους πραγματικούς δικαιούχους και τις πληροφορίες που αφορούν στη δέουσα επιμέλεια. Η νομοθετική αυτή πρόταση έλαβε τη μορφή τροποποίησης της οδηγίας σχετικά με τη διοικητική συνεργασία στον τομέα της φορολόγησης.
- Αύξηση του εύρους των πληροφοριών που έχουν στη διάθεσή τους οι αρχές. Η Επιτροπή πρότεινε οι διαθέσιμοι, καθώς και οι νέοι, λογαριασμοί να υπόκεινται σε ελέγχους δέουσας επιμέλειας. Αυτό εμποδίζει να διαφύγουν του εντοπισμού οι λογαριασμοί που είναι πιθανόν να χρησιμοποιηθούν για παράνομες δραστηριότητες. Οι επιχειρήσεις χωρίς δραστηριότητα (passive companies) και οι εταιρείες καταπιστευματικής διαχείρισης, όπως αυτές που βρέθηκαν στα έγγραφα του Παναμά, πρέπει να υπόκεινται επίσης σε εντονότερους ελέγχους και αυστηρότερους κανόνες.
- Αύξηση της διασυνοριακής διαφάνειας σχετικά με τους πραγματικούς δικαιούχους. Με δεδομένο τον διεθνή χαρακτήρα της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής, η φορολογική διαφάνεια πρέπει επίσης να επεκταθεί και πέραν των συνόρων. Η Επιτροπή εξετάζει τον τρόπο με τον οποίο τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να ανταλλάσσουν αυτόματα τις εθνικές τους πληροφορίες σχετικά με τους πραγματικούς δικαιούχους εταιρειών και καταπιστευμάτων με δυνητικό φορολογικό αντίκτυπο.

- Βελτίωση της εποπτείας των δραστηριοτήτων των φοροτεχνικών καθώς είναι σαφές ότι ορισμένοι φοροτεχνικοί σύμβουλοι και ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί έχουν διαδραματίσει κεντρικό ρόλο στη διευκόλυνση της φοροδιαφυγής. Η Επιτροπή εξετάζει τρόπους περαιτέρω διερεύνησης των δραστηριοτήτων των φορολογικών συμβούλων και δημιουργίας αντικινήτρων για εκείνους που προάγουν και επιτρέπουν τον επιθετικό φορολογικό σχεδιασμό.
- Προώθηση της χρηστής φορολογικής διακυβέρνησης διεθνώς και αντιμετώπιση των μη συνεργάσιμων δικαιοδοσιών καθώς η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει διάφορα μέσα στη διάθεσή της για να προωθήσει τη χρηστή φορολογική διακυβέρνηση σε παγκόσμιο επίπεδο, όπως οι συμφωνίες με τρίτες χώρες και η αναπτυξιακή βοήθεια. Τα κράτη μέλη συμφωνούν με την ιδέα της δημιουργίας ενός καταλόγου με τις τρίτες χώρες που δεν τηρούν τα πρότυπα χρηστής φορολογικής διακυβέρνησης, όπως ορίζονται από την Επιτροπή βάσει της εξωτερικής στρατηγικής στον τομέα της αποτελεσματικής φορολόγησης. Οι προπαρασκευαστικές εργασίες για τον κατάλογο αυτό θα λειτουργήσουν αποτρεπτικά σε μεγάλο βαθμό για τις τρίτες χώρες που ενθαρρύνουν ενεργά καταχρηστικές φορολογικές πρακτικές ή αρνούνται να τηρήσουν τα διεθνή πρότυπα χρηστής διακυβέρνησης. Η Επιτροπή σε συνεργασία με την ομάδα του κώδικα δεοντολογίας του Συμβουλίου προσπαθεί να εντοπίσει τις χώρες που εμπλέκονται περισσότερο στην εν λόγω διαδικασία, προκειμένου να συντάξει ένα πρώτο κατάλογο της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2017.
- Προστασία των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος (whistle-blowers) καθώς πολλές υποθέσεις φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής ήρθαν πρόσφατα στο φως χάρη στη δράση ατόμων που καταγγέλλουν τις παρατυπίες. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο καθώς και άλλες ομάδες της κοινωνίας των πολιτών κάνουν έκκληση για αυστηρότερα μέτρα όσον αφορά την προστασία εκείνων που αποκαλύπτουν τέτοιου είδους αξιόποινες πράξεις προς το δημόσιο συμφέρον. Η ισχύουσα ενωσιακή νομοθεσία προβλέπει την προστασία των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος στην τομεακή νομοθεσία, όπως για παράδειγμα σε θέματα κατάχρησης της αγοράς. Η Επιτροπή αξιολογεί την ανάγκη για οριζόντια ή πρόσθετα τομεακά μέτρα ώστε να αυξηθεί η προστασία των εν λόγω μαρτύρων.

Στα επόμενα βήματα της Ευρωπαϊκής επιτροπής βρίσκονται οι προτάσεις για την πρόσβαση σε πληροφορίες από τις φορολογικές αρχές (τροποποίηση της οδηγίας διοικητικής συνεργασίας για τη φορολογία).⁶¹

4.2. Όργανα, Υπηρεσίες Φορείς και Συστήματα κατά του Οικονομικού Εγκλήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

4.2.1. Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο.

Η δημιουργία του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου εντασσόταν στην αναγκαιότητα ύπαρξης αξιόπιστου εξωτερικού ελέγχου για τη ορθή διαχείριση των κοινοτικών πόρων και συνέπεσε με δύο ιδιαίτερος σημαντικά γεγονότα: α) τη διερεύνηση των εξουσιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στον έλεγχο του προϋπολογισμού και την εξ' ολοκλήρου χρηματοδότηση του προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης από ίδιου πόρους. Έτσι λειτουργώντας ως εξωτερικός ελεγκτής της Ένωσης, με αρμοδιότητα να ελέγχει κάθε πρόσωπο ή οργανισμό που χειρίζεται τους πόρους της Ε.Ε., συμβάλλει στη βελτίωση της δημοσιονομικής της διαχείρισης και ενεργεί ως ανεξάρτητος θεματοφύλακας των οικονομικών συμφερόντων των πολιτών της Ένωσης. Τα είδη των ελέγχων που ασκεί το Ε.Ε.Σ. επί των λογαριασμών της Ένωσης διενεργούνται σύμφωνα με τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα και είναι τριών ειδών: α) δημοσιονομικούς ελέγχους, β) ελέγχους συμμόρφωσης και γ) ελέγχους των επιδόσεων.

Κατά την άσκηση του ελέγχου το Ε.Ε.Σ. συνεργάζεται με τις εθνικές υπηρεσίες και τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και μπορεί να ζητήσει από τα τελευταία ή άλλα όργανα της Ένωσης, από οργανισμούς που λαμβάνουν πληρωμές, από τον ευρωπαϊκό προϋπολογισμό ή από εθνικά ελεγκτικά όργανα, να του διαβιβάσουν κάθε αναγκαία πληροφορία για την εκπλήρωση της αποστολής του. Οι ελεγκτές του Ε.Ε.Σ. χωρίζονται σε ομάδες ελέγχου και οφείλουν να τηρούν τις μεθόδους και τα πρότυπα ελέγχου του Συνεδρίου καθώς και τα σχετικά εκδιδόμενα εγχειρίδια. Από τις ομάδες ελέγχου εκπονούνται εκθέσεις, βάσει των οποίων αποφασίζει το Ελεγκτικό Συνέδριο. Οι ίδιες ομάδες συχνά μεταβαίνουν για επιτόπιους ελέγχους στα υπόλοιπα θεσμικά όργανα της Ε.Ε. στα κράτη μέλη και σε οποιαδήποτε χώρα λαμβάνει βοήθεια από την Ένωση, αφού στην πράξη το

---

⁶¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 12/4/16, «Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει κανόνες φορολογικής διαφάνειας», ηλεκτρονική πηγή: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-1349_el.htm

80% των κοινοτικών εσόδων και δαπανών διαχειρίζονται τα ίδια τα μέλη της Ένωσης. Παρόλα αυτά το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο δεν ασκεί καμία δικαστική, επιβολής κυρώσεων ή διωκτική εξουσία και γι' αυτό το λόγο οφείλει να αναφέρει κάθε παρατυπία όπου εντοπίζει στα αρμόδια θεσμικά όργανα και για τον σκοπό αυτό συνεργάζεται συχνά με την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF).

4.2.2. OLAF - Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης.

Ο προϋπολογισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης χρηματοδοτεί ένα ευρύ φάσμα προγραμμάτων και σχεδίων που βελτιώνουν τη ζωή των πολιτών εντός και εκτός της ΕΕ. Η κακή χρήση των πόρων που χορηγούνται από τον προϋπολογισμό της Ένωσης ή η αποφυγή της καταβολής φόρων, δασμών και εισφορών που τον χρηματοδοτούν πλήττουν άμεσα τους Ευρωπαίους πολίτες και θέτουν σε κίνδυνο το ευρωπαϊκό οικοδόμημα.

Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) είναι το μόνο όργανο της ΕΕ που έχει εντολή να εντοπίζει, να διερευνά και να εξαλείφει απάτες που διαπράττονται εις βάρος πόρων της ΕΕ. Η OLAF είναι ανεξάρτητη όσον αφορά τη διενέργεια των ερευνών. Ωστόσο, αποτελεί και μέρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, υπό την ευθύνη της αντιπροέδρου του, η οποία είναι αρμόδια για τον Προϋπολογισμό και τους Ανθρώπινους Πόρους.

Η OLAF εκπληρώνει την αποστολή της:

- διενεργώντας ανεξάρτητες έρευνες για περιπτώσεις απάτης και διαφθοράς που αφορούν πόρους της ΕΕ, έτσι ώστε να εξασφαλίζει ότι τα χρήματα των Ευρωπαίων φορολογουμένων διοχετεύονται σε προγράμματα που δημιουργούν θέσεις εργασίας και ανάπτυξη στην Ευρώπη,
- ενισχύοντας την εμπιστοσύνη των πολιτών στα θεσμικά όργανα της ΕΕ, μέσα από τη διερεύνηση σοβαρών παραπτώματων που διαπράττονται από το προσωπικό της ΕΕ και τα μέλη των θεσμικών οργάνων της ΕΕ,
- αναπτύσσοντας μια εύρωστη ευρωπαϊκή πολιτική για την καταπολέμηση της απάτης.

Η OLAF ερευνά περιπτώσεις απάτης, διαφθοράς, και κάθε άλλη αξιόποινη πράξη που θίγει τα δημοσιονομικά συμφέροντα της ΕΕ σχετικά με όλες τις δαπάνες της ΕΕ. Οι κυριότερες κατηγορίες δαπανών αφορούν τα διαρθρωτικά ταμεία, τα ταμεία γεωργικής πολιτικής και αγροτικής ανάπτυξης, τις άμεσες δαπάνες και την εξωτερική βοήθεια. Επίσης η OLAF ερευνά ορισμένες κατηγορίες εσόδων

της ΕΕ, κυρίως τους τελωνειακούς δασμούς και υπόνοιες για σοβαρά παραπτώματα του προσωπικού της ΕΕ και των μελών των θεσμικών οργάνων της ΕΕ.

Η OLAF λαμβάνει από ποικίλες πηγές πληροφορίες σχετικά με πιθανές περιπτώσεις απάτης και παρατυπιών. Οι πληροφορίες αυτές προκύπτουν κυρίως από ελέγχους που διενεργούν οι υπεύθυνοι της διαχείρισης ευρωπαϊκών κεφαλαίων στο εσωτερικό των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων ή των κρατών μελών. Όλες οι καταγγελίες που υποβάλλονται στην OLAF αξιολογούνται προκειμένου να εξακριβωθεί αν οι ισχυρισμοί που διατυπώνονται εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της και αν πληρούν τα κριτήρια για την έναρξη έρευνας. Κάθε καινούρια υπόθεση ταξινομείται σε μια από τις παρακάτω τρεις κατηγορίες:

1. Εσωτερικές έρευνες: Οι εσωτερικές έρευνες είναι διοικητικές έρευνες στο εσωτερικό των θεσμικών οργάνων και οργανισμών της ΕΕ με σκοπό τον εντοπισμό απάτης, διαφθοράς και κάθε άλλης παράνομης δραστηριότητας που θίγει τα δημοσιονομικά συμφέροντα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Τέτοιες έρευνες γίνονται και για σοβαρά ζητήματα που συνδέονται με την άσκηση των επαγγελματικών καθηκόντων.
2. Εξωτερικές έρευνες: Οι εξωτερικές έρευνες είναι διοικητικές έρευνες εκτός των θεσμικών οργάνων και οργανισμών της ΕΕ με σκοπό τον εντοπισμό απάτης ή άλλης παράνομης δραστηριότητας εκ μέρους φυσικών ή νομικών προσώπων. Τέτοιες υποθέσεις χαρακτηρίζονται ως εξωτερικές έρευνες και διεξάγονται σε μεγάλο βαθμό από την OLAF.
3. Υποθέσεις συνεργασίας: Η OLAF συμβάλλει σε έρευνες που διεξάγουν οι εθνικές αρχές ή άλλες υπηρεσίες της Κοινότητας διευκολύνοντας τη συγκέντρωση και την ανταλλαγή πληροφοριών καθώς και τις επαφές μεταξύ αρμόδιων υπηρεσιών.

Η δράση για την καταπολέμηση της απάτης απαιτεί πολύπλευρη συνεργασία με:

- Τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών (συμπεριλαμβανομένων των διοικητικών / ελεγκτικών φορέων, των αστυνομικών και τελωνειακών υπηρεσιών).
- Τις δικαστικές αρχές των κρατών μελών.
- Τα θεσμικά όργανα, τα λοιπά όργανα και οργανισμούς της ΕΕ.
- Την Eurojust (Μονάδα Δικαστικής Συνεργασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης) και την Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (Europol).
- Τις αρχές χωρών εκτός της ΕΕ (συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών διενέργειας ερευνών, των ειδικευμένων υπηρεσιών καταπολέμησης της διαφθοράς, ελεγκτικών φορέων και εισαγγελικών αρχών).

- Τις υπηρεσίες διενέργειας ερευνών διεθνών οργανισμών και διεθνών χρηματοπιστωτικών οργανισμών.

Η OLAF συνάπτει συμφωνίες διοικητικής συνεργασίας με τους εταίρους της με σκοπό τη διευκόλυνση της καθημερινής συνεργασίας. Οι εν λόγω συμφωνίες μπορεί να αφορούν ιδίως τη διαβίβαση πληροφοριών και τη διεξαγωγή ερευνών. Η διαχείριση του κύριου όγκου των χρηματοδοτικών πόρων της ΕΕ ασκείται σε εθνικό επίπεδο ή οι εν λόγω πόροι διατίθενται μέσω διεθνών οργανισμών. Η OLAF, συνεπώς, βασίζεται στις εξουσίες, τη γνώση των εθνικών δικαστικών επιταγών και των τοπικών συνθηκών των εταίρων της κατά τη διεξαγωγή των ερευνών της. Η OLAF προσφέρει στους εταίρους της τις γνώσεις της για το δίκαιο της ΕΕ, τις εξουσίες πρόσβασης στα όργανα της ΕΕ και την εμπειρία της όσον αφορά τις διασυνοριακές πτυχές ερευνών.⁶²

4.2.3. Eurojust – Ευρωπαϊκή Δικαιοσύνη

Η Eurojust ιδρύθηκε το 2002 με την Απόφαση 2002/187/ΔΕΥ του Συμβουλίου, όπως τροποποιήθηκε από την Απόφαση 2009/426/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008 και έχει ως αποστολή την υποστήριξη και την ενίσχυση του συντονισμού και της συνεργασίας μεταξύ των εθνικών αρχών για την καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος που επηρεάζει την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το έργο της Eurojust είναι η βελτίωση της αποδοτικότητας των εθνικών δικαστικών και διωκτικών αρχών κατά την αντιμετώπιση του σοβαρού διασυνοριακού και οργανωμένου εγκλήματος, συμπεριλαμβανομένου και του οικονομικού εγκλήματος που λαμβάνει χώρα στα πλαίσια της Ένωσης και η γρήγορη και αποτελεσματική παραπομπή των εγκληματιών στη δικαιοσύνη. Το όραμα της Eurojust είναι να αποτελέσει τον κύριο δρώντα και το κέντρο εμπειρογνομosύνης για την αποτελεσματική δράση κατά του οργανωμένου διασυνοριακού εγκλήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Κάθε ένα από τα 28 κράτη μέλη (συμπεριλαμβανομένου του Ενωμένου Βασιλείου το οποίο κατά την περίοδο συγγραφής της παρούσας πτυχιακής τελούσε υπό καθεστώς αποχώρησης από την Ε.Ε.) αποσπά ένα ανώτερο εκπρόσωπο στην έδρα της Eurojust στη Χάγη. Οι εκπρόσωποι αυτοί είναι έμπειροι εισαγγελείς, δικαστές ή και αστυνομικοί με αντίστοιχες αρμοδιότητες. Συγκεκριμένα

---

⁶² Ευρωπαϊκή Επιτροπή, “OLAF-Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης”, ηλεκτρονική πηγή: http://ec.europa.eu/anti-fraud/home_el

προσπαθούν να φέρουν σε πέρας την εντολή της Eurojust ως προς το συντονισμό των εθνικών αρχών σε κάθε στάδιο της έρευνας και της δίωξης εγκλημάτων. Ακόμη, επιλύουν τα πρακτικά προβλήματα που προκύπτουν από τις διαφορές μεταξύ των νομικών συστημάτων των κρατών μελών. Τα Εθνικά Μέλη υποστηρίζονται από αναπληρωτές, βοηθούς και αποσπασμένους εθνικούς εμπειρογνώμονες. Στην περίπτωση ύπαρξης συμφωνίας συνεργασίας μεταξύ της Eurojust και μιας τρίτης χώρας, τότε δύνανται να εργάζονται στη Eurojust Δικαστές-Σύνδεσμοι από τη συγκεκριμένη τρίτη χώρα. Επί του παρόντος, υπάρχουν αποσπασμένοι Δικαστές-Σύνδεσμοι στη Eurojust από τη Νορβηγία και τις ΗΠΑ. Η πρόσφατη νομοθεσία της ΕΕ προβλέπει επίσης ότι η Eurojust δύναται να τοποθετήσει Δικαστές-Συνδέσμους σε τρίτες χώρες. Συνολικά η Eurojust υποστηρίζεται από προσωπικό περίπου 260 ατόμων, το οποίο διασφαλίζει τη γρήγορη απόκριση σε αιτήματα βοήθειας από τις εθνικές αρχές και άλλα όργανα της ΕΕ.

Η συγκεκριμένη υπηρεσία ασχολείται με περίπου 2000 υποθέσεις ετησίως ενώ διεξάγει περίπου 200 συντονιστικές συναντήσεις ετησίως. Στις συναντήσεις αυτές έρχονται σε επαφή οι εθνικές δικαστικές και διωκτικές αρχές από τα κράτη μέλη και, εφόσον συντρέχει περίπτωση, από τρίτες χώρες. Κατά τη διάρκεια των συναντήσεων αυτών, επιλύονται ζητήματα που σχετίζονται με υποθέσεις και αναπτύσσονται σχέδια επιχειρησιακών δράσεων, όπως ταυτόχρονες συλλήψεις και έρευνες. Οι συντονιστικές συναντήσεις εστιάζουν σε συγκεκριμένα παραδείγματα εγκλημάτων τα οποία προσδιορίζονται ως προτεραιότητες από το Συμβούλιο της ΕΕ: τρομοκρατία, διακίνηση ναρκωτικών, εμπορία ανθρώπων, απάτη, διαφθορά, έγκλημα στον κυβερνοχώρο (cybercrime), νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (ξέπλυμα βρώμικου χρήματος) και άλλες δραστηριότητες που σχετίζονται με την ύπαρξη ομάδων οργανωμένου εγκλήματος.

Η Eurojust έχει τις εξουσίες που αναφέρονται στην Απόφαση για τη Eurojust. Παραδείγματος χάρη, αποκρίνεται σε αιτήματα βοήθειας από τις αρμόδιες εθνικές αρχές των κρατών μελών. Αντίστοιχα, η Eurojust μπορεί να ζητήσει από τα κράτη μέλη να αναλάβουν έρευνες ή διώξεις για συγκεκριμένες πράξεις. Η συγκεκριμένη ευρωπαϊκή υπηρεσία βοηθά επίσης στην επίλυση συγκρούσεων δικαιοδοσίας σε περιπτώσεις όπου περισσότερες από μία εθνικές αρχές είναι σε θέση να αναλάβουν την έρευνα ή τη δίωξη για μια συγκεκριμένη υπόθεση. Η Eurojust διευκολύνει την εκτέλεση διεθνών δικαστικών «εργαλείων», όπως το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης. Παρέχει τη χρηματοδότηση για τη σύσταση και τις επιχειρησιακές ανάγκες των Κοινών Ομάδων Έρευνας.

Το έργο της Eurojust βασίζεται στις στενές σχέσεις με τους εταίρους της. Οι εταίροι αυτοί είναι τόσο οι εθνικές αρχές και τα όργανα της ΕΕ, όπως το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο, η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (Europol), η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF - σε

υποθέσεις ποινικών αδικημάτων όπου θίγονται τα οικονομικά συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης), ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για τη Διαχείριση της Επιχειρησιακής Συνεργασίας στα Εξωτερικά Σύνορα των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Frontex), το Κέντρο Διαχείρισης Κρίσεων της ΕΕ (Sitcen), η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία (CEPOL) και το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Δικαστικής Εκπαίδευσης (EJTN), όσο και κάθε άλλο όργανο το οποίο είναι αρμόδιο βάσει των διατάξεων που έχουν εγκριθεί στο πλαίσιο των Συνθηκών.

Συνοπτικά η Eurojust καταβάλλει προσπάθειες προκειμένου να εξασφαλίσει την ανάπτυξη συνεργασιών για την καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος (όπου η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αρμόδιων αρχών αποτελεί ένα σημαντικό μέρος) παρέχοντας τον καλύτερο δυνατό συντονισμό και συνεργασία για τη διασφάλιση ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης για όλους τους πολίτες της ΕΕ και την κοινή αντιμετώπιση μεταξύ άλλων διασυνοριακών εγκλημάτων και του οικονομικού.⁶³

4.2.4. Europol – Ευρωπαϊκή Αστυνομία

Η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (Europol) είναι ο αρμόδιος οργανισμός της ΕΕ για την επιβολή του νόμου και αποστολή του είναι να συμβάλει στη δημιουργία μιας ασφαλέστερης Ευρώπης, βοηθώντας τις αρχές επιβολής του νόμου στα κράτη μέλη της ΕΕ. Καθώς βρίσκεται στο κέντρο της ευρωπαϊκής αρχιτεκτονικής ασφάλειας, η Europol προσφέρει ένα μοναδικό φάσμα υπηρεσιών:

- υποστήριξη των επιτόπιων επιχειρήσεων επιβολής του νόμου,
- αποτελεί κόμβο πληροφοριών για εγκληματικές δραστηριότητες και
- κέντρο εμπειρογνωμοσύνης στον τομέα της επιβολής του νόμου.

Η Europol απασχολεί περίπου 100 αναλυτές εγκλημάτων, οι οποίοι συγκαταλέγονται μεταξύ των καλύτερα εκπαιδευμένων της Ευρώπης. Ως εκ τούτου, αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα κέντρα αναλυτικής ικανότητας στην ΕΕ. Οι αναλυτές χρησιμοποιούν τα πλέον σύγχρονα εργαλεία για την υποστήριξη των ερευνών των εθνικών υπηρεσιών σε καθημερινή βάση. Για να παρέχει στους εθνικούς εταίρους μια ευκρινέστερη εικόνα των προβλημάτων εγκληματικότητας που έχουν να αντιμετωπίσουν, η Europol εκπονεί τακτικές μακροπρόθεσμες αναλύσεις για το έγκλημα και την τρομοκρατία.

---

⁶³ The European Union's Judicial Cooperation Unit, "Eurojust", ηλεκτρονική πηγή: <http://www.eurojust.europa.eu/Pages/languages/el.aspx>

Επικεφαλής της Ευροπολ είναι ο διευθυντής, ο οποίος είναι ο νόμιμος εκπρόσωπός της και διορίζεται από το Συμβούλιο της ΕΕ. Το διοικητικό συμβούλιο της Ευροπολ παρέχει στρατηγική καθοδήγηση και επιβλέπει την εκτέλεση των καθηκόντων του οργανισμού. Περιλαμβάνει έναν υψηλόβαθμο εκπρόσωπο από κάθε χώρα της ΕΕ και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Κάθε χώρα διαθέτει μια Εθνική Μονάδα Ευροπολ, η οποία αποτελεί τον σύνδεσμο μεταξύ της κεντρικής Υπηρεσίας και των άλλων εθνικών οργανισμών.

Η καθημερινή δραστηριότητά βασίζεται στη στρατηγική της. Οι συγκεκριμένοι στόχοι της καθορίζονται στο ετήσιο πρόγραμμα εργασίας της. Το 2010 η Ευρωπαϊκή Ένωση θέσπισε πολυετή κύκλο πολιτικής για να διασφαλίσει την αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ των εθνικών υπηρεσιών επιβολής του νόμου και άλλων φορέων (εντός και εκτός ΕΕ) σχετικά με το σοβαρό διεθνές και οργανωμένο έγκλημα. Η συνεργασία αυτή βασίζεται στην αξιολόγηση απειλών όσον αφορά το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα σε όλες του της μορφές του, όπως και αυτής του οικονομικού ευρωπαϊκού εγκλήματος.

Από τις πρακτικές της Ευροπολ επωφελούνται οι υπηρεσίες επιβολής του νόμου, που έχουν επιχειρησιακή στήριξη όλο το 24ωρο, οι κρατικές υπηρεσίες / ιδιωτικές εταιρείες που συνεργάζονται με την Ευροπολ και τέλος τα κράτη μέλη της ΕΕ, που υποστηρίζονται στις έρευνες, τις επιχειρησιακές δραστηριότητες και τα σχέδιά τους για την αντιμετώπιση κοινών εγκληματικών αλλά και ηλεκτρονικών και οικονομικών απειλών.⁶⁴

4.2.5. Ο.Ο.Σ.Α. – Ο.Ε.Κ.Δ.

Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Organisation for Economic Co-operation and Development - OECD) με έδρα το Παρίσι δεν αποτελεί πλέον ευρωπαϊκό αλλά διεθνή οργανισμό εκείνων των αναπτυγμένων χωρών που υποστηρίζουν τις αρχές της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας και της οικονομίας της ελεύθερης αγοράς. Δημιουργήθηκε το 1948 ως Οργανισμός Ευρωπαϊκής Οικονομικής Συνεργασίας (Organisation for European Economic Co-operation - OEEC), με σκοπό να διαχειριστεί το σχέδιο Μάρσαλ (Marshall) για την ανοικοδόμηση της Ευρώπης μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Αργότερα η ιδιότητα μέλους της επεκτάθηκε και σε μη ευρωπαϊκά κράτη, και το 1960 μετασηματίστηκε στον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης.

---

⁶⁴ Οργανισμοί και άλλοι φορείς της Ε.Ε., «Ευροπολ», ηλεκτρονική πηγή : https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/europol_el

Ο οργανισμός παρέχει ένα περιβάλλον όπου οι κυβερνήσεις μπορούν να συγκρίνουν εφαρμογές πολιτικής, να βρουν απαντήσεις στα κοινά προβλήματα, να προσδιορίσουν τις καλές πρακτικές και να συντονίσουν τις εσωτερικές και διεθνείς πολιτικές.

Οι ανταλλαγές μεταξύ των κυβερνήσεων του Ο.Ο.Σ.Α. ρέουν από τις πληροφορίες και την ανάλυση που παρέχονται από την γραμματεία στο Παρίσι. Η γραμματεία συλλέγει στοιχεία, παρακολουθεί τις τάσεις και αναλύσεις, καθώς και τις προβλέψεις οικονομικής ανάπτυξης. Επίσης ερευνώνται οι κοινωνικές αλλαγές ή πιθανά εξελισσόμενα σενάρια στο εμπόριο, το περιβάλλον, η γεωργία, η τεχνολογία, τη φορολογία και διάφορα άλλα πεδία.

Κατά τη διάρκεια της προηγούμενης δεκαετίας, ο Ο.Ο.Σ.Α. είχε αντιμετωπίσει μια σειρά οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών ζητημάτων εμβαθύνοντας περαιτέρω τη σχέση και δέσμευσή του με τις επιχειρήσεις, τα συνδικάτα και άλλους αντιπροσώπους της κοινωνίας. Οι διαπραγματεύσεις του Ο.Ο.Σ.Α. αφορούν την φορολογία μεταφοράς καθώς και την τιμολόγηση προϊόντων. Με άλλα λόγια ο Ο.Ο.Σ.Α., έχει προετοιμάσει το έδαφος για τις διμερείς φορολογικές συνθήκες σε όλο τον κόσμο.

Μεταξύ άλλων πεδίων, ο Ο.Ο.Σ.Α. έχει πάρει έναν ρόλο στο συντονισμό της διεθνούς δράσης κατά της δωροδοκίας και της διαφθοράς, που δημιουργούν τη Συνθήκη κατά της διαφθοράς του Ο.Ο.Σ.Α., η οποία είναι ενεργή από τον Φεβρουάριο του 1999.⁶⁵

4.2.6. Financial intelligence unit - Μονάδα Καταπολέμησης Αδικημάτων Συγκάλυψης

Η Financial Intelligence Unit (F.I.U) / Μονάδα Καταπολέμησης Αδικημάτων Συγκάλυψης (Μ.Ο.Κ.Α.Σ), προάγει τη διεθνή συνεργασία και για το σκοπό αυτό προσδίδει προτεραιότητα στην εκτέλεση αιτημάτων νομικής συνδρομής που διαβιβάζονται από ξένες αρχές, μέσω επίσημων αιτημάτων και με την ανταλλαγή πληροφοριών με αντίστοιχες μονάδες άλλων χωρών. Τα επίσημα αιτήματα νομικής αρωγής διαβιβάζονται στη ευρωπαϊκή μονάδα μέσω του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Προστασίας του Πολίτη και Δημοσίας Τάξεως. Η εθνική μονάδα συνεργάζεται με αντίστοιχες ξένες μονάδες και ανταλλάσει πληροφορίες με όλους τους τύπους μονάδων (Αστυνομικές – Διοικητικές – Δικαστικές), με σχετικά μνημόνια συνεργασίας όπου έχει υπογράψει η F.I.U. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο νόμος περιλαμβάνει ειδική πρόνοια, η οποία δίνει τη δυνατότητα στην F.I.U. να συνεργάζεται με άλλες αντίστοιχες ξένες μονάδες, χωρίς να υπάρχει ανάγκη υπογραφής μνημονίου

---

⁶⁵ Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης, ηλεκτρονική πηγή: www.oecd.org

συνεργασίας, όπως τόσο με τη Διεθνή Αστυνομία (INTERPOL) όσο και με την Ευρωπαϊκή Αστυνομία (EUROPOL) μέσω του τοπικού γραφείου που εδρεύει στο Αρχηγείο της Αστυνομίας. Η μονάδα επίσης, στα πλαίσια εκτέλεσης των καθηκόντων της ανταλλάσει πληροφορίες και μέσω των πιο κάτω καναλιών:

- FIU.NET: Πρόκειται για ένα δίκτυο το οποίο έχει δημιουργηθεί από την Ε.Ε. με σκοπό την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αντίστοιχων Μονάδων Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών των κρατών μελών της Ε.Ε.
- Egmont Secure Web: Αφορά ένα δίκτυο ανταλλαγής πληροφοριών με οποιαδήποτε Μονάδα Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών εντός και εκτός Ε.Ε. Υπάρχουν σήμερα 121 αναγνωρισμένες τέτοιες Μονάδες.
- A.R.O. (Asset Recovery Office): Αποτελεί ένα δίκτυο επικοινωνίας όλων των Υπηρεσιών Ανάκτησης Περιουσιακών Στοιχείων των χωρών μελών της Ε.Ε. Η Μονάδα με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου έχει οριστεί ως η Υπηρεσία Ανάκτησης Περιουσιακών Στοιχείων της Κύπρου.⁶⁶

4.2.7. Anti-Fraud Information System - Customs Information System.

Τα Anti-Fraud Information System (AFIS) αποτελεί ένα ενοποιημένο ευρωπαϊκό πληροφοριακό σύστημα για την καταπολέμηση του οικονομικού εγκλήματος. Το πληροφοριακό αυτό σύστημα κατά της απάτης έχει εγκατασταθεί σε όλα τα κράτη μέλη με συνολικά 400 περίπου τερματικά. Τη κεντρική διαχείριση και εποπτεία του συστήματος σε επίπεδο Ε.Ε. έχει η OLAF. Ο στόχος του AF IS αφορά την από κοινού χρησιμοποίηση και ανταλλαγή των πληροφοριών που συγκεντρώνει κάθε κράτος μέλος καθώς και την πρόληψη, έρευνα και δίωξη των περιπτώσεων απάτης και λοιπών παρατυπιών που θίγουν τα κοινοτικά οικονομικά συμφέροντα.

Το Customs Information System (CIS) αποτελεί μια βάση δεδομένων του AFIS, που περιλαμβάνει στοιχεία για αγαθά, εταιρίες, διαδικασίες, πρόσωπα και μεταφορικά μέσα που αφορούν τελωνειακές απάτες που διαπράχθηκαν σε όλα τα κράτη μέλη της Ένωσης. Το CIS έχει σκοπό να βοηθά του υπαλλήλους της πρώτης γραμμής κατά της διενέργειας των ελέγχων.⁶⁷

---

⁶⁶ Διεθνής Συνεργασία, Μονάδα Καταπολέμησης Αδικημάτων Συγκάλυψης, ηλεκτρονική πηγή: http://www.law.gov.cy/law/mokas/mokas.nsf/mokas03_gr/mokas03_gr?OpenDocument

⁶⁷ Εθνικό Δίκτυο Δημόσιας Διοίκησης/ Δίκτυο s-Testa/ AFIS, ηλεκτρονική πηγή: <http://www.syzefxis.gov.gr/node/118>

4.2.8. SIS II – Ευρωπαϊκή βάση δεδομένων και Εθνικά Γραφεία SIRENE

Το Σύστημα Πληροφοριών Schengen δεύτερης γενιάς (SIS II) αποτελεί σύστημα πληροφοριών ευρείας κλίμακας που περιέχει καταχωρίσεις προσώπων και αντικειμένων τα οποία έχουν συμμετάσχει με οποιονδήποτε τρόπο σε εγκλήματα ευρείας κλίμακας, κοινού ποινικού δικαίου ή οικονομικής φύσεως. Χρησιμοποιείται από συνοριακούς φύλακες, τελωνειακούς υπαλλήλους, αρχές θεωρήσεων και επιβολής του νόμου σε ολόκληρο το χώρο Schengen, με σκοπό την εξασφάλιση υψηλού επιπέδου ασφάλειας.

Το SIS II αποτελείται:

- από ένα κεντρικό πληροφοριακό σύστημα (το «κεντρικό SIS II»).
- από ένα εθνικό σύστημα (το «National SIS II») σε κάθε κράτος μέλος (εθνικά συστήματα δεδομένων, τα οποία είναι συνδεδεμένα στο κεντρικό SIS II) και
- από μια υποδομή επικοινωνίας μεταξύ του κεντρικού συστήματος και των εθνικών συστημάτων, που παρέχει ένα εικονικό δίκτυο με απόκρυψη, το οποίο χρησιμοποιείται για τα στοιχεία του SIS II και για την ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ των αρχών που έχουν αναλάβει την ανταλλαγή όλων των συμπληρωματικών πληροφοριών (γραφεία SIRENE).

Τα δεδομένα του SIS II εισάγονται, ενημερώνονται, καταργούνται και εξετάζονται μέσω των διαφόρων εθνικών συστημάτων. Το κεντρικό σύστημα, που εξασφαλίζει τον έλεγχο και την τεχνική διαχείριση, είναι εγκατεστημένο στο Στρασβούργο (Γαλλία). Παρέχει τις αναγκαίες υπηρεσίες για την εισαγωγή και την επεξεργασία των δεδομένων του SIS II. Κάθε κράτος μέλος είναι επιφορτισμένο με τη δημιουργία και εκμετάλλευση του δικού του εθνικού συστήματος και τη σύνδεσή του με το κεντρικό σύστημα. Ορίζει μια αρχή, την εθνική υπηρεσία SIS II (υπηρεσία N.SIS II) που αναλαμβάνει την κύρια ευθύνη του εθνικού σχεδίου για το SIS II. Η αρχή αυτή θα είναι αρμόδια για την καλή λειτουργία και την ασφάλεια του εθνικού της συστήματος.

Οι εθνικές υπηρεσίες, γνωστές ως τμήματα Sirene (Supplementary Information Request at the National Entries), ιδρύθηκαν σε όλες τις χώρες Schengen προκειμένου να συμβάλλουν στη συγκέντρωση συμπληρωματικών πληροφοριών για το SIS, ενεργώντας ως σημεία επαφής μεταξύ του κράτους μέλους που δημιουργεί μία καταχώριση και του κράτους μέλους που επιτυγχάνει την ταυτοποίηση. Οι ίδιες υπηρεσίες θα χρησιμοποιηθούν για το SIS II. Τα γραφεία ή τμήματα Sirene ακολουθούν ένα σύνολο οδηγιών όπου περιγράφονται οι γενικές και ειδικές διαδικασίες που πρέπει

να ακολουθούν οι αρμόδιες αρχές για την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις ακόλουθες κατηγορίες καταχωρίσεων όπως:

- καταχωρίσεις για άρνηση διαμονής ή εισόδου
- καταχωρίσεις για τους σκοπούς συλλήψεων, παραδόσεων ή εκδόσεων
- καταχωρίσεις που ζητήθηκαν για δικαστική διαδικασία
- καταχωρίσεις για διακριτικούς και ειδικούς ελέγχους
- καταχωρίσεις για αντικείμενα με σκοπό την κατάσχεση ή τη χρήση τους ως αποδεικτικά στοιχεία.

Σκοπός των γραφείων Sirene είναι να εξασφαλίζεται επικοινωνία μεταξύ των κρατών μελών, ειδικά κατά την εισαγωγή μίας καταχώρισης, την ανάληψη δράσης βάσει μίας καταχώρισης, τη διευθέτηση πολλαπλών καταχωρίσεων, και τη διαχείριση της ποιότητας των δεδομένων του SIS II ή της άσκησης δικαιωμάτων πρόσβασης.⁶⁸

5. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ: “ Πολιτικές και Μέτρα Αντιμετώπισης του Οικονομικού Εγκλήματος στην Ελλάδα.”

5.1. Το Νομοθετικό πλαίσιο και οι μεταρρυθμίσεις στην Ελλάδα κατά του Οικονομικού Εγκλήματος

Παρακολουθώντας κανείς στοιχειωδώς την επικαιρότητα και ειδικότερα τις μελέτες και τους εξειδικευμένους δείκτες οικονομικής εγκληματικότητας, εύκολα μπορεί να συμπεράνει ότι το οικονομικό έγκλημα αποτελεί τεράστιο πρόβλημα που ταλανίζει όλες τις πτυχές της οικονομικής, κοινωνικής, και πολιτικής ζωής της Ελλάδας στα χρόνια της οικονομικής κρίσης. Η αύξηση της φορολογίας, η ανεργία και ο τεράστιος για τα ευρωπαϊκά δεδομένα αριθμός των αυτοαπασχολουμένων αποτελούν παράγοντες διόγκωσης της φοροδιαφυγής και της παραοικονομίας. Τα capital controls και η έλλειψη χρήματος με τη σειρά τους αποτελούν παράγοντες που δημιουργούν ολοένα και περισσότερα προβλήματα στην ολοκλήρωση της παραοικονομίας. Η παραοικονομία στην Ελλάδα εκτιμάται ότι στα τέλη του έτους 2016 μειώθηκε

---

⁶⁸ Σύστημα πληροφόρησης Σένγκεν δεύτερης γενιάς (SIS II) – κανονισμός πρώην πρώτου πυλώνα, ηλεκτρονική πηγή:
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=URISERV:l14544&from=EL>

κατά 20 δις ευρώ στα χρόνια της κρίσης. Υπολογίζεται δε πως κάθε Έλληνας πολίτης δαπανά πάνω από 750 ευρώ τον χρόνο για αγορά αδήλωτων προϊόντων και υπηρεσιών. Περισσότερα από αυτά ξοδεύουν οι αυτοαπασχολούμενοι και οι ελεύθεροι επαγγελματίες. Παρόλα αυτά η παραοικονομία στην Ελλάδα εκτιμάται πως ανέρχεται στα 40 δις. ευρώ τον χρόνο και το Δημόσιο χάνει περί τα 16 δις. ευρώ ετησίως από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές. Οι έρευνες μέτρησης της παραοικονομίας στην Ελλάδα, δείχνουν ότι η αναλογία από το 25,4% του ΑΕΠ που ήταν το 2010, υποχώρησε στο 23,6% μέσα σε μια τετραετία. Σε απόλυτους αριθμούς αυτό σημαίνει ότι η μαύρη οικονομία έχει συρρικνωθεί κατά τουλάχιστον 20 δις. ευρώ κατά τη διάρκεια της μνημονιακής περιόδου: αντιστοιχούσε σε περίπου 59-60 δις. ευρώ το 2010, ενώ την περίοδο εγγραφής της παρούσας εργασίας, εκτιμάται ότι έχει υποχωρήσει κοντά στα 40 δις. ευρώ. Ως κυριότερη αιτία της υποχώρησης θεωρείται η έλλειψη ρευστότητας, η οποία αποτελεί και «πηγή ζωής» για την παραοικονομία. Το ποσοστό 23%-25% στο οποίο υπολογίζεται η παραοικονομία στην Ελλάδα περιλαμβάνει παράνομες δραστηριότητες που συνεπάγονται την παροχή νόμιμων αγαθών και υπηρεσιών και όχι τις παράνομες δραστηριότητες που συνεπάγονται την παροχή παράνομων αγαθών και υπηρεσιών. Έτσι, το λαθρεμπόριο για παράδειγμα των καπνικών, καυσίμων και οινοπνευματωδών, ή η αγορά μμητικών προϊόντων, εντάσσεται στην παραοικονομία, σε αντίθεση για παράδειγμα με τα ναρκωτικά που δεν συμπεριλαμβάνονται. Το παραπάνω ποσοστό της παραοικονομίας επί του ΑΕΠ είναι ένα από τα υψηλότερα ποσοστά στον κόσμο, με «πρωταγωνιστές» τη Βουλγαρία (31%), την Κροατία, τη Ρουμανία, τη Λιθουανία και την Εσθονία με 28%, την Τουρκία με 27% και την Λετονία με 26%.⁶⁹

Παραοικονομία, φοροδιαφυγή, εισφοροδιαφυγή, αποτελούν από τα μεγαλύτερα διαρθρωτικά προβλήματα της ελληνικής οικονομίας με ότι αυτό συνεπάγεται για τα δημοσιονομικά αποτελέσματα και την κοινωνία. Από την άλλη, το μέγεθος της απάτης και της διαφθορά από φορείς που δραστηριοποιούνται στο δημόσιο και ιδιωτικό χώρο κινείται σταθερά σε υψηλά επίπεδα, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι αφορά το σύνολο. Όσο για το οργανωμένο οικονομικό έγκλημα αν και δεν είναι δυνατή η ακριβής μέτρησή του συνολικά, καταλαμβάνει ένα ευρύ πεδίο της ελληνικής οικονομίας.

Λόγω της πολυπλοκότητας, της αλληλεπίδρασης και του πολυδιάστατου χαρακτήρα του οικονομικού εγκλήματος, ως νομικό πλαίσιο και πολιτικές αντιμετώπισης θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν όλες οι πρόνοιες των Νόμων που αφορούν υπηρεσίες, οργανισμούς και

---

⁶⁹ Πρόγραμμα «Θαλής», Πα. Μακ. – «Η σκιώδης οικονομία (παραοικονομία) στην Ελλάδα: Μέγεθος αίτια και επιπτώσεις, ηλεκτρονική πηγή: <http://excellence.minedu.gov.gr/thales/el/thalesprojects/380420>

διαδικασίες από τον Κώδικα των Δημοσίων Υπαλλήλων, το πλαίσιο ρυθμίσεων για τις προμήθειες του Ελληνικού Δημοσίου, τις διατάξεις για τις πηγές και τη διαχείριση του χρήματος, μέχρι και τις ρυθμίσεις στον ιδιωτικό τομέα σε θέματα ανταγωνισμού και εταιρικής διακυβέρνησης, τις ρυθμίσεις για το ποινικό δίκαιο και την απονομή δικαιοσύνης, τις διατάξεις για το ηλεκτρονικό οικονομικό έγκλημα και τις πρόσφατες διατάξεις του πολυνομοσχεδίου που ψηφίστηκε από το ελληνικό κοινοβούλιο τον Δεκέμβριο του 2016 για τον πτωχευτικό κώδικα και το «πλαστικό» χρήμα. Η εξυγίανση της οικονομικής ζωής της χώρας σε σχέση με το οικονομικό έγκλημα, ειδικότερα κατά την τελευταία δεκαετία δεν υπολείπεται νομοθεσίας. Σωρεία νόμων έχουν εκφράσει την αγωνία του νομοθέτη να υπάρξει ένα αποτελεσματικό νομικό πλαίσιο. Επίσης δε λείπουν ούτε και οι Υπηρεσίες ή οι μηχανισμοί ελέγχου. Αποδεικνύεται τελικά ότι η αντιμετώπιση του σύγχρονου οικονομικού εγκλήματος στην ελληνική πραγματικότητα δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί αν δεν γίνουν οι απαραίτητες διοικητικές και οργανωτικές μεταρρυθμίσεις καθώς και οι μεταρρυθμίσεις σε συστήματα και λειτουργίες που αφορούν τις δραστηριότητες της οικονομίας. Στις επόμενες παραγράφους του παρόντος κεφαλαίου ακολουθούν οι κυριότερες πολιτικές και μέτρα αντιμετώπισης του οικονομικού εγκλήματος στην ελληνική Επικράτεια.

5.1.1. Μεταρρυθμίσεις κατά της Φοροδιαφυγής και Παραοικονομίας.

Ο νόμος Ν.3842/10 όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε από τον νόμο Ν.4270/14 και το πολυνομοσχέδιο των Υπουργείων Δικαιοσύνης και Οικονομικών Ν.4446/16: «Πτωχευτικός Κώδικας, Διοικητική Δικαιοσύνη, Τέλη- Παράβολα, Εθελοντική Αποκάλυψη Αδήλων Εισοδημάτων, Ηλεκτρονικές Συναλλαγές, Τροποποιήσεις του Ν.4270/2014 και λοιπές διατάξεις», αποτέλεσε θεμελιώδη αλλαγή στο φορολογικό σύστημα της Ελλάδας τα χρόνια της οικονομικής κρίσης. Από τη δημοσίευσή του και έπειτα δημιουργήθηκε ένα πλαίσιο φορολογικής πολιτικής που συμπληρώθηκε από ένα εθνικό πρόγραμμα καταπολέμησης της φοροδιαφυγής το οποίο βασίζεται στους παρακάτω πυλώνες:

- Αποτελεσματικότεροι έλεγχοι με ουσιαστικό εισπρακτικό αποτέλεσμα, αναδιοργάνωση της γενικής Διεύθυνσης Φορολογικών Ελέγχων, των ΔΟΥ, νέα χρήση διασταυρώσεων που αξιοποιούν νέες βάσεις δεδομένων της Γ.Γ.Π.Σ. και άλλων φορέων, ειδικές ομάδες έργου για πάταξη της φοροδιαφυγής φυσικών προσώπων και μεγάλων φορολογουμένων και νέα συστήματα εξατομικευμένης παρακολούθησης του ελεγκτικού έργου. Παράλληλα βελτιώνεται η

οργάνωση και η δομή των τελωνειακών και λιμενικών αρχών για την καταπολέμηση του λαθρεμπορίου.

- Αποτελεσματικότερη είσπραξη ληξιπρόθεσμων οφειλών. Μεταρρύθμιση και επιτάχυνση των δικονομικών διαδικασιών μέσω των οποίων προέκυπτε καθυστέρηση ή και αποφυγή πληρωμής οφειλομένων, καλύτερη στόχευση δράσεων αναγκαστικής είσπραξης, ευρεία εφαρμογή καινοτόμων μορφών αναγκαστικής είσπραξης, αναδιοργάνωση των δικαστικών υπηρεσιών και δημιουργία κεντρικής μονάδας για την αναγκαστική είσπραξη από μεγάλους οφειλέτες και διώξεις αυτών με ποινές στερητικές της ελευθερίας.
- Φορολόγηση αποκρυπτόμενων εισοδημάτων βάσει τεκμηρίων. Υπολογισμός του εισοδήματος με βάση των τεκμηριων διαβίωσης, διασταύρωση των εισοδημάτων με ακίνητη περιουσία που στηρίζεται στο νέο περιουσιολόγιο, νέες δυνατότητες πρόσβασης σε τραπεζικούς λογαριασμούς υπόπτων για φοροδιαφυγή εντός και εκτός Ελλάδας.
- Νέα Επιτροπή ελέγχου Πόθεν Έσχες. Με σχετική τροπολογία που κατατέθηκε το έτος 2016 ο έλεγχος του Πόθεν Έσχες επέστρεψε στις αρμοδιότητες της Ανεξάρτητης Αρχής καταπολέμησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες, η οποία ενισχύθηκε με τη μορφή Επιτροπής της Βουλής και η οποία ορίστηκε σε εννεαμελή από επταμελή, με ορισμό δύο επιπλέον μελών, δηλαδή, το Συνήγορο του Πολίτη και Σύμβουλο Επικρατείας, πρόσωπα τα οποία δεν υπόκεινται σε πολιτική επιρροή και παρέχουν τα εχέγγυα για μεγαλύτερη ανεξαρτησία, αντικειμενικότητα και αποτελεσματικότητα ελέγχου⁷⁰.
- Παραδειγματική τιμωρία των μεγάλων φοροφυγάδων με άμεση ενεργοποίηση των διατάξεων για αυστηρότερες ποινές και κυρίως τη λειτουργία του Οικονομικού Εισαγγελέα. Επιπλέον χρήση της διαδικασίας του αυτοφώρου κατά την αποκάλυψη σημαντικών φορολογικών παραβάσεων, διακοπή λειτουργίας επιχειρήσεων και επιτηδευματιών που φοροδιαφεύγουν, παύση εφαρμογής χαριστικών ρυθμίσεων που επιβραβεύουν τη φορολογική ασυνέπεια και την άμεση δίωξη των επίορκων κρατικών λειτουργών που συγκαλύπτουν πράξεις φοροδιαφυγής.
- Ενισχυμένη οικιοθελής φορολογική συμμόρφωση. Η άρση του αισθήματος ατιμωρησίας και κατοχύρωσης της εικόνας μιας αποτελεσματικής, δίκαιης και ηθικά ακέραιης φορολογικής αρχής συντείνει στην αυξημένη φορολογική συμμόρφωση. Συγκεκριμένα με τον τελευταίο Ν.4446/16, προβλέπεται διαδικασία οικιοθελούς αποκάλυψης φορολογητέας ύλης παρελθόντων ετών, σύμφωνα με την οποία φορολογούμενοι οι οποίοι δεν έχουν υποβάλει δήλωση ή έχουν

---

⁷⁰ Νέο "Πόθεν Έσχες", ηλεκτρονική πηγή: <http://www.vouliwatch.gr>

υποβάλει ελλιπή ή ανακριβή δήλωση μπορούν μέχρι 31-5-2017 να υποβάλουν αρχικές ή τροποποιητικές δηλώσεις για φόρους εισοδήματος, ΦΠΑ, ακινήτων και λοιπών φόρων στις οποίες μπορούν να συμπεριλάβουν μη δηλωθείσα φορολογητέα ύλη και να πληρώσουν τους φόρους που αναλογούν προσαυξημένους με πρόσθετους ή πρόστιμα εκπρόθεσμης υποβολής και τόκους αλλά με απαλλαγή από τα πρόστιμα ανακριβούς δήλωσης του Κώδικα Φορολογικών Διαδικασιών τα οποία ανέρχονται σε ποσοστά 25% έως και 100% επί των διαφορών φόρου καθώς και με απαλλαγή από τις ποινικές κυρώσεις για φοροδιαφυγή.

- Μείωση του διοικητικού κόστους της συμμόρφωσης μέσω απλούστερων και αυτοματοποιημένων διαδικασιών, όπως η κατάργηση του ΚΒΣ και η ηλεκτρονική διεκπεραίωση όλων των συναλλαγών με τις φορολογικές υπηρεσίες, τα φορολογικά πιστοποιητικά των λογιστών και ορκωτών ελεγκτών. Επιπλέον για τα εισοδήματα που αποκτήθηκαν από τα έτη 2015 και έπειτα η υποβολή δήλωσης Πόθεν Έσχες γίνεται ηλεκτρονικά. Η υποβολή ηλεκτρονικού Πόθεν Έσχες εκτιμάται ότι αφορά περισσότερους από 120.000 υπόχρεους, για το έτος 2015, οι οποίοι συγκαταλέγονται στις κατηγορίες των πολιτικών προσώπων, αιρετών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Δικαστικούς Λειτουργούς αλλά και ιδιοκτήτες και εργαζόμενους στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Μεταξύ άλλων, θα πρέπει να σημειωθεί ότι με κοινή υπουργική απόφαση των υπουργείων Οικονομικών και Δικαιοσύνης, προβλέπεται για πρώτη φορά το έτος 2015 και των μετρητών εκτός τραπεζικού συστήματος εφόσον η αξία τους υπερβαίνει τα 15.000 ευρώ και τιμαλφών, πολύτιμων λίθων, ή μετάλλων με αξία άνω των 30.000 ευρώ.⁷¹
- Τέλος με τον Ν.4446/16 ορίζονται οι διατάξεις για τη χρήση «πλαστικού» χρήματος, σημαντικού μέτρου όπως αποδεικνύεται κατά της φοροδιαφυγής. Στη χρήση «πλαστικού χρήματος» οφείλεται η αύξηση των εσόδων του ΦΠΑ για το έτος 2016 και προφανώς της αύξησης της εισπραξιμότητάς του, σύμφωνα με την Τράπεζα της Ελλάδας. Όπως τονίζεται σε σχετική έκθεση, η επιβολή περιορισμών στην ανάληψη μετρητών τον Ιούλιο του 2015 συνοδεύθηκε από ραγδαία αύξηση στη χρήση πιστωτικών και χρεωστικών καρτών. Συγκεκριμένα, το δεύτερο εξάμηνο του 2015 το μερίδιο της ιδιωτικής καταναλωτικής δαπάνης που πραγματοποιήθηκε μέσω «πλαστικού χρήματος» διπλασιάστηκε σε σχέση με το αντίστοιχο εξάμηνο του 2014 και ανήλθε σε 9,4% (υψηλότερη τιμή που είχε καταγραφεί ιστορικά). Η αυξανόμενη χρήση «πλαστικού χρήματος» συνεχίστηκε και το 2016 και ανήλθε κατά το πρώτο εξάμηνο στο 11,1% της ιδιωτικής κατανάλωσης. Όπως σημειώνουν οι μελετητές, η αύξηση των εσόδων από τον ΦΠΑ δεν

---

⁷¹ Αρθρογραφία: «Ηλεκτρονικό πόθεν έσχες από 01/10/15», ηλεκτρονική πηγή:
<https://www.thepressproject.gr>

οφείλεται στην αύξηση της καταναλωτικής δαπάνης (παρέμεινε αμετάβλητη) ούτε και στην αύξηση των συντελεστών ΦΠΑ. Επί της ουσίας αυτό που συνέβη είναι ότι εντάχθηκε «μαύρο χρήμα» στην επίσημη οικονομία. Μάλιστα, στην έκθεση τονίζεται ότι οι σημαντικές αυξήσεις στα έσοδα ΦΠΑ σημειώθηκαν ενώ ο βασικός συντελεστής ΦΠΑ παρέμεινε αμετάβλητος μέχρι τον Ιούνιο του 2016. Συνεπώς, η έντονα αυξητική πορεία των εσόδων ΦΠΑ από το τέλος του 2015 υποδηλώνει τη θετική επίδραση παραγόντων άλλων από τη φορολογική βάση και τους φορολογικούς συντελεστές, επισημαίνει η ΤτΕ. Στον βαθμό που η φοροδιαφυγή και η παραοικονομία ευνοούνται από τη χρήση μετρητών, η επιβολή περιορισμών στην ανάληψη μετρητών και η επακόλουθη αύξηση της χρήσης πιστωτικών και χρεωστικών καρτών ενδέχεται να έχουν περιορίσει το περιθώριο της φοροδιαφυγής, βελτιώνοντας την εισπραξιμότητα του ΦΠΑ.⁷²

5.1.2. Μεταρρυθμίσεις Οργανωτικών Δομών.

Κατά τα χρόνια της οικονομικής κρίσης οι αρμόδιες αρχές κατανόησαν την ανάγκη μείωσης του κόστους λειτουργίας βασικών οργανωτικών δομών, δημιουργίας νέων ευέλικτων μονάδων, μείωσης ανθρώπινων πόρων και χρησιμοποίηση αυτών στο έργο των ελέγχων αλλά και ταχύτερης διεκπεραίωσης των οικονομικών υποθέσεων οι οποίες θα επέφεραν περισσότερα έσοδα και θα μείωναν περιστατικά παραγραφής αλλά και διαφθοράς. Συγκεκριμένα από το έτος 2010 και έπειτα για την πάταξη της παραοικονομίας, φοροδιαφυγής και διαφθοράς έλαβαν χώρα οι εξής μεταρρυθμίσεις:

- Ανασυγκροτήθηκε σε πανελλαδική βάση το δίκτυο των ΔΟΥ. Διατηρήθηκε μία μόνο ΔΟΥ στην πρωτεύουσα κάθε νομού και οι υπόλοιπες αντικαταστάθηκαν με γραφεία εξυπηρέτησης πολιτών στα πλαίσια των ΚΕΠ, με ειδική μέριμνα όμως για τους νομούς Αττικής, Θεσσαλονίκης και το νησιωτικό χώρο.
- Συστάθηκε νέο Σώμα Ελεγκτών Βεβαίωσης και Αναγκαστικής Είσπραξης Εσόδων. Το σύνολο των ελεγκτικών και εισπρακτικών ενεργειών ασκείται πλέον από το νέο αυτό σώμα, το οποίο συγκροτείται από στελέχη με ειδικές διαδικασίες επιλογής και αξιολογείται τακτικά βάσει συμβολαίων αποδοτικότητας και υπάγεται σε πειθαρχικό έλεγχο.

---

⁷² Αρθρογραφία, Καθημερινή: «Το πλαστικό χρήμα μείωσε τη φοροδιαφυγή», ηλεκτρονική πηγή: <http://www.kathimerini.gr>.

- Άλλαξε η οργανωτική δομή της Τελωνειακής Υπηρεσίας με μειώσεις και συγχωνεύσεις τμημάτων σε επίπεδο υπηρεσιακής μονάδας και καταργήσεις ή μειώσεις υπηρεσιακών μονάδων.
- Συστάθηκε στο Υπουργείο Οικονομικών αυτοτελής Υπηρεσία Εσωτερικών Υποθέσεων, επιπέδου Διεύθυνσης, υπαγόμενη απευθείας στον Υπουργό Οικονομικών, η οποία ονομάζεται «Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων Υπουργείου Οικονομικών» και έχει έδρα τον Νομό Αττικής. Ως παράρτημα αυτής λειτουργεί Υποδιεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων Βορείου Ελλάδας, με τίτλο «Υποδιεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων Υπουργείου Οικονομικών» και έχει έδρα την Περιφερειακή Ενότητα Θεσσαλονίκης. Η Υπηρεσία Εσωτερικών Υποθέσεων έχει ως αποστολή τη διερεύνηση και εξιχνίαση σε όλη την Επικράτεια των ποινικών αδικημάτων και πειθαρχικών παραπτωμάτων, που διαπράττουν ή συμμετέχουν σε αυτά υπάλληλοι του Υπουργείου Οικονομικών και των εποπτευομένων από αυτό Νομικών Προσώπων και συγκεκριμένα: α) των ποινικών αδικημάτων που προβλέπονται από διατάξεις των άρθρων του Ποινικού Κώδικα, της Φορολογικής, Δημοσιονομικής και Τελωνειακής νομοθεσίας και το Πειθαρχικό Δίκαιο Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου και β) των πειθαρχικών παραπτωμάτων σε περιπτώσεις φαινομένων χρηματισμού, μετά από αυτόφωρη σύλληψη ή από συλλογή εμπεριστατωμένων καταγγελιών και σοβαρών υποθέσεων που έχουν ως συνέπεια απώλεια εσόδων του κράτους.⁷³
- Συγκροτήθηκε η Γενική Διεύθυνση Φορολογικών Ελέγχων και Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων. Ο εντοπισμός οφειλετών του Δημοσίου με ιδιαίτερα σημαντικό ύψους οφειλές, αποτελεί την κύρια αρμοδιότητα της νεοσύστατης Γενικής Διεύθυνσης Φορολογικών Ελέγχων και Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων. Στο στόχαστρο της Διεύθυνσης βρίσκονται και όλοι όσοι έχουν απαιτήσεις για έργα που έχουν πραγματοποιήσει για λογαριασμό φορέων του Δημοσίου, αλλά ταυτόχρονα οφείλουν στο Δημόσιο. Ειδικότερα, η νεοσύστατη υπηρεσία εντοπίζει τους οφειλέτες με μεγάλη ακίνητη περιουσία, προμηθευτές μεγάλων εταιριών και προμηθευτές ή ανάδοχους έργων του Δημοσίου και λαμβάνει όλα τα απαραίτητα μέτρα για την αναγκαστική είσπραξη των οφειλών. Σε ορισμένες περιπτώσεις προχωρά στον συμψηφισμό με το Δημόσιο των απαιτήσεων του οφειλέτη από επιχειρήσεις αλλά και από δημόσιους φορείς. Οι επιμέρους διευθύνσεις της υπηρεσίας, όπως ορίζονται στην ίδια απόφαση, είναι η Διεύθυνση Υπηρεσιακού Σχεδιασμού, η

⁷³ Ν.3943: Άρθρο 5 Αντιμετώπιση διαφθοράς - Πειθαρχική δίωξη Σύσταση Υπηρεσίας Εσωτερικών Υποθέσεων στο Υπουργείο Οικονομικών

Διεύθυνση Ελέγχων, η Διεύθυνση Πολιτικής Εισπράξεων, η Διεύθυνση Φορολογικής Συμμόρφωσης και η Επιχειρησιακή Μονάδα Είσπραξης.⁷⁴

- Καταργήθηκαν τα τμήματα Δικαστικού από τις ΔΟΥ και αντικαταστάθηκαν με περιορισμένο αριθμό Περιφερειακών Διευθύνσεων Δικαστικού που συντονίζονται από την ανωτέρω Γενική Διεύθυνση Φορολογικών Ελέγχων και Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων.
- Συστάθηκε η Διεύθυνση Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων του Υπουργείου Οικονομικών. Η Διεύθυνση είναι αρμόδια για το σχεδιασμό, συντονισμό, ανάπτυξη και οργάνωση των διεθνών οικονομικών σχέσεων σε φορολογικά και τελωνειακά θέματα, καθώς και για τη διαπραγμάτευση, σύναψη και παρακολούθηση της εφαρμογής των διεθνών οικονομικών συμφωνιών(π.χ. συμβάσεις αποφυγής διπλής φορολογίας). Επίσης παρακολουθεί τη διεθνή και κοινοτική φορολογική τελωνειακή νομοθεσία, εκπροσωπεί τη Διοίκηση σε διεθνή και ευρωπαϊκά όργανα (ΟΟΣΑ, ΕΕ, Παγκόσμιος Οργανισμός Τελωνείων κ.λ.π) και ανταλλάσει φορολογικές πληροφορίες.⁷⁵

5.2. Αρχές και Υπηρεσίες κατά του Οικονομικού Εγκλήματος στην Ελλάδα

Η ελληνική πραγματικότητα έχει δομηθεί πάνω σε ένα μηχανισμό ελέγχων εσωτερικού, εξωτερικού ή διωκτικού χαρακτήρα. Σχεδόν κάθε διοικητική υπηρεσία του Δημοσίου έχει ως μέρος της αρμοδιότητάς της διαδικασίες ελέγχου παραβάσεων νόμων. Αυτό όμως που απουσίαζε πραγματικά, ιδιαίτερα τα προγενέστερα της οικονομικής κρίσης χρόνια, είναι η αποτελεσματικότητα των φορέων και θεσμών, ο βαθμός ευελιξίας τους, ο συντονισμός μεταξύ των φορέων με στόχο τη συνεργασία και κυρίως η τελική αξιολόγηση των δράσεών τους ώστε μέσα από την τελευταία διαδικασία να προσαρμόζονται στα νέα δεδομένα που προκύπτουν. Κανένας μηχανισμός, οργανισμός ή κανονιστική διάταξη δεν αρκεί εάν δεν υπάρχει η συνειδητοποίηση των επιπτώσεων και η ουσιαστική δέσμευση των οικονομικών φορέων και του συνόλου της κοινωνίας στην κατεύθυνση αντιμετώπισης του προβλήματος σε συνδυασμό με την κατάλληλη δέσμευση και πολιτική βούληση των ασκούντων αποφασιστική αρμοδιότητα.

⁷⁴ Αρθρογραφία “Taxheaven”, Η Γενική Διεύθυνση Φορολογικών Ελέγχων και Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων αναλαμβάνει έργο, ηλεκτρονική πηγή: <https://www.taxheaven.gr/news/news/view/id/9064>

⁷⁵ Ιστοσελίδα Υπουργείου Οικονομικών: <http://www.minfin.gr>

5.2.1 Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας

Η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας αποτελεί μία μόνιμη επιτροπή της Βουλής των Ελλήνων και αντικείμενο της επιτροπής είναι ο κοινοβουλευτικός έλεγχος επί των ανεξάρτητων διοικητικών αρχών και επί των μέσων μαζικής ενημέρωσης καθώς και η επεξεργασία προτάσεων που συμβάλλουν στη διαφάνεια της δημόσιας ζωής. Αποτελείται από πρόεδρο, αντιπρόεδρο, γενικό γραμματέα και 18 βουλευτές.

5.2.2. Επιτροπή επεξεργασίας στρατηγικής και πολιτικών για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Με το Ν.3691/2008 συστάθηκε στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών επιτροπή με την επωνυμία «Επιτροπή Επεξεργασίας Στρατηγικής και Πολιτικών για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας»

Η Επιτροπή μεταξύ άλλων έχει τις εξής αρμοδιότητες:

- Συγκεντρώνει, διερευνά και αξιολογεί τις πληροφορίες που διαβιβάζονται σε αυτήν από υπόχρεα πρόσωπα και άλλους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς και αφορούν ύποπτες ή ασυνήθεις συναλλαγές ή δραστηριότητες, ή επιχειρηματικές, επαγγελματικές ή συναλλακτικές σχέσεις που ενδεχομένως σχετίζονται με νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και ζητεί κάθε επιπρόσθετη πληροφορία για την εκπλήρωση των καθηκόντων της.
- Έχει πρόσβαση σε κάθε μορφής αρχείο δημόσιας αρχής ή Οργανισμού που τηρεί και επεξεργάζεται δεδομένα, περιλαμβανομένου του συστήματος «Τειρεσίας».
- Μπορεί να διενεργεί ειδικούς επιτόπιους ελέγχους, σε σοβαρές κατά την κρίση της υποθέσεις, σε οποιαδήποτε δημόσια υπηρεσία ή σε οργανισμούς και επιχειρήσεις του δημόσιου τομέα ή σε εγκαταστάσεις υπόχρεων προσώπων, με δυνατότητα συνεργασίας της εκάστοτε αρμόδιας αρχής ή άλλης δημόσιας αρχής.
- Δύναται να εξετάζει, στο πλαίσιο των ερευνών της, στοιχεία και ενδείξεις για τον εντοπισμό απόπειρας ή διάπραξης βασικού αδικήματος, προκειμένου να διαπιστώσει τον παράνομο

χαρακτήρα περιουσιακών στοιχείων και την πιθανή νομιμοποίησή τους ή τη σύνδεσή τους με τρομοκρατικές πράξεις ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.⁷⁶

5.2.3. Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων.

Από την 1η Ιανουαρίου 2017 συστάθηκε η Ανεξάρτητη Διοικητική Αρχή χωρίς νομική προσωπικότητα με την επωνυμία «Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων» (ΑΑΔΕ), με σκοπό τον προσδιορισμό, τη βεβαίωση και την είσπραξη των φορολογικών, τελωνειακών και λοιπών δημοσίων εσόδων, που άπτονται του πεδίου των αρμοδιοτήτων της. Η ΑΑΔΕ απολαμβάνει λειτουργικής ανεξαρτησίας, διοικητικής και οικονομικής αυτοτέλειας και δεν υπόκειται σε έλεγχο ή εποπτεία από κυβερνητικά όργανα, κρατικούς φορείς ή άλλες διοικητικές αρχές.

Η ΑΑΔΕ δεν υπόκειται σε οποιασδήποτε μορφής εποπτεία ή έλεγχο από την κυβέρνηση αλλά ασκεί πλήρεις αρμοδιότητες και υπερεξουσίες σε όλο τον φοροελεγκτικό και φοροεισπρακτικό μηχανισμό της χώρας. Η Αρχή είναι ουσιαστική η αποκλειστικά αρμόδια για τη βεβαίωση και είσπραξη των φορολογικών εσόδων του κράτους και στο πλαίσιο αυτό οι υπηρεσίες της μπορούν να διενεργούν ελέγχους, να καταλογίζουν φόρους και πρόστιμα και να επιδιώκουν την είσπραξη όλων των φορολογικών εσόδων που βεβαιώνονται είτε με την υποβολή φορολογικών δηλώσεων είτε με τη διενέργεια ελέγχων. Μπορούν δε, στο πλαίσιο των διαδικασιών είσπραξης των εσόδων, να προβαίνουν σε δεσμεύσεις τραπεζικών λογαριασμών και σε κλείσιμο επιχειρήσεων φοροπαραβατών, καθώς και σε κατασχέσεις καταθέσεων, εισοδημάτων και περιουσιακών στοιχείων ασυνεπών οφειλετών του Δημοσίου.

Από την έναρξη λειτουργίας της ΑΑΔΕ, δηλαδή από την 1/1/2017 καταργήθηκε η Γενική Γραμματεία Δημοσίων Εσόδων (Γ.Γ.Δ.Ε.) του Υπουργείου Οικονομικών.

Η ΑΑΔΕ έχει μεταξύ άλλων τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

- τη λήψη και την εφαρμογή των αναγκαίων μέτρων για την αποτελεσματική και αποδοτική λειτουργία των φορολογικών, τελωνειακών και λοιπών υπηρεσιών της, στους τομείς της καταπολέμησης της φοροδιαφυγής, του λαθρεμπορίου, της φορολογικής απάτης και της παραοικονομίας, της εφαρμογής των διατάξεων της φορολογικής και τελωνειακής νομοθεσίας, της βεβαίωσης και είσπραξης και της βελτίωσης της εισπραξιμότητας των δημοσίων εσόδων,

---

⁷⁶ Ν.3691/2008, "Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και άλλες διατάξεις", άρθρα 7&9.

- την έκδοση κανονιστικών αποφάσεων, εγκυκλίων, οδηγιών και λοιπών διοικητικών εγγράφων που αφορούν, εν γένει στην ερμηνεία και στην εφαρμογή των διατάξεων της φορολογικής, τελωνειακής και λοιπής νομοθεσίας που σχετίζεται με τους τομείς αρμοδιότητάς της,
- την κατάρτιση των επιμέρους επιχειρησιακών σχεδίων φορολογικών, τελωνειακών και λοιπών ελέγχων αρμοδιότητάς της και τον προγραμματισμό ελέγχων για τη διαπίστωση της εφαρμογής της φορολογικής, τελωνειακής και λοιπής νομοθεσίας αρμοδιότητάς της. Επίσης, την αξιολόγηση και την ιεράρχηση των αιτημάτων ελέγχου που υποβάλλονται από άλλους φορείς,
- τον εντοπισμό φαινομένων φοροδιαφυγής, λαθρεμπορίου, φορολογικής απάτης, παραεμπορίου και παραοικονομίας και τον καταλογισμό της διαφεύγουσας φορολογητέας ύλης,
- τον εντοπισμό φαινομένων διαφθοράς, αδιαφανών διαδικασιών, αναποτελεσματικότητας, χαμηλής παραγωγικότητας και ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών και μη τήρησης της νομιμότητας που τυχόν παρατηρούνται στη λειτουργία και στη δράση των φορολογικών, τελωνειακών και λοιπών υπηρεσιών της,
- την εποπτεία και το συντονισμό των ελεγκτικών φορολογικών, τελωνειακών και λοιπών υπηρεσιών που υπάγονται σε αυτήν, καθώς και την αξιολόγηση και τον έλεγχο των αποτελεσμάτων της δράσης τους σε σχέση με την επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί με βάση τον επιχειρησιακό σχεδιασμό ελέγχων και τα προγράμματα επιχειρησιακής δράσης που έχει καταρτίσει η ΑΑΔΕ,
- την παροχή και υποστήριξη ηλεκτρονικών υπηρεσιών προς τον πολίτη, τις επιχειρήσεις, τους φορείς του δημόσιου τομέα για τη διευκόλυνση των συναλλαγών, τη μείωση της γραφειοκρατίας, την απλούστευση των διαδικασιών και την επίτευξη φορολογικής δικαιοσύνης και διαφάνειας.⁷⁷

5.2.4. Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος

Ο θεσμός του Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος εισήχθη στην Ελλάδα με το Ν.3943/2011 και έχει ως εξειδικευμένο αντικείμενο έρευνας τα οικονομικά εγκλήματα. Στα καθήκοντά του, η αρμοδιότητα του οποίου επεκτείνεται σε όλη την επικράτεια, περιλαμβάνονται η εποπτεία, η καθοδήγηση και ο συντονισμός των ενεργειών των γενικών και ειδικών προανακριτικών υπαλλήλων,

⁷⁷ Ηλεκτρονική αρθογραφία: "Ξεκίνησε τη λειτουργία της η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων", ηλεκτρονική πηγή: <http://www.dikaiologitika.gr>

ιδίως εκείνων της ΣΔΟΕ, των Τελωνείων (του Τελωνειακού Κώδικα) και των ελεγκτικών υπηρεσιών των Τελωνείων, καθώς και των φορολογικών υπηρεσιών γενικότερα του Υπουργείου Οικονομικών, κατά την διενεργούμενη έρευνα προς εξακρίβωση τέλεσης κάθε είδους φορολογικού και οικονομικού εγκλήματος σε βάρος του Ελληνικού Δημοσίου, ΟΤΑ, ΝΠΔΔ ή που βλάπτει σοβαρά την ελληνική εθνική οικονομία. Ενημερώνεται δε, για όλες τις καταγγελίες και σχετικές πληροφορίες, αρμοδιότητάς του, που περιέρχονται στις παραπάνω υπηρεσίες, αξιολογώντας και διερευνώντας αυτές, καθώς και κάθε άλλη σχετική πληροφορία που μπορεί να περιέλθει σε γνώση του με οποιοδήποτε τρόπο και μέσο.

Ο ανωτέρω θεσμός συνεπικουρείται στο έργο του από άλλους τρεις τουλάχιστον εισαγγελείς, ή αντιεισαγγελείς πρωτοδικών, εκ των οποίων οι δύο τουλάχιστον προερχόμενοι από την Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών και ένας από την Εισαγγελία Θεσσαλονίκης οι οποίοι και ορίζονται από τους διευθύνοντες τις εν λόγω Εισαγγελίες. Σημειώνεται ότι σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία, ο εισαγγελέας οικονομικού εγκλήματος κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του, καθώς και οι συνεπικουρούμενοι αυτόν, δεν υπόκειται σε νομοθετικούς περιορισμούς περί φορολογικού, τραπεζικού, ή χρηματιστηριακού απορρήτου, ή κάθε άλλου είδους σχετικού, έχοντας έτσι πρόσβαση σε κάθε Δημόσια Αρχή, ή Οργανισμό, που τηρεί ή επεξεργάζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα. Ο Εισαγγελέας οικονομικού εγκλήματος εδρεύει σε ομώνυμο γραφείο στο υπουργείο Οικονομικών που συστάθηκε με τον ίδιο παραπάνω νόμο το οποίο και επανδρώνεται με ανάλογο επιστημονικό προσωπικό του ιδίου υπουργείου.⁷⁸

5.2.5. ΣΔΟΕ

Το Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (ΣΔΟΕ) είναι ειδική ελεγκτική υπηρεσία που σήμερα υπάγεται στον υπουργό Επικρατείας για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς. Δημιουργήθηκε το έτος 1997 και ξεκίνησε να λειτουργεί στις 10/04/1997. Το Δεκέμβριο 2004 το ΣΔΟΕ μετονομάστηκε σε Υπηρεσία Ειδικών Ελέγχων (ΥΠΕΕ), αλλά τον Απρίλιο 2010 επέστρεψε στην ονομασία «ΣΔΟΕ».

Στις αρμοδιότητες του ΣΔΟΕ περιλαμβάνονται:

- Η έρευνα, ο εντοπισμός και η καταστολή οικονομικών παραβάσεων ιδιαίτερης βαρύτητας και σημασίας, όπως η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (ξέπλυμα χρήματος),

---

⁷⁸ Ιστοσελίδα “Wikipedia”, «Εισαγγελέας οικονομικού εγκλήματος», ηλεκτρονική πηγή:
<https://el.wikipedia.org>

οι απάτες και παρατυπίες, οι παραβάσεις που σχετίζονται με προμήθειες, επιδοτήσεις και επιχορηγήσεις, οι παράνομες χρηματιστηριακές και χρηματοπιστωτικές συναλλαγές και γενικά οι οικονομικές απάτες σε βάρος των συμφερόντων του Ελληνικού Δημοσίου και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ανεξάρτητα από τον τόπο τέλεσης.

- Ο προληπτικός έλεγχος εφαρμογής των διατάξεων της φορολογικής νομοθεσίας καθώς και ο προσωρινός φορολογικός έλεγχος, ιδίως στους παρακρατούμενους και επιρριπτόμενους φόρους, με έμφαση στον Φ.Π.Α., καθώς και ο έλεγχος εφαρμογής των διατάξεων της τελωνειακής νομοθεσίας.
- Η έρευνα, αποκάλυψη και καταπολέμηση παράνομων συναλλαγών, απατών και δραστηριοτήτων, που διενεργούνται με χρήση ηλεκτρονικών μέσων, του διαδικτύου και νέων τεχνολογιών.
- Η πρόληψη, δίωξη και καταπολέμηση άλλων παραβάσεων, όπως παράνομη διακίνηση ναρκωτικών, όπλων και εκρηκτικών, πρόδρομων και ψυχοτρόπων ουσιών, τοξικών και επικίνδυνων ουσιών (ραδιενεργά και πυρηνικά υλικά, τοξικά απόβλητα κ.λ.π.), αρχαιοτήτων και πολιτιστικών αγαθών.
- Η επιτήρηση του θαλάσσιου χώρου με διενέργεια ελέγχων για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και του λαθρεμπορίου.⁷⁹

5.2.6. Ειδικά Συνεργεία Ελέγχου και Επανελέγχου

Τα ειδικά συνεργεία ελέγχου και επανελέγχου συγκροτούνται με απόφαση του Υπουργείου Οικονομικών και αποτελούνται από εφοριακούς υπαλλήλους και ο σκοπός τους είναι η διενέργεια τακτικών και προληπτικών ελέγχων ή επανελέγχων. Τα Ειδικά Συνεργεία τείνουν να αποτελέσουν τον πλέον σταθερό μηχανισμό ελέγχου εφόσον τα τελευταία χρόνια της οικονομικής κρίσης, με αποφάσεις του Υπουργείου Οικονομικών πραγματοποιείται πλήθος ελέγχου με σκοπό τον οριστικό έλεγχο συγκεκριμένων οικονομικών υποθέσεων που έχουν προκύψει από οικονομικά εγκλήματα μεγάλης κλίμακας.

---

⁷⁹ Ιστοσελίδα Wikipedia, "Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος", ηλεκτρονική πηγή: <https://el.wikipedia.org>

5.2.7. Τελωνειακή Υπηρεσία

Η Γενική Διεύθυνση Τελωνείων και Ειδικών Φόρων Κατανάλωσης με τις επί μέρους επιτελικές Τελωνειακές Διευθύνσεις, τις Ειδικές Αποκεντρωμένες και Περιφερειακές Τελωνειακές Αρχές απαρτίζουν ένα σύνολο οργανικών μονάδων του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, που αποτελούν την «Τελωνειακή Υπηρεσία». Στην αρμοδιότητα της Τελωνειακής Υπηρεσίας ανήκουν:

- Η γενική κατεύθυνση, η παρακολούθηση, ο συντονισμός και ο έλεγχος των τελωνειακών αρχών σε θέματα εφαρμογής της τελωνειακής, δασμολογικής, φορολογικής ως προς τους ΕΦΚ και τον ΦΠΑ στα εισαγόμενα - εξαγόμενα και στα υποκείμενα σε ΕΦΚ αγαθά, καθώς και της συναφούς με την Τελωνειακή Υπηρεσία νομοθεσίας.
- Η εισήγηση των αναγκαίων νομοθετικών και διοικητικών μέτρων βελτίωσης, εναρμόνισης και προσαρμογής της ανωτέρω νομοθεσίας στην εκάστοτε δημοσιονομική πολιτική και τη σχετική κοινοτική νομοθεσία.

Οι τελωνειακοί υπάλληλοι έχουν τις αρμοδιότητες και δικαιώματα των ειδικών ανακριτικών υπαλλήλων όσον αφορά στη διαπίστωση των αδικημάτων λαθρεμπορίας, δασμοφοροδιαφυγής ή οποιασδήποτε άλλης τελωνειακής παράβασης.

Το όραμα της Τελωνειακής Υπηρεσίας είναι η δημιουργία των Τελωνείων του μέλλοντος. Πιο συγκεκριμένα, επιδιώκει :

- Νέες, ταχύτερες και ασφαλέστερες ηλεκτρονικές υπηρεσίες προς τις επιχειρήσεις σε ένα σύγχρονο ηλεκτρονικό περιβάλλον για τα Τελωνεία και το εμπόριο.
- Τη διαρκή βελτίωση των παρεχόμενων προς τους πολίτες υπηρεσιών συνδυάζοντας την ευαισθησία απέναντι στις ανάγκες της κοινωνίας με τη διασφάλιση των δημοσιονομικών συμφερόντων.
- Την εμπέδωση κλίματος αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ της Διοίκησης και του πολίτη.
- Τη διαρκή εκπαίδευση και επιμόρφωση των υπαλλήλων αλλά και τη διεύρυνση των δεξιοτήτων τους, δεδομένου ότι η αξία των κοινωνικών και οικονομικών συντελεστών προσμετράται με βάση την απόκτηση, την παραγωγή και διάχυση της νέας γνώσης, καθώς και από την άμεση και ευέλικτη προσαρμογή της τεχνογνωσίας στις νέες παραγωγικές διαδικασίες και οργανωτικές δομές.
- Περαιτέρω ενίσχυση της διαφάνειας και η θωράκισή της με την τυποποίηση των διαδικασιών.

- Ουσιαστική συμβολή στην περιστολή των παθογενειών του εμπορίου με την καταπολέμηση φαινομένων που οδηγούν σε εκτροπές, που εγκυμονούν κινδύνους για την υγεία και την ασφάλεια των πολιτών και προκαλούν πλήγματα στην οικονομία και το νόμιμο εμπόριο.

Οι εξελίξεις στον οικονομικό τομέα κατέστησαν απαραίτητο όμως τον εκσυγχρονισμό της Τελωνειακής Υπηρεσίας καθώς και την αύξηση της αποτελεσματικότητας της, έτσι ώστε να μπορεί να ανταποκριθεί στις νέες προκλήσεις. Ο ρόλος που διαδραματίζει στο χώρο του εμπορίου είναι αναμφισβήτητα σημαντικός, όχι μόνο σε εθνικό αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο. Είναι απαραίτητο να επισημανθεί ότι η παγκοσμιοποίηση του εμπορίου υπόσχεται την οικονομική μεγέθυνση και ευημερία, αλλά πριν από όλα είναι βέβαιο ότι πρέπει να εξασφαλιστεί η διαφάνεια, η ίση μεταχείριση των οικονομικών φορέων για την αποφυγή στρέβλωσης των συνθηκών του υγιούς ανταγωνισμού αλλά και η πραγματοποίηση ελέγχων χωρίς να παρεμποδίζεται η ομαλή κυκλοφορία των εμπορευμάτων. Τα ανωτέρω στοιχεία είναι συστατικά της αποστολής της Τελωνειακής Υπηρεσίας που έχει ξεφύγει πλέον από τα στενά παραδοσιακά όρια του ρόλου της ως απλού δημοσιονομικού μηχανισμού, επικεντρώνοντας τις προσπάθειες της στη διευκόλυνση των εμπορικών συναλλαγών, χωρίς όμως να παραλείπει να αποδεικνύει έμπρακτα το ενδιαφέρον της για την προστασία του κοινωνικού συνόλου. Συνοπτικά, η Γενική Διεύθυνση Τελωνείων & ΕΦΚ έχει ως αποστολή:

- την άσκηση της τελωνειακής πολιτικής,
- την εφαρμογή της δημοσιονομικής πολιτικής όσον αφορά τη βεβαίωση και είσπραξη των εθνικών και κοινοτικών τελωνειακών εσόδων,
- τον έλεγχο της τήρησης των απαγορεύσεων και περιορισμών στα εισαγόμενα / εξαγόμενα και υπό οποιοδήποτε τελωνειακό καθεστώς ευρισκόμενα εμπορεύματα,
- την προστασία του οικονομικοκοινωνικού χώρου συμπεριλαμβανομένης της προστασίας της εσωτερικής αγοράς και του τελωνειακού εδάφους της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) σε συνεργασία στην περίπτωση αυτή με τις αντίστοιχες τελωνειακές διοικήσεις των κρατών-μελών αυτής.

Ειδικότερα, η Τελωνειακή Υπηρεσία επιφορτισμένη με την εφαρμογή και την τήρηση των ρυθμιστικών και κανονιστικών διατάξεων που αφορούν την κυκλοφορία προσώπων, εμπορευμάτων και οχημάτων κατά την είσοδο και έξοδο από το ελληνικό τελωνειακό έδαφος που ταυτόχρονα

αποτελεί κοινοτικό τελωνειακό έδαφος. Η δράση της Τελωνειακής Υπηρεσίας ασκείται σε ποικίλους τομείς, ασκώντας δύο βασικότερους ρόλους, τον Δημοσιονομικό - Οικονομικό και τον Κοινωνικό.⁸⁰

5.2.8. Διεύθυνση Οικονομικής Αστυνομίας – Δ.Ο.Α.

Η Διεύθυνση Οικονομικής Αστυνομίας (Δ.Ο.Α.), σύμφωνα με το άρθρο 24 του Ν. 4249/2014, έχει ως αποστολή την πρόληψη, έρευνα και καταστολή οικονομικών εγκλημάτων που τελέστηκαν σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων του Δημοσίου και της εθνικής οικονομίας γενικότερα και εμφανίζουν τα χαρακτηριστικά του οργανωμένου εγκλήματος, καθώς και την έρευνα, πρόληψη και καταστολή της αδήλωτης και της ανασφάλιστης εργασίας και της εισφοροδιαφυγής, ακόμα και στις περιπτώσεις που δεν συνιστούν αξιόποινες πράξεις, με τοπική αρμοδιότητα που εκτείνεται σε ολόκληρη την Ελληνική Επικράτεια, εκτός από τους χώρους αρμοδιότητας του Λιμενικού Σώματος και της Ελληνικής Ακτοφυλακής.

Στο πλαίσιο εκπλήρωσης της αποστολής της, παρακολουθεί, μελετά, αναλύει, αξιολογεί και αξιοποιεί, αναλόγως, σημαντικά, ειδικά ή ιδιαίτερου ενδιαφέροντος οικονομικά γεγονότα και κινήσεις, τόσο στο εσωτερικό όσο και σε διεθνές περιβάλλον και επιλαμβάνεται σε υποθέσεις αρμοδιότητάς της, συνεργαζόμενη προς τούτο, τόσο σε πληροφοριακό όσο και σε επιχειρησιακό επίπεδο, με συναρμόδιες Υπηρεσίες, Αρχές και Φορείς, σύμφωνα με τις ισχύουσες κάθε φορά διατάξεις. Αναλυτικότερα η Διεύθυνση της Οικονομικής Αστυνομίας έχει ως αντικείμενο έρευνας:

- Την καθ' οιονδήποτε τρόπο κατάχρηση, φθορά ή μη νόμιμη χρήση της δημόσιας περιουσίας ή της περιουσίας της Ε.Ε.
- Την αδιαφανή, παράνομη ή εκτός των προβλεπόμενων διαδικασιών διαχείριση κοινοτικών πόρων και κρατικών χρηματοδοτήσεων και ενισχύσεων.
- Τα εγκλήματα όπως απάτη, απιστία και διαφθορά που επηρεάζουν τα οικονομικά συμφέροντα του δημοσίου ή της Ε.Ε. και σχετίζονται άμεσα με προμήθειες του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ., του ευρύτερου Δημόσιου Τομέα και Ν.Π.Ι.Δ., τα οποία επιχορηγούνται από τον κρατικό ή κοινοτικό προϋπολογισμό.
- Κάθε άλλη παράνομη πράξη εθνικού ή διασυνοριακού χαρακτήρα, από την οποία απειλείται ή βλάπτεται σοβαρά η δημόσια περιουσία ή περιουσία της Ε.Ε.

---

⁸⁰ Ιστοσελίδα Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων/ Ελληνικά Τελωνεία : <https://portal.gsis.gr/portal/page/portal/ICISnet/authority>

- Την παράνομη διακίνηση και νόθευση αγαθών και άλλων προϊόντων.
- Τις παραβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας, άδειας, σήματος και λοιπών συναφών εμπορικών δικαιωμάτων.
- Τις παράνομες συναλλαγές ή δραστηριότητες που τελούνται στο πλαίσιο λειτουργίας των πιστωτικών και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων του άρθρου 3 του Ν. 4261/2014 (Α' 107), καθώς και των χρηματοπιστωτικών οργανισμών και ομίλων, όπως οι έννοιες αυτές ορίζονται στο άρθρο 4 του Ν. 3691/2008 (Α' 166) , όπως αυτό τροποποιήθηκε και ισχύει και του χρηματοπιστωτικού τομέα γενικότερα.
- Τις παραβάσεις που τελούνται στο πλαίσιο λειτουργίας επιχειρήσεων, οργανισμών, πρακτορείων ή άλλων φορέων διεξαγωγής τυχερών παιχνιδιών και καζίνο.
- Κάθε άλλη οικονομική παράβαση, που προβλέπεται σε ποινικό νόμο, από την τέλεση της οποίας βλάπτονται τα δημόσια έσοδα και προκαλούνται σημαντικές δυσλειτουργίες στην αγορά.
- Την φορολογική νομοθεσία ακόμα και στις περιπτώσεις που δεν συνιστούν αξιόπινες πράξεις.
- Την τελωνειακή νομοθεσία και ειδικότερα σε λαθρεμπορικές δραστηριότητες ιδιαίτερως μεγάλης αξίας.
- Τη μη καταβολή των προβλεπόμενων ασφαλιστικών εισφορών από φυσικά ή νομικά πρόσωπα, εταιρείες, οργανισμούς και γενικά από κάθε υπόχρεο προς τούτο.
- Τις παράνομες συνταγογραφήσεις.
- Τις ψευδείς ιατρικές γνωματεύσεις και πιστοποιήσεις από τις οποίες επέρχεται οικονομική επιβάρυνση σε βάρος των ασφαλιστικών φορέων και του δημοσίου γενικότερα.
- Τις υπερτιμολογήσεις φαρμάκων, ιατρικού εξοπλισμού, βοηθημάτων και υλικών.
- Την χρήση εικονικών, πλαστών ή ψευδών στοιχείων, δικαιολογητικών και γνωματεύσεων για παροχή υπηρεσιών υγείας σε μη δικαιούχους.
- Την χρήση παραποιημένων ή αναληθών δικαιολογητικών ή οποιουδήποτε άλλου στοιχείου, προς το σκοπό χορήγησης ή λήψης παράνομων συντάξεων και λοιπών παροχών, από οποιονδήποτε φορέα ή οργανισμό ασφάλισης και κοινωνικής πρόνοιας.
- Τις παραβάσεις της ασφαλιστικής νομοθεσίας σχετικά με την ασφαλιστική κάλυψη των εργαζομένων, την αδήλωτη εργασία και την παράνομη απασχόληση.
- Οποιαδήποτε άλλη παράβαση από την οποία προκαλείται οικονομική βλάβη σε βάρος των οργανισμών, φορέων, ταμείων και υπηρεσιών κοινωνικής ασφάλισης και πρόνοιας, καθώς και νοσηλευτικών ιδρυμάτων, υπηρεσιών και φορέων παροχής ιατρικής φροντίδας.

Η Διεύθυνση Οικονομικής Αστυνομίας διαρθρώνεται στα εξής τμήματα με διαφορετικές αρμοδιότητες:

- Τμήμα Διοικητικής Υποστήριξης, με αρμοδιότητα την επιτελική Υποστήριξη του Διευθυντή και Υποδιευθυντή Δ.Ο.Α. στην εκπλήρωση των καθηκόντων τους, το χειρισμό θεμάτων εσωτερικών λειτουργιών, προσωπικού, διαχείρισης χρηματικού και υλικού και γενικά την εξυπηρέτηση των λειτουργικών αναγκών της Υπηρεσίας.
- Τμήμα Διαχείρισης Πληροφοριών και Στρατηγικής, με αρμοδιότητα, την συλλογή, μελέτη, ανάλυση και επεξεργασία των πληροφοριακών δεδομένων και στοιχείων, για την επιχειρησιακή τους αξιοποίηση, κατά λόγο αρμοδιότητας, καθώς και για την εξαγωγή εγκληματολογικών και στρατηγικού χαρακτήρα συμπερασμάτων και στοιχείων, ως και την εκπόνηση της ετήσιας έκθεσης της Υπηρεσίας.
- Τμήμα Προστασίας Δημόσιας Περιουσίας, με αρμοδιότητα την έρευνα και δίωξη οικονομικών εγκλημάτων τα οποία διαπράττονται από φυσικά ή νομικά πρόσωπα και βλάπτουν ή απειλούν τα οικονομικά συμφέροντα του ελληνικού δημοσίου ή του ευρύτερου δημόσιου τομέα και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Τμήμα Προστασίας Οικονομίας, με αρμοδιότητα την έρευνα και τη δίωξη εγκλημάτων τα οποία έχουν δυσμενείς επιπτώσεις στα έσοδα του Δημοσίου και επηρεάζουν σημαντικά την ομαλή λειτουργία της αγοράς.
- Τμήμα Φορολογικής Αστυνόμευσης & Ασφαλιστικής Προστασίας, με αρμοδιότητα την έρευνα και τη δίωξη των εγκλημάτων που αφορούν ιδίως φορολογική, τελωνειακή, ασφαλιστική νομοθεσία, καθώς και οποιαδήποτε άλλη παράβαση από την οποία προκαλείται οικονομική βλάβη σε βάρος των οργανισμών, φορέων, ταμείων και υπηρεσιών κοινωνικής ασφάλισης και πρόνοιας, νοσηλευτικών ιδρυμάτων, υπηρεσιών και φορέων παροχής ιατρικής φροντίδας.

Σημειώνεται ότι, από το Π.Δ. 178/2014, προβλέπεται επίσης η σύσταση και λειτουργία Τμήματος Ειδικών Ελέγχων και Επιχειρήσεων, η σύσταση του οποίου εκκρεμεί. Παράρτημα της Υπηρεσίας λειτουργεί στη Βόρεια Ελλάδα, ως Υποδιεύθυνση Οικονομικής Αστυνομίας Βορείου Ελλάδος, (Υ.Ο.Α.Β.Ε.) η οποία υπάγεται διοικητικά στη Δ.Ο.Α., με τοπική αρμοδιότητα που ταυτίζεται με τον τομέα Βορείου Ελλάδος, Γ.Α.Δ. Θεσσαλονίκης και Γενικές Περιφερειακές Αστυνομικές Διευθύνσεις

Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης, Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Μακεδονίας, Ηπείρου, Θεσσαλίας και Βορείου Αιγαίου.⁸¹

5.2.9. Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων Ελληνικής Αστυνομίας

Η Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων είναι ειδική αυτοτελής Υπηρεσία της Ελληνικής Αστυνομίας, εδρεύει στο Νομό Αττικής, υπάγεται απευθείας στον Αρχηγό του Σώματος και έχει ως αποστολή τη διερεύνηση, εξιχνίαση και δίωξη εγκλημάτων που μαρτυρούν διαφθορά χαρακτήρα, στο χώρο της Ελληνικής Αστυνομίας και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Στη Θεσσαλονίκη, λειτουργεί Υποδιεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων Βορείου Ελλάδος, με διοικητική υπαγωγή στη Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων.

Το έργο και οι δραστηριότητες της Διεύθυνσης Εσωτερικών Υποθέσεων εποπτεύονται από την Μόνιμη Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής, ύστερα από ετήσια Έκθεση Απολογισμού που υποβάλει ο αρμόδιος Υπουργός. Επιπλέον, το ανακριτικό έργο της Διεύθυνσης Εσωτερικών Υποθέσεων της Ελληνικής Αστυνομίας αλλά και η εν γένει δραστηριότητα της Υπηρεσίας, τελούν υπό την άμεση εποπτεία του Εισαγγελέα Εφετών Αθηνών ή Θεσσαλονίκης, ο οποίος ενημερώνεται για όλες τις υποθέσεις που χειρίζεται

Η Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων της Ελληνικής Αστυνομίας ιδρύθηκε το 1999, η λειτουργία της διέπεται από ειδικό θεσμικό πλαίσιο και στο πεδίο δράσης της περιλαμβάνονται:

- Συγκεκριμένα εγκλήματα του Ποινικού Κώδικα που διαπράττουν ή συμμετέχουν σε αυτά αστυνομικοί όλων των βαθμών, συνοριακοί φύλακες και ειδικοί φρουροί, καθώς και όσα εγκλήματα περιλαμβάνονται στη νομοθεσία για τα ναρκωτικά, τα παίγνια, τα όπλα, τις αρχαιότητες, τη λαθρεμπορία (ν. 2960/2001 άρθρο 155), τους αλλοδαπούς καθώς και το άρθρο δεύτερο «Δωροδοκία αλλοδαπού δημόσιου λειτουργού» και το άρθρο τρίτο «Δωροδοκία» του ν. 2656/1998.
- Συγκεκριμένα εγκλήματα του Ποινικού Κώδικα καθώς και τα εγκλήματα που προβλέπονται στο άρθρο δεύτερο του ν.3666/2008, όπως ισχύει, «Κύρωση και εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά της Διαφθοράς και αντικατάσταση συναφών διατάξεων του Ποινικού Κώδικα», που διαπράττουν ή συμμετέχουν σε αυτά υπάλληλοι και λειτουργοί του ευρύτερου

---

⁸¹ Ιστοσελίδα Ελληνικής Αστυνομίας/Διεύθυνση Οικονομικής Αστυνομίας: <http://www.astynomia.gr>

δημόσιου τομέα, καθώς και υπάλληλοι ή αξιωματούχοι της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή Διεθνών Οργανισμών που δραστηριοποιούνται στην Ελληνική Επικράτεια.

Όλες οι καταγγελίες ή πληροφορίες, ανώνυμες ή επώνυμες, μετά την επεξεργασία και αξιολόγησή τους υποβάλλονται ενώπιον του αρμόδιου Εισαγγελέα Εφετών, ο οποίος παρακολουθεί τη γενικότερη ερευνητική τους πορεία. Κατά τη διάρκεια προκαταρκτικής εξέτασης ή προανάκρισης δεν ισχύει το φορολογικό απόρρητο. Εφόσον επιβάλλεται, είναι δυνατή η άρση απορρήτου της επικοινωνίας, του τραπεζικού ή χρηματοπιστηριακού απορρήτου, σύμφωνα με συγκεκριμένες δικονομικές διαδικασίες. Η Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων έχει κατά την εκπλήρωση της αποστολής της, απρόσκοπτη πρόσβαση στα αρχεία όλων των αστυνομικών Υπηρεσιών και των άλλων αρχών ή Υπηρεσιών του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

Τα μέτρα που έχει θεσμοθετήσει η Πολιτεία για την διασφάλιση της ανεξαρτησίας της Υπηρεσίας είναι:

α) Η Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων υπάγεται απευθείας στον Αρχηγό της Ελληνικής Αστυνομίας. Η πρόβλεψη αυτή επιβάλλεται για λόγους που αφορούν την ιδιαιτερότητα και τη σημασία του έργου της για την αξιοπιστία του Σώματος, αλλά και την αποφυγή παρεμβάσεων για συγκάλυψη περιπτώσεων που ενδεχομένως να αφορούν και ανώτερα στελέχη.

β) Η εποπτεία του όλου έργου της Υπηρεσίας από Εισαγγελικούς λειτουργούς, εγγυάται τη διασφάλιση της αποτελεσματικής λειτουργίας της, μέσα στα πλαίσια της νομιμότητας. Ειδικότερα, όχι μόνο η προανάκριση και η προκαταρκτική εξέταση που διενεργούνται από τη Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων της Ελληνικής Αστυνομίας, αλλά και η εν γένει δραστηριότητα της Υπηρεσίας αυτής, τελούν υπό την άμεση εποπτεία του Εισαγγελέα Εφετών Αθηνών ή Θεσσαλονίκης.

γ) Ο ετήσιος απολογισμός του έργου και των δραστηριοτήτων της Υπηρεσίας υπόκειται σε κοινοβουλευτική εποπτεία, έλεγχο και διαφάνεια από τη Μόνιμη Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής, με την υποβολή κατ' έτος, από τον αρμόδιο Υπουργό, σχετικής έκθεσης.

δ) Για τον ορισμό του Διοικητή, απαιτείται η διατύπωση γνώμης της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής, σύμφωνα με τα οριζόμενα στον Κανονισμό της Βουλής και απόφαση του αρμόδιου Υπουργού που υπάγεται η Υπηρεσία.

ε) Η επιλογή του προσωπικού γίνεται με αυστηρώς αξιοκρατικά κριτήρια και απόλυτη διαφάνεια από το ανώτατο Συμβούλιο Κρίσεων Αξιοματικών, που αποτελεί υψηλού κύρους και εγνωσμένης αντικειμενικότητας συλλογικό όργανο. Με τον τρόπο αυτόν εκτιμάται ότι δημιουργείται η αναγκαία

υποδομή για τον αντικειμενικό, αδιάβλητο και ανεπηρέαστο χειρισμό των υποθέσεων και την αποτελεσματική λειτουργία της Διεύθυνσης Εσωτερικών Υποθέσεων.

στ) Η θητεία που προβλέπεται για το προσωπικό της Διεύθυνσης Εσωτερικών Υποθέσεων (4 έως 7 έτη) δημιουργεί κλίμα εμπιστοσύνης και αίσθημα ασφάλειας, ενώ παράλληλα εξασφαλίζεται η αναγκαία προστασία για την ανεπηρέαστη άσκηση των καθηκόντων του, χωρίς τον κίνδυνο της μετακίνησής του.⁸²

5.2.10. TAXISnet

Η Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων έχει υλοποιήσει και λειτουργεί παραγωγικά το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Φορολογίας, γνωστό ως TAXISnet (Tax Information System Network). Το TAXISnet αποτελεί το μεγαλύτερο έργο πληροφορικής στην Ελλάδα. Στοχεύει στον εκσυγχρονισμό και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των υπηρεσιών του Υπουργείου Οικονομικών, την πάταξη της φοροδιαφυγής και τη βέλτιστη εξυπηρέτηση των πολιτών. Στην παρούσα φάση αναβαθμίζεται σημαντικά (επικαιροποίηση εφαρμογών - ανανέωση εξοπλισμού), αξιοποιώντας τα νέα τεχνολογικά πρότυπα των τελευταίων ετών τόσο στον τομέα της ανάπτυξης των εφαρμογών, όσο και στον τομέα του εξοπλισμού και της δικτύωσης των Η/Υ, με σκοπό πάντα την καλύτερη και ταχύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών. Το TAXISnet έχει στόχο να επεκτείνει, να βελτιώσει και να κάνει φιλικότερες και περισσότερο χρήσιμες τις υπάρχουσες ηλεκτρονικές υπηρεσίες. Βασικός στόχος του συστήματος, που εφαρμόζει στην πράξη τις απαιτήσεις της πρόσφατης νομοθεσίας, είναι η διευκόλυνση των φορολογουμένων πολιτών προκειμένου να αντεπεξέρχονται στις φορολογικές τους υποχρεώσεις κατά το δυνατόν ευκολότερα, γρηγορότερα και ορθότερα. Και βασικό του πλεονέκτημα, είναι η τακτοποίηση και η οριοθέτηση της σχέσης μεταξύ φορολογουμένων και λογιστών, στην περίπτωση των πολιτών που επιλέγουν να εμπιστευθούν σε επαγγελματία τη διεύθυνση των υποχρεώσεών τους. Με το TAXISnet πλέον, δεν απαιτείται να γνωρίζει κανείς τους κωδικούς πρόσβασης που επιλέγει ο χρήστης ή τον κλειδάριθμο που εκδίδεται αποκλειστικά κατά την εγγραφή. Μετά την εξουσιοδότησή και με την προϋπόθεση ότι θα γίνει αποδοχή μπορεί ο διαχειριστής (λογιστής) να ενεργεί για λογαριασμό του χρήστη αυστηρά στα αντικείμενα για τα οποία εξουσιοδοτήθηκε.

---

⁸² Ιστοσελίδα Ελληνικής Αστυνομίας/Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων Ελληνικής Αστυνομίας:
<http://www.astynomia.gr>

Στην πλήρη του ανάπτυξη, το TAXISnet, θα:

- καλύπτει την εμπρόθεσμη ή εκπρόθεσμη υποβολή αρχικών ή συμπληρωματικών-τροποποιητικών δηλώσεων που σήμερα υποβάλλονται είτε ηλεκτρονικά είτε στη Δ.Ο.Υ. καθώς και τη χορήγηση των περισσότερων από τα υφιστάμενα πιστοποιητικά και βεβαιώσεις.
- παρέχει προσωποποιημένες πληροφορίες και θα υπενθυμίζει στους χρήστες τις φορολογικές τους υποχρεώσεις.
- δίνει στο χρήστη τη δυνατότητα να εξουσιοδοτεί έναν ή περισσότερους λογιστές που θα ενεργούν για λογαριασμό του σε μία ή περισσότερες από τις υπηρεσίες που σταδιακά θα προστίθενται στο νέο σύστημα.
- επιτρέπει τη μεταβολή προσωπικών στοιχείων μητρώου ή στοιχείων επιχείρησης, χωρίς να είναι υποχρεωτική η προσέλευση στη Δ.Ο.Υ.⁸³

5.2.11. ELENXIS

Το Υπουργείο Οικονομικών μέσα στα πλαίσια του επιχειρησιακού πλάνου του έργου «Ανάπτυξη Επιχειρησιακής Λύσης και Κεντρικής Πληροφοριακής Υποδομής για το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Ελεγκτικών Υπηρεσιών (ΟΠΣΕΥ)» και όλες οι εμπλεκόμενες σε αυτές τις δράσεις Ελεγκτικές Υπηρεσίες, έχει αποφασίσει να υλοποιήσει το «ELENXIS». Είναι ένα ολοκληρωμένο πληροφοριακό σύστημα μέσω του οποίου έχει βελτιωθεί η αποδοτικότητα των ελέγχων, έχει μειωθεί η φοροδιαφυγή, έχει βελτιωθεί το επίπεδο των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τους ελεγχόμενους πολίτες, έχει βελτιωθεί το εργασιακό περιβάλλον των ελεγκτών και έχει αναπτυχθεί το ανθρώπινο δυναμικό του Υπουργείου μέσω της εκμάθησης και χρήσης νέων προηγμένων τεχνολογιών. Το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα «ELENXIS» εφαρμόζοντας τα κατάλληλα σενάρια, στρατηγικές και κανόνες, στοχεύει, μοριοδοτεί και αναδεικνύει τις υποψήφιες για έλεγχο υποθέσεις.

Η επιλογή των προς έλεγχο υποθέσεων (φορολογικοί έλεγχοι) γίνεται με τη χρήση του υποσυστήματος «Στόχευσης» και τη χρησιμοποίηση μεθόδων ανάλυσης κινδύνου/παραβατικότητας και οι οποίες βασίζονται: σε ποιοτικά χαρακτηριστικά, όπως νομική μορφή, επικινδυνότητα ή παραβατικότητα του κλάδου δραστηριότητας. Επίσης σε οικονομικά δεδομένα, όπως ακαθάριστα

---

⁸³ Ιστοσελίδα Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων, «Ενημερωθείτε για το TAXISnet»: http://www.gsis.gr/gsis/info/gsis_site/taxisnet/help.html

έσοδα, δαπάνες καθαρά κέρδη ή ζημιές, δεδομένα δηλώσεων, καθώς και διαθέσιμα στοιχεία από βάσεις δεδομένων, στατιστική ανάλυση, εφαρμογή τεχνικών εξόρυξης δεδομένων και άλλες πηγές πληροφοριών. Τέλος οι μέθοδοι ανάλυσης βασίζονται σε χωροταξικά και χρονικά δεδομένα, όπως τόπος παραγωγής και διακίνησης, εποχιακές δραστηριότητες και τοπικές ιδιαιτερότητες.

Οι ελεγκτές των Φορολογικών Ελεγκτικών Υπηρεσιών είναι σε θέση να διενεργούν τα βήματα όλων των ειδών φορολογικών ελέγχων με την υποστήριξη του υποσυστήματος της «Διενέργειας». Μπορούν να καταγράφουν με συστηματοποιημένο τρόπο τα αποτελέσματα των ελέγχων μέσω του υποσυστήματος της «Διαχείρισης» και τέλος δημιουργούν πρότυπα έγγραφα που περιγράφουν όλη τη διαδικασία του ελέγχου με σκοπό τη διαφάνεια.⁸⁴

5.2.12. ICISnet

Την 02/12/2013 το Υπουργείο Οικονομικών καθιέρωσε σε πλήρη εφαρμογή το πληροφορικό σύστημα Τελωνειακών Ηλεκτρονικών Υπηρεσιών ICISnet, τη διαχείριση του οποίου έχει η Γενική Διεύθυνση Τελωνείων και Ειδικών Φόρων Κατανάλωσης (Ε.Φ.Κ.), το οποίο υποστηρίζει την ηλεκτρονική υποβολή και διαχείριση του συνόλου των τελωνειακών παραστατικών και την ηλεκτρονική επικοινωνία δια μέσου της ανταλλαγής ηλεκτρονικών μηνυμάτων μεταξύ των τελωνειακών αρχών και των εμπλεκόμενων οικονομικών φορέων κατά τη διεκπεραίωση των τελωνειακών διαδικασιών και διατυπώσεων. Η παροχή ηλεκτρονικών υπηρεσιών έχει ως σκοπό να ανταποκριθεί στις ανάγκες τόσο των εσωτερικών χρηστών (τελωνειακών υπαλλήλων), όσο και των συναλλασσομένων με τα τελωνεία χρηστών, έτσι ώστε να διεκπεραιώνουν τις τελωνειακές εργασίες από τις εγκαταστάσεις τους.

Το ICISnet υποστηρίζει την ανταλλαγή προκαθορισμένων πληροφοριών με συστήματα της ΕΕ, λοιπά συστήματα του Υπ. Οικονομικών και άλλων Υπουργείων, για την εκτέλεση των τελωνειακών διατυπώσεων και διαδικασιών. Το σύστημα ICISnet ενσωμάτωσε στη λειτουργικότητα του το παλαιότερο υποσύστημα των Ελληνικών Τελωνείων «ΟΠΣΤ –ICIS» , μετασχηματίζοντάς την κατάλληλα σύμφωνα με την ισχύουσα τελωνειακή νομοθεσία και τις σχετικές απαιτήσεις, ενώ

---

⁸⁴ Παρτάλης. Α., 2012, Διπλωματική εργασία με τίτλο: «ELENXIS», Ένα Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Ελεγκτικών Υπηρεσιών, ως ένα νέο αξιόπιστο και σύγχρονο εργαλείο στόχευσης, διαχείρισης και διενέργειας φορολογικών ελέγχων του Υπουργείου Οικονομικών, στα πλαίσια αντιμετώπισης του σύγχρονου οικονομικού εγκλήματος και της φοροδιαφυγής» -Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στην Εφαρμοσμένη Λογιστική και Ελεγκτική, Θεσσαλονίκη.

προσθέτει και νέα λειτουργικότητα η οποία προκύπτει είτε από προδιαγραφές νέων Κοινοτικών συστημάτων, είτε από νέες εθνικές απαιτήσεις. Τα παλαιότερα υποσυστήματα του ΟΠΣΤ-ICIS μετασχηματίστηκαν και εντάχθηκαν στο ICISnet με τις τεχνολογίες και την αρχιτεκτονική αυτού, έτσι ώστε να υποστηρίζουν τις νέες ηλεκτρονικές υπηρεσίες σε πραγματικό χρόνο και να παρέχουν ένα ενιαίο περιβάλλον στους εσωτερικούς (τελωνειακούς), εξωτερικούς (συναλλασσόμενους) χρήστες και το κοινό. Το ICISnet επιπλέον δίνει την δυνατότητα διεξαγωγής δυναμικών ερευνών από τους τελωνειακούς υπαλλήλους, μέσω της εφαρμογής.⁸⁵

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στην παρούσα πτυχιακή εργασία έγινε μία προσπάθεια να αναλυθεί ένα ιδιαίτερα σημαντικό ζήτημα που αφορά την οικονομική, κοινωνική και πολιτική ζωή, που επηρεάζει τους πολίτες και τη διαμόρφωση των πολιτικών προσώπων, που εμπλέκεται στην επιχειρηματική και οικονομική δραστηριότητα του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα, αγγίζει ζητήματα προστασίας και ασφάλειας του πολίτη και συσχετίζεται με μία σειρά από κοινωνικά θέματα που έχουν να κάνουν με την ιδιωτική και δημόσια σφαίρα. Το οικονομικό έγκλημα ήταν, αποτελεί και συνεχίζει να αναδεικνύεται σε μία σοβαρή προβληματική κατάσταση των σύγχρονων κοινωνιών, επηρεάζοντας με καθοριστικό τρόπο τις οικονομικές σχέσεις, τις σχέσεις κράτους-πολίτη καθώς και τις σχέσεις δικαίου, ασφάλειας και ισονομίας.

Το οικονομικό έγκλημα έχει πολλές μορφές, πολυδιάστατες και επικίνδυνες αλλά καταφέρνει να επιβιώνει και να αναπτύσσεται στο πέρασμα των καιρών αξιοποιώντας το κυρίαρχο πλεονέκτημά του: είναι μία μορφή εγκλήματος που δεν έχει θύματα ανθρώπινες ζωές και οι ζημιές που προκαλεί διαχέονται στην οικονομία και στην κοινωνία, χωρίς τυπικά να υπάρχει άμεσο θύμα. Μορφές του οικονομικού εγκλήματος όπως η απάτη, η πλαστογραφία, η κατάχρηση, η φοροδιαφυγή, η διαφθορά, η λαθρεμπορία, προβάλλονται συνήθως από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, χρησιμοποιούνται συχνά στην πολιτική ρητορική και σπανίως αποκτούν τις πραγματικές τους διαστάσεις και τη σημασία που οφείλουμε να επιδεικνύουμε. Οι αρνητικές τους επιπτώσεις δεν είναι αντίστοιχες με τις προσπάθειες και τις πρωτοβουλίες για τη μείωση της σημαντικότητάς τους. Στην παρούσα εργασία έγινε προσπάθεια να αναλυθούν όσο το δυνατόν σαφέστερα οι πολύπλευρες

---

⁸⁵ Υπουργική Απόφαση: Δ19Α 5041533ΕΞ/2013/ Υπ.Οικ. με θέμα: "Καθιέρωση πληροφοριακού συστήματος ICISnet και ηλεκτρονικών συναλλαγών σε πλήρη εφαρμογή".

πτυχές του οικονομικού εγκλήματος και επιχειρήθηκε να καταγραφούν τα υποστηρικτικά εργαλεία και οι μέθοδοι όλων των οργανισμών και μονάδων, που είτε από καθήκον είτε από ιδεολογία είναι προορισμένοι ή ταγμένοι αντίστοιχα να εργάζονται για τη δίωξη και την καταπολέμηση του οικονομικού εγκλήματος.

Το οικονομικό έγκλημα και οι εγκληματίες του, αποτελούν ένα ενιαίο σύνολο, όπου το αδίκημα δημιουργεί το υποκείμενο που το διαπράττει και το υποκείμενο με τη σειρά του εκτελεί το αδίκημα. Οι ελεγκτικές, διωκτικές και ανακριτικές αρχές με τη σειρά τους στην ελληνική επικράτεια πρέπει να αντιλαμβάνονται τα κοινά πεδία δράσης επάνω στο συγκεκριμένο έγκλημα, έτσι ώστε να ερμηνεύουν τις πράξεις, να καταλαβαίνουν τις αιτίες και να εισέρχονται στη σκέψη των οικονομικών εγκληματιών. Η αποτελεσματική και ολοκληρωμένη αναγνώριση και κατανόηση των θυτών και θυμάτων βοηθάει τις υπηρεσίες και τους αρμόδιους φορείς, τόσο στην εξιχνίαση των τετελεσμένων εγκληματικών υποθέσεων, όσο και στην πρόβλεψη και προετοιμασία μελλοντικών αδικημάτων. Όλοι όσοι ασχολούνται με τη δίωξη του οικονομικού εγκλήματος οφείλουν να αναπτύσσουν όλες εκείνες τις ικανότητες που θα τους φέρνουν κοντά στους εγκληματίες και θα αποκαλύπτουν τις παράνομες δραστηριότητές τους. Οι αρχές που εμπλέκονται στη δίωξη των οικονομικών εγκλημάτων οφείλουν να εκπαιδεύουν τους υπαλλήλους τους, να τους ενημερώνουν, να τους αξιοποιούν αποτελεσματικά στο έπακρο και να σχεδιάζουν επικαιροποιημένα σχέδια δράσης αντεγκληματικής πολιτικής. Οι υπηρεσίες θα πρέπει να αναπτύξουν κώδικες επικοινωνίας μεταξύ τους, να αναδεικνύουν το πνεύμα της συνεργασίας και αλληλοβοήθειας και να μεταδώσουν στην κοινωνία, στους πολίτες και τις επιχειρήσεις ένα αίσθημα ασφάλειας, δικαιοσύνης, δίκαιης και ίσης μεταχείρισης, καθώς και τιμωρίας των εμπλεκόμενων ανεξάρτητα από κοινωνική, οικονομική και πολιτική θέση που κατέχουν. Πολύ περισσότερο η κοινωνία οφείλει να είναι αρωγός βοήθειας στις προσπάθειες των ελεγκτικών, διωκτικών και ανακριτικών αρχών και να πιέζει μέσω μίας ομογενούς κοινωνικής βούλησης το πολιτικό σύστημα και τη νομοθετική εξουσία για συνεχιζόμενες μεταρρυθμίσεις κατά της μάχης του διαρκώς μεταβαλλόμενου οικονομικού εγκλήματος.

7. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. «Στα ίχνη του οικονομικού εγκληματία», εγχειρίδιο θεωρίας και πρακτικής – Γιάννης Μάρκοβιτς
2. Κουράκης Ν, 2007, “Οικονομικά Εγκλήματα Ι”, μέρος ΙΙ.
3. Γαγάνης Χρ., Ζαπουνίδης Κ., 2007, «Αναγνώριση παραπονημένων λογιστικών καταστάσεων: Μεθοδολογικό πλαίσιο και εφαρμογές, Κλειδάριθμος.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Mishkin Frederic S., 2009, “Is Monetary Policy Effective During Financial Crises?” , NBER WORKING PAPER SERIES, Working Paper 14678, <http://www.nber.org/papers/w14678.pdf> , σελ.2.
2. Marmot Mg, Bell R.,(2009) , «How the financial crisis affect health?», Department of Epidemiology and Public Health, London,σελ. 13-14
3. Stiglitz JE., (2006) , «Making globalization work». Norton WW & Co, New York
4. Williams, K.S. , 2004, “Textbook on Criminology “, Oxford University Press.
5. Sutherland, E.H., 1940, “White Collar Criminality“, American Sociological Review, Vol.5, σελ. 10
6. Treisman D., 2000, “The causes of corruption: a cross-national study” Joynal of Public Economics, τεύχος 56, σελ. 399.
7. Alvesalo A., 2003, “Economic crime investigators at work. Policing and Society: AN International Journal of Research an Policy, Κεφ.13, σελ. 115-138
8. Agnew R., Piquero LN, Cullen FT, 2009, General Strain Theory and White-Collar Crime σελ. 35
9. Coleman J, 1987, Toward an integrated theory of white-collar crime, American Journal of Sociology, τευχ. 93, σελ. 63.
10. Blickle G, Schlegel A, FAssbender P, Klein U, 2006, Some personality correlates of Business white-collar crime. Applied Psychology: An International Review, σελ. 220
11. Ragatz L, Fremouw W, 2010, A Critical examination of research of the psychological profiles of white-collar criminals. Journal of Forensic Psychology Practice, σελ. 373
12. Ragatz L, Fremouw W, Baker E, 2012, The psychological profile of white-collar offenders: Demographics, criminal thinking, psychopathic traits and psychopathology. Criminal Justice and Behaviour, σελ. 978
13. Alalehto T, 2003, Economic Crime: Does the personality matter? σελ. 335
14. Holtfreter K, Beaver K, Reisig M, Pratt T, 2010, Low self-Control and fraud offending, Journal of Financial Crime, τευχ. 17, σελ. 295
15. Granhag P, Clemens F, Stromwall L, 2009, The usual and unusual suspects: Level of suspicion and counter-interrogation tactics. Journal of Investigate Psychology an Offender Profiling, τευχ. 6, σελ. 129.
16. Bussmann, Kai-D and Markus M. Werle, 2006, *Addressing Crime in Companies – First Findings from a Global Survey of Economic Crime*, The British Journal of Criminology, Έκδοση 46, Τεύχος 6, σελ:1128
17. Transparency International, (2007), Global Corruption Report, TI
18. Rose-Ackerman, S. (Ed.), (2006), *International Handbook On The Economics Of Corruption*, New Haven, Yale UP.
19. Dr. Irfan hmad, “Combating Procurement Frauds, Finding Tendering Frauds First”, 2005, Tender Service in Lahore Pakistan.
20. Rezaee Z., 1999, “The ethics of Creative Accounting”, Economics Working Paper 349, Department of economics and business, University Pompeu Fraba, Barcelona.

ΠΤΥΧΙΑΚΕΣ – ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ/ΔΙΑΤΡΙΒΕΣ – ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Αντζουλάτος Α., Μπερντετσιόγλου Α, 2015, Πτυχιακή εργασία, «Η διάσταση του Οικονομικού Εγκλήματος στην Ελλάδα την τελευταία δεκαετία», Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων, ΤΕΙ Μεσολογίου.
2. Πελαγίδης Θ., «Πολιτικές καταπολέμησης της διαφθοράς», 2013, Κείμενα σημειώσεων Πανεπιστημίου Πειραιώς.
3. Ξανθοπούλου Β., 2014, Πτυχιακή εργασία: «Παραδείγματα λογιστικής και άλλης απάτης εις βάρος εταιριών ή οργανισμών που θα μπορούσαν να προληφθούν από τον εσωτερικό έλεγχο», Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής, ΑΤΕΙ Καλαμάτας
4. ΚΩΤΟΥΛΑ Ε., 2014, Διπλωματική Εργασία: «Λογιστική απάτη, παραποίηση οικονομικών καταστάσεων και ο ρόλος του εγκληματολογικού λογιστή στην αντιμετώπισή της», Μεταπτυχιακό πρόγραμμα «Εφαρμοσμένη λογιστική και ελεγκτική», Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.
5. Α.Παπαλεωνίδας, 2012, πτυχιακή εργασία, « Το παρεμπόριο και η παραοικονομία στα πλαίσια της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης», ΤΕΙ Καβάλας, Τμήμα Λογιστικής.
6. Θεοδωράκης Ι, 2011, διπλωματική εργασία: «Οικονομικό έγκλημα: Εννοιολογικές προσεγγίσεις, Θεσμοί και βέλτιστες πρακτικές διακυβέρνησης σε ένα παγκόσμιο περιβάλλον.

ΥΛΙΚΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΩΝ – ΔΙΑΛΕΞΕΩΝ

1. Προσωπικές σημειώσεις από υλικό σεμιναρίου στα πλαίσια εκπαίδευσης προσωπικού της ΕΛ.ΑΣ. σε θέματα οικονομικού εγκλήματος., Τμήμα Μετεκπαίδευσης και Επιμόρφωσης Προσωπικού ΕΛ.ΑΣ. / Αστ. Υποδ/ντής Δ. Λάβαρας, Δ/ση Οικονομικής Αστυνομίας, 30-09-2013.
2. Α. Κασιδιωνίτης, Τελωνειακός ΠΕ/Α, Προϊστάμενος Δ/νσης Ειδικών Υποθέσεων, υλικό από ενημερωτική ημερίδα του ΣΔΟΕ στον Ο.Β.Ι., 27/05/2010, «Τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, μέσα και εργαλεία για την επιβολή τους»
3. Αστυν. Υποδιευθυντής Κ. Μάρκος, Τμ. Φορ. Αστυνόμευσης της Δ.Ο.Α., υλικό από σεμινάριο ενημέρωσης προσωπικού Ελ. Αστυνομίας, 2011
4. Προσωπικές σημειώσεις που συγκεντρώθηκαν κατά τις διαλέξεις της κας ΠΑΠΠΑ Παρασκευής, στα πλαίσια διδασκαλίας του μαθήματος «Εμπορικό Δίκαιο», κατά το χειμερινό εξάμηνο 2013-14, του Τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής Πρέβεζας/ΤΕΙ Ηπείρου

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ-ΕΚΘΕΣΕΙΣ

1. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Μάιος 2016, Οι οικονομίες των Κρατών Μελών, Ευρωπαϊκές Προβλέψεις-Άνοιξη 2016, http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/countries/greece_el.htm
2. ΚΟΥΦΑΡΗΣ Γ., 2010, «Η παγκόσμια οικονομική κρίση και οι χρηματιστηριακές αγορές», Περιοδικό “Χρήμα”, Ιανουάριος-Φεβρουάριος
3. Global Economic Crime Survey 2016, “Adjusting the Lens of Economic Crime”, PwC 2016* <http://www.pwc.com/gx/en/economic-crime-survey/pdf/GlobalEconomicCrimeSurvey2016.pdf>
4. PwC, “The Global State of Information Security® Survey”, 2016, <https://www.pwc.com/gx/en/consulting-services/information-security-survey/assets/pwc-gsiss-2016-retail-consumer.pdf>
5. Δελτίο τύπου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ηλεκτρονική πηγή: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-2380_el.htm

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

1. ΒΙΚΙΒΙΒΛΙΑ, «Η έννοια του όρου Οικονομική Κρίση»,
<https://el.wikibooks.org/wiki/%CE%9F%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CE%BA%CF%81%CE%AF%CF%83%CE%B7.%CE%91%CE%B9%CF%84%CE%AF%CE%B5%CF%82%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CE%B1%CF%80%CE%BF%CF%84%CE%B5%CE%BB%CE%AD%CF%83%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1>
2. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2014, “ Παροχή βοήθειας σε χώρες που αντιμετωπίζουν δυσκολίες ” :
http://ec.europa.eu/economy_finance/explained/the_financial_and_economic_crisis/assisting_countries_in_trouble/index_el.htm
3. Ιστοσελίδα Ελληνικής Αστυνομίας, 2016, Ηλεκτρονικό Έγκλημα:
http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=1414
4. Ηλεκτρονική σελίδα, projectauditors.com, “procurement frauds”, 3/4/2014:
http://www.projectauditors.com/Dictionary2/1.8/index.php/term/_62555a9cae535f6f68555aaf5d5c5b.xhtml
5. Ιστοσελίδα: <https://simatoros.wordpress.com>, 2010, «Δημιουργική Λογιστική- η μεγαλύτερη απάτη μετά τον Δούρειο Ίππο»
6. Συμβούλιο της Ευρώπης, 25/06/2004, «Κοινή Θέση του Συμβουλίου όσον αφορά τις διαπραγματεύσεις στο Συμβούλιο της Ευρώπης σχετικά με τη σύμβαση του 1990 για το ξέπλυμα»: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52004PC0444&from=EL>
7. Συμβούλιο της Ευρώπης, 2001, Συνθήκη Βουδαπέστης, “Convention on Cyber crime”:
http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/documents/libe/dv/7_conv_budapest_/7_conv_budapest_en.pdf
8. Συμβούλιο Οικονομικών και Δημοσιονομικών Υποθέσεων (Ecofin), ηλεκτρονική πηγή:
<http://www.consilium.europa.eu/el/council-eu/configurations/ecofin>
9. Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Δέσμη μέτρων κατά της φοροαποφυγής, ηλεκτρονική πηγή:
<http://www.consilium.europa.eu/el/policies/anti-tax-avoidance-package/>
10. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 12/4/16, «Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει κανόνες φορολογικής διαφάνειας», ηλεκτρονική πηγή: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-1349_el.htm
11. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, “OLAF-Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης”, ηλεκτρονική πηγή:
http://ec.europa.eu/anti-fraud/home_el
12. The European Union's Judicial Cooperation Unit, “Eurojust”, ηλεκτρονική πηγή:
<http://www.eurojust.europa.eu/Pages/languages/el.aspx>
13. Οργανισμοί και άλλοι φορείς της Ε.Ε., «Europol», ηλεκτρονική πηγή : https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/europol_el
14. Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης, ηλεκτρονική πηγή: www.oecd.org
15. Διεθνής Συνεργασία, Μονάδα Καταπολέμησης Αδικημάτων Συγκάλυψης, ηλεκτρονική πηγή:
http://www.law.gov.cy/law/mokas/mokas.nsf/mokas03_gr/mokas03_gr?OpenDocument
16. Εθνικό Δίκτυο Δημόσιας Διοίκησης/ Δίκτυο s-Testa/ AFIS, ηλεκτρονική πηγή:
<http://www.syzefxis.gov.gr/node/118>
17. Σύστημα πληροφόρησης Σένγκεν δεύτερης γενιάς (SIS II) – κανονισμός πρώην πρώτου πυλώνα, ηλεκτρονική πηγή: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=URISERV:l14544&from=EL>
18. Πρόγραμμα «Θαλής», Πα. Μακ. – «Η σκιώδης οικονομία (παραοικονομία) στην Ελλάδα: Μέγεθος αίτια και επιπτώσεις, ηλεκτρονική πηγή: <http://excellence.minedu.gov.gr/thales/el/thalesprojects/380420>
19. Νέο “Πόθεν Έσχες”, ηλεκτρονική πηγή: <http://www.vouliwatch.gr/%CE%BD%CE%AD%CE%BF-%CF%80%CF%8C%CE%B8%CE%B5%CE%BD-%CE%AD%CF%83%CF%87%CE%B5%CF%82-%CF%80%CF%81%CE%BF-%CF%84%CF%89%CE%BD-%CF%80%CF%85%CE%BB%CF%8E%CE%BD-%CE%BC%CE%B5-%CF%84%CE%B9%CE%BC%CE%B1/#.WGpo7fmLTIV>
20. Ιστοσελίδα Υπουργείου Οικονομικών:
<http://www.minfin.gr/content/%CE%B4%CE%B9%CE%B5%CF%8D%CE%B8%CF%85%CE%BD%CF%83%CE%>

B7-

<https://www.gsis.gr/portal/page/portal/ICISnet/authority>

21. Ιστοσελίδα "Wikipedia", «Εισαγγελέας οικονομικού εγκλήματος», ηλεκτρονική πηγή:
https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CE%B9%CF%83%CE%B1%CE%B3%CE%B5%CE%BB%CE%AD%CE%B1%CF%82_%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%8D_%CE%B5%CE%B3%CE%BA%CE%BB%CE%AE%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%BF%CF%82
22. ¹ Ιστοσελίδα Wikipedia, "Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος", ηλεκτρονική πηγή:
https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A3%CF%8E%CE%BC%CE%B1_%CE%94%CE%AF%CF%89%CE%BE%CE%B7%CF%82_%CE%9F%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%8D_%CE%95%CE%B3%CE%BA%CE%BB%CE%AE%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%BF%CF%82
23. Ιστοσελίδα Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων/ Ελληνικά Τελωνεία :
<https://portal.gsis.gr/portal/page/portal/ICISnet/authority>
24. Ιστοσελίδα Ελληνικής Αστυνομίας/Διεύθυνση Οικονομικής Αστυνομίας:
http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=8195&Itemid=378&lang
25. Ιστοσελίδα Ελληνικής Αστυνομίας/Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων Ελληνικής Αστυνομίας:
http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=49&Itemid=40&lang
26. Ιστοσελίδα Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων, «Ενημερωθείτε για το TAXISnet»:
http://www.gsis.gr/gsis/info/gsis_site/taxisnet/help.html

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

1. Κολλίντζας Τρ., 2013, Εφημερίδα Το ΒΗΜΑ, κωδικός άρθρου: D45098B012
2. Αρθρογραφία, 20/11/16, «750 ευρώ μαύρα δαπανά κάθε Έλληνας», Εφ. Καθημερινή, ηλεκτρονική πηγή:
<http://www.kathimerini.gr/884397/article/epikairothta/ellada/750-eyrw-mayra-dapana-ka8e-ellhnas>
3. Ηλεκτρονικό πόθεν έσχες από 01/10/15», ηλεκτρονική πηγή:
<https://www.thepressproject.gr/article/99938/Ilektroniko-pothen-esxes-apo-tin-1i-Oktobriou>
4. Καθημερινή: «Το πλαστικό χρήμα μείωσε τη φοροδιαφυγή», ηλεκτρονική πηγή:
<http://www.kathimerini.gr/888343/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/to-plastiko-xrhma-meiwse-th-forodiatygh-apo-fpa>
5. "Taxheaven", Η Γενική Διεύθυνση Φορολογικών Ελέγχων και Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων αναλαμβάνει έργο, ηλεκτρονική πηγή: <https://www.taxheaven.gr/news/news/view/id/9064>
6. "Ξεκίνησε τη λειτουργία της η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων", ηλεκτρονική πηγή:
<http://www.dikaiologitika.gr/eidhseis/oikonomia/136921/ksekinise-ti-leitourgia-tis-i-aneksartiti-arxi-dimosion-esodon>

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

1. Ν.3943: Άρθρο 5 Αντιμετώπιση διαφθοράς - Πειθαρχική δίωξη Σύσταση Υπηρεσίας Εσωτερικών Υποθέσεων στο Υπουργείο Οικονομικών
2. Ν.3691/2008, "Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και άλλες διατάξεις", άρθρα 7&9.
3. Παρτάλης. Α., 2012, Διπλωματική εργασία με τίτλο: «ELENXIS», Ένα Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Ελεγκτικών Υπηρεσιών, ως ένα νέο αξιόπιστο και σύγχρονο εργαλείο στόχευσης, διαχείρισης και διενέργειας φορολογικών ελέγχων του Υπουργείου Οικονομικών, στα πλαίσια αντιμετώπισης του σύγχρονου οικονομικού εγκλήματος και της φοροδιαφυγής» -Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στην Εφαρμοσμένη Λογιστική και Ελεγκτική, Θεσσαλονίκη.

4. Υπουργική Απόφαση: Δ19Α 5041533ΕΞ/2013/ Υπ.Οικ. με θέμα: "Καθιέρωση πληροφοριακού συστήματος ICISnet και ηλεκτρονικών συναλλαγών σε πλήρη εφαρμογή", ηλεκτρονική πηγή: http://www.e-forosimv.gr/docs/5041533_2_12_2013.pdf

Ευχαριστίες:

Θα ήθελα να ευχαριστήσω όλα τα εκπαιδευτικά, διοικητικά και ειδικά τεχνικά υφροσωπικά του ΤΕΙ Πρέβεζας, για το εκπαιδευτικό "ταξίδι" στην ειδικότητα της Νομιστικής και Χρηματοοικονομικής και τις ιαλύτερες γνώσεις που απέκτησα, τελικό αποτέλεσμα των οποίων είναι η ιαρούσα ιασηιακή εργασία.

© ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Βασίλειος,
Α.Μ. 14589,
Πρέβεζα - Ιανουάριος 2017